

Regeringens proposition

2002/03:147

Överflyttning av vissa ärenden till Patent- och registreringsverket

Prop.
2002/03:147

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 18 juni 2003

Göran Persson

Thomas Bodström
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i bl.a. lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar, bostadsrättslagen (1991:614), lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. och handelsregisterlagen (1974:157).

Enligt förslaget skall vissa ärenden om likvidation av ekonomiska föreningar, bostadsrättsföreningar, kooperativa hyresrättsföreningar och sambruksföreningar flyttas från tingsrätten till Patent- och registreringsverket. Vidare skall vissa ärenden flyttas från länsstyrelsen till Patent- och registreringsverket. Det gäller ärenden om tillstånd för en bostadsrättsförening att upplåta bostadsrätt innan den slutliga kostnaden för föreningens hus har redovisats och ärenden om tillstånd för en bostadsrättsförening att ta emot förskott vid förhandsavtal. Det gäller också ärenden om tillstånd för en kooperativ hyresrättsförening att ta emot förskott på en upplåtelseinsats och medgivande för en sambruksförening att fortsätta sin verksamhet trots att antalet medlemmar i föreningen har gått ned under tre. Patent- och registreringsverket skall också ta emot anmälan om föreståndare enligt lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

Det föreslås vidare att tingsrättens handläggning av likvidationsärenden som gäller ekonomiska föreningar skall ändras. För närvarande kallar tingsrätten alltid till ett sammanträde för prövning av likvidationsfrågan. Det föreslås att handläggningen i stället normalt skall vara skriftlig.

Slutligen föreslås regler som ger Patent- och registreringsverket större möjligheter att ur handelsregistret avföra handelsbolag som endast har en registrerad bolagsman eller som helt saknar registrerade bolagsmän.

I propositionen behandlas även vissa frågor om avregistrering av bostadsrättsföreningar och registrering av vissa uppgifter i handelsregistret. I dessa delar lämnas dock inte några förslag. Prop. 2002/03:147

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2004.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	5
2	Lagtext.....	6
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar.....	6
2.2	Förslag till lag om ändring i bostadsrättslagen (1991:614).....	15
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt	16
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1975:417) om sambruksföreningar.....	17
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.	18
2.6	Förslag till lag om ändring i handelsregisterlagen (1974:157).....	19
3	Ärendet och dess beredning.....	22
4	Handläggningen av likvidationsärenden	23
4.1	Patent- och registreringsverket bör handlägga vissa ärenden om likvidation av ekonomiska föreningar.....	23
4.2	Handläggningen av överflyttade likvidationsärenden	27
4.3	Handläggningen av likvidationsärenden hos rätten	28
4.4	Förordnande och entledigande av likvidatorer	29
4.5	Allmän domstol bör utse likvidator för handelsbolag och enkla bolag	31
5	Vissa tillståndsärenden enligt bostadsrättslagen och lagen om kooperativ hyresrätt	31
6	Vissa ärenden som gäller sambruksföreningar.....	33
7	Föreståndare för utomlands bosatta näringsidkare	34
8	Ett förenklat avregistreringsförfarande för bostadsrättsföreningar ..	36
9	Avregistrering från handelsregistret	38
10	Registreringen av enskild näringsidkares och handelsbolags huvudkontor.....	40
11	Ikraftträdande- och övergångsfrågor	41
12	Kostnader och andra konsekvenser av förslagen.....	41
13	Författningskommentar	42
13.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar.....	42
13.2	Förslaget till lag om ändring i bostadsrättslagen (1991:614).....	53
13.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt	53
13.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1975:417) om sambruksföreningar.....	53

13.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.	54	Prop. 2002/03:147
13.6	Förslaget till lag om ändring i handelsregisterlagen (1974:157).....	54	
Bilaga 1	Lagförslagen i Patent- och registreringsverkets promemoria.....	58	
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanser (Patent- och registreringsverkets promemoria).....	71	
Bilaga 3	Lagförslagen i utkastet till lagrådsremiss	72	
Bilaga 4	Förteckning över deltagarna vid Justitiedepartementets remissmöte den 16 april 2003.....	88	
Bilaga 5	Lagrådsremissens lagförslag	89	
Bilaga 6	Lagrådets yttrande	105	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 18 juni 2003.....	106	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2002/03:147

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar,
2. lag om ändring i bostadsrättslagen (1991:614),
3. lag om ändring i lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt,
4. lag om ändring i lagen (1975:417) om sambruksföreningar,
5. lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m., och
6. lag om ändring i handelsregisterlagen (1974:157).

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar

dels att 11 kap. 1, 3–7, 11 och 17–19 §§ samt rubriken närmast före 11 kap. 5 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas fem nya paragrafer, 11 kap. 4 a och 6 a–6 c §§ samt 15 kap. 7 §, och en ny rubrik närmast före 11 kap. 6 b § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

1 §

Föreningstämman kan besluta att föreningen skall *träda* i likvidation.

Ett beslut om likvidation är giltigt endast om samtliga röstberättigade har förenat sig om beslutet eller detta har fattats på två på varandra följande föreningsstämmor och på den senare stämman biträts av minst två tredjedelar av de röstande. Längre gående villkor för att beslutet skall bli giltigt får föreskrivas i stadgarna. *Likvidationen inträder omedelbart eller den senare dag som föreningsstämman beslutar.*

Ett beslut om likvidation kan dock alltid fattas med enkel majoritet, om *det gäller ett beslut enligt 19 § andra stycket eller om det föreligger grund för tvångslikvidation enligt 3 eller 4 §. Vid lika röstetal utgörs stämmans beslut av den mening som ordföranden biträder. Ett beslut om likvidation enligt detta stycke har omedelbar verkan.*

Föreningstämman kan besluta att föreningen skall *gå* i likvidation.

Ett beslut om likvidation är giltigt endast om samtliga röstberättigade har förenat sig om beslutet eller detta har fattats på två på varandra följande föreningsstämmor och på den senare stämman biträts av minst två tredjedelar av de röstande. Längre gående villkor för att beslutet skall bli giltigt får föreskrivas i stadgarna. *Beslutet om likvidation gäller omedelbart eller från och med den senare dag föreningsstämman bestämmer.*

Ett beslut om likvidation kan dock alltid fattas med enkel majoritet, om *det finns grund för tvångslikvidation enligt 3, 4 eller 4 a §. Vid lika röstetal utgörs stämmans beslut av den mening som ordföranden biträder. Ett beslut om likvidation enligt detta stycke gäller omedelbart.*

Beslutet om likvidation skall genom stämmans försorg genast anmälas för registrering.

3 §¹

Om antalet föreningsmedlemmar går ned under det lägsta antal som föreskrivs i 2 kap. 1 §, skall styrelsen snarast möjligt till föreningsstämman hänskjuta frågan huruvida föreningen skall *träda* i likvidation. Inträder inte ett tillräckligt antal medlemmar i föreningen inom tre månader efter det att antalet har gått ned under det föreskrivna lägsta antalet, skall styrelsen, om inte stämman beslutar att föreningen skall *träda* i likvidation, hos rätten ansöka att föreningen försätts i likvidation. En sådan ansökan kan även göras av en styrelseledamot, verkställande direktören, en revisor, en föreningsmedlem eller en innehavare av förlagsandel.

Görs ansökan enligt första stycket, *förordnar* rätten att föreningen skall *träda* i likvidation, om det inte under ärendets handläggning i *första instans styrks* att det föreskrivna lägsta medlemsantalet har uppnåtts.

Om styrelseledamöterna underlåter att fullgöra vad som åligger dem enligt första stycket, svarar de och andra som med vetskap om denna underlåtenhet handlar på föreningens vägnar solidariskt för de förpliktelser som uppkommer för föreningen. En styrelseledamot undgår dock ansvar, om han visar att underlåtenheten inte beror på försummelse av honom. Solidariskt ansvar för de förpliktelser som uppkommer för föreningen inträder även för sådana medlemmar som, när likvidationsplikt föreligger enligt första stycket, med vetskap om likvidationsplikten deltar i beslut att fortsätta föreningens verksamhet. Ansvarighet enligt denna paragraf gäller dock inte för förpliktelser som uppkommer sedan likvidationsfrågan har hänskjutits till rättens prövning eller sedan ett tillräckligt antal medlemmar har inträtt efter den tid som anges i första stycket.

4 §²

Rätten skall *förordna* att föreningen skall *träda* i likvidation, om

Om antalet föreningsmedlemmar går ned under det lägsta antal som föreskrivs i 2 kap. 1 §, skall styrelsen snarast möjligt till föreningsstämman hänskjuta frågan huruvida föreningen skall *gå* i likvidation. Inträder inte ett tillräckligt antal medlemmar i föreningen inom tre månader efter det att antalet har gått ned under det föreskrivna lägsta antalet, skall styrelsen, om inte stämman beslutar att föreningen skall *gå* i likvidation, hos rätten ansöka att föreningen försätts i likvidation. En sådan ansökan kan även göras av en styrelseledamot, *den* verkställande direktören, en revisor, en föreningsmedlem eller en innehavare av *en* förlagsandel.

Görs ansökan enligt första stycket, *skall* rätten *besluta* att föreningen skall *gå* i likvidation, om det inte under ärendets handläggning *vid tingsrätten visas* att det föreskrivna lägsta medlemsantalet har uppnåtts.

Rättens beslut om likvidation gäller omedelbart.

Rätten skall *besluta* att föreningen skall *gå* i likvidation, om

¹ Senaste lydelse 1987:1247.

² Senaste lydelse 2000:493.

1. likvidationsskyldighet föreligger enligt stadgarna,

2. föreningen efter en konkurs som avslutats med överskott inte inom föreskriven tid har fattat beslut om likvidation enligt 19 §,

3. föreningen saknar till registret anmäld behörig styrelse eller verkställande direktör som skall finnas enligt denna lag,

4. föreningens verksamhet drivs på ett sätt som uppenbarligen inte motsvarar de förutsättningar under vilka registrering har skett, eller

5. föreningen har sådant ändamål som avses i 1 kap. 1 § tredje stycket och föreningens tillgångar enligt balansräkningen för närmast föregående räkenskapsår till övervägande del består av annat än andelar i den eller de andra ekonomiska föreningarna.

Beslut om likvidation skall dock inte meddelas, om det styrks att likvidationsgrunden har upphört under ärendets handläggning i första instans.

Frågor om likvidation enligt första stycket prövas på anmälan av registreringsmyndigheten eller, i fall som avses i 1–3, på ansökan av styrelsen, styrelseledamot, verkställande direktören, föreningsmedlem eller innehavare av förlagsandel. I de fall som avses i första stycket 2 eller 3 prövas frågan även på ansökan av borgenär eller av annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda föreningen.

1. föreningen enligt stadgarna är skyldig att gå i likvidation,

2. föreningens verksamhet drivs på ett sätt som uppenbarligen inte motsvarar de förutsättningar under vilka registrering har skett, eller

3. föreningen har sådant ändamål som avses i 1 kap. 1 § tredje stycket och föreningens tillgångar enligt balansräkningen för närmast föregående räkenskapsår till övervägande del består av annat än andelar i den eller de andra ekonomiska föreningarna.

Beslut om likvidation skall dock inte meddelas, om det under ärendets handläggning vid tingsrätten visas att likvidationsgrunden har upphört.

En fråga om likvidation enligt första stycket prövas på anmälan av registreringsmyndigheten eller, i fall som avses i 1, på ansökan av styrelsen, en styrelseledamot, den verkställande direktören, en föreningsmedlem eller en innehavare av en förlagsandel.

Beslutet om likvidation gäller omedelbart.

4 a §

Registreringsmyndigheten skall besluta att föreningen skall gå i likvidation, om föreningen inte på föreskrivet sätt har kommit in med anmälan till registreringsmyndigheten om sådan behörig styrelse, verkställande direktör eller sär-

skild delgivningsmottagare som skall finnas enligt denna lag.

Beslut om likvidation skall dock inte meddelas, om likvidationsgrunden har upphört under ärendets handläggning hos registreringsmyndigheten.

En fråga om likvidation enligt första stycket prövas av registreringsmyndigheten självmant eller på ansökan av styrelsen, en styrelseledamot, den verkställande direktören, en föreningsmedlem, en innehavare av en förlagsandel, en borgenär eller någon annan vars rätt är beroende av att det finns någon som kan företräda föreningen.

Beslutet om likvidation gäller omedelbart.

Förfarandet hos rätten

Handläggningen av frågor om likvidation

5 §

Görs ansökan eller anmälan som avses i 3 eller 4 §, skall rätten genast kalla föreningen samt de föreningsmedlemmar och borgenärer som vill yttra sig i ärendet att inställa sig för rätten på en bestämd dag, då frågan om skyldighet för föreningen att träda i likvidation skall prövas. Kallelsen skall delges föreningen, om det kan ske på annat sätt än enligt 15–17 §§ delgivningslagen (1970:428). Kallelsen skall kungöras genom rättens försorg i Post- och Inrikes Tidningar minst två och högst fyra månader före inställelsedagen.

I ett ärende enligt 3 eller 4 § skall rätten förelägga föreningen samt föreningsmedlemmar och borgenärer som vill yttra sig i ärendet att komma in med ett skriftligt yttrande till rätten inom en viss tid. Föreläggandet skall delges föreningen, om det kan ske på annat sätt än enligt 15–17 §§ delgivningslagen (1970:428). Rätten skall låta kungöra föreläggandet i Post- och Inrikes Tidningar minst två månader och högst fyra månader före utgången av den utsatta tiden.

6 §

Har sökanden haft kostnader för delgivning eller kungörelse samt för expeditioner i ett ärende enligt 3 eller 4 §, skall kostnaderna betalas av föreningens medel, om föreningen förpliktas träda i likvidation eller om rätten i annat fall finner det skäligt. När anmälan har gjorts

I ett ärende enligt 4 a § skall registreringsmyndigheten förelägga föreningen samt föreningsmedlemmar och borgenärer som vill yttra sig i ärendet att komma in med ett skriftligt yttrande eller efterfrågade handlingar till myndigheten inom en viss tid. Föreläggandet skall

av registreringsmyndigheten, skall dessa kostnader betalas av föreningen eller, om föreningen saknar tillgångar, av staten.

delges föreningen, om det kan ske på annat sätt än enligt 15–17 §§ delgivningslagen (1970:428). Registreringsmyndigheten skall låta kungöra föreläggandet i Post- och Inrikes Tidningar minst två och högst fyra månader före utgången av den utsatta tiden.

6 a §

Ett beslut om likvidation som har fattats av rätten eller registreringsmyndigheten skall registreras.

Förordnande och entledigande av likvidator

6 b §

En domstol skall förordna en eller flera likvidatorer när den beslutar om likvidation.

Registreringsmyndigheten skall förordna en eller flera likvidatorer

1. när den beslutar om likvidation,
2. när den har registrerat en anmälan enligt 1 § fjärde stycket, och
3. när en förening i likvidation i annat fall saknar en till registret anmäld behörig likvidator.

Ett förordnande av en likvidator skall registreras.

Den som förordnas till likvidator skall vara lämplig för uppdraget. Den som har ingått i föreningens ledning får förordnas till likvidator endast om det finns särskilda skäl.

6 c §

Om en likvidator begär att få avgå och visar skäl till det, skall likvidatorn entledigas. En likvidator skall också entledigas om han eller hon inte är lämplig eller av någon annan orsak bör skiljas från uppdraget.

En likvidator entledigas av domstol eller, om likvidatorn har förordnats av registreringsmyndigheten och själv begär att bli

entledigad, av registreringsmyndigheten.

En ansökan om att domstol skall besluta om entledigande kan göras av registreringsmyndigheten, likvidatorn, en föreningsmedlem eller någon annan vars rätt är beroende av likvidationen.

Den som entledigar en likvidator skall genast förordna en ny. Detta gäller dock inte om det finns någon annan likvidator och det inte kan anses nödvändigt att förordna en ny likvidator i den entledigades ställe.

7 §³

När föreningsstämman har fattat beslut om likvidation skall detta genom stämmans försorg genast anmälas till rätten. Denna skall därefter utan dröjsmål utse en eller flera likvidatorer. En domstol som fattar beslut att föreningen skall träda i likvidation skall samtidigt utse en eller flera likvidatorer. Likvidatorerna träder i styrelsens och verkställande direktörens ställe och har i uppgift att genomföra likvidationen.

Om en förening som har trätt i likvidation saknar till registret anmäld behörig likvidator, skall rätten förordna en eller flera likvidatorer efter anmälan av registreringsmyndigheten eller ansökan av föreningsmedlem, borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda föreningen.

Likvidatorerna skall genast för registrering anmäla beslut om likvidation och förordnande av likvidator.

Bestämmelserna i denna lag och tillämplig årsredovisningslag om styrelse och styrelseledamöter tillämpas på likvidatorerna, i den mån inte annat följer av detta kapitel.

En likvidator träder i styrelsens och den verkställande direktörens ställe och har i uppdrag att genomföra likvidationen. Bestämmelserna om styrelse och styrelseledamöter i denna lag, med undantag för 6 kap. 4 § andra stycket, och tillämplig lag om årsredovisning gäller även i fråga om likvidatorn, om inte annat följer av detta kapitel.

³ Senaste lydelse 1997:457.

Ett uppdrag att vara revisor upphör inte genom att föreningen *träder* i likvidation. Bestämmelserna i 8 kap. tillämpas under likvidationen.

Revisionsberättelsen skall innehålla ett uttalande huruvida enligt revisorernas mening likvidationen onödigt fördröjs.

Ett uppdrag att vara revisor upphör inte genom att föreningen *går* i likvidation. Bestämmelserna i 8 kap. *skall* tillämpas under likvidationen.

Revisorerna skall i revisionsberättelsen uttala sig om huruvida likvidationen fördröjs i onödan.

11 §

Likvidatorerna skall så snart det kan ske genom försäljning på offentlig auktion eller på annat lämpligt sätt förvandla föreningens egendom till pengar, i den mån det behövs för likvidationen, samt betala föreningens skulder. Föreningens rörelse får fortsättas, om det behövs för en ändamålsenlig avveckling eller för att de anställda skall få skäligt rådrom för att skaffa sig nya anställningar.

Om rätten har beslutat om likvidation enligt 4 § första stycket 4, får likvidatorerna inte utan särskilt tillstånd av föreningsstämman avyttra föreningens egendom på annat sätt än genom försäljning på offentlig auktion. Till dess att beslutet har vunnit laga kraft får likvidatorerna inte utan stämmans samtycke vidta några likvidationsåtgärder utan endast vårda föreningens egendom och bevaka dess angelägenheter.

Om rätten har beslutat om likvidation enligt 4 § första stycket 2, får likvidatorerna inte utan särskilt tillstånd av föreningsstämman avyttra föreningens egendom på annat sätt än genom försäljning på offentlig auktion. Till dess att beslutet har vunnit laga kraft får likvidatorerna inte utan stämmans samtycke vidta några likvidationsåtgärder utan endast vårda föreningens egendom och bevaka dess angelägenheter.

17 §

Om en förening har trätt i likvidation på grund av föreningsstämmans beslut, kan stämman sedan revisorerna har avgett yttrande besluta att likvidationen skall upphöra och föreningens verksamhet återupptas. Ett sådant beslut får dock inte fattas, om det finns anledning till likvidation på grund av denna lag eller stadgarna eller om utskiftning har ägt rum.

När beslut enligt första stycket fattas, skall en styrelse samtidigt väljas.

Föreningsstämmans beslut om likvidationens upphörande och val av styrelse skall likvidatorerna genast anmäla för registrering. Beslutet får inte verkställas förrän registrering har skett.

Om ett likvidationsbeslut *som avses i 1, 3 eller 4 §* har blivit upphävt genom en dom eller ett beslut av domstol som har vunnit laga kraft, skall likvidatorerna genast anmäla detta för registrering samt kalla till föreningsstämma för val av styrelse.

Om ett likvidationsbeslut har blivit upphävt genom en dom eller ett beslut av domstol som har vunnit laga kraft, skall likvidatorerna genast anmäla detta för registrering samt, *om det upphävda likvidationsbeslutet är sådant som avses i 1, 3, 4 eller 4 a §*, kalla till föreningsstämma för val av styrelse.

När likvidationen har upphört enligt denna paragraf, skall 14 § Prop. 2002/03:147 tillämpas.

18 §⁴

Om någon anmälan rörande föreningen inte har kommit in till registreringsmyndigheten under de tio senaste åren, skall registreringsmyndigheten undersöka om föreningen har upphört med sin verksamhet. Detta skall ske genom brev till den i föreningsregistret registrerade adressen samt genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar.

Om det två månader efter kungörandet enligt första stycket inte framgår att föreningen fortfarande består, skall registreringsmyndigheten genast avföra föreningen ur registret. Föreningen är därmed upplöst. Uppkommer där- efter behov av likvidationsåtgärd, skall på ansökan av den *vars rätt* berörs *en eller flera likvidatorer förordnas av rätten*. Kallelse till första föreningsstämman skall ske enligt 16 §.

Om det *ännu* två månader efter kungörandet enligt första stycket inte framgår att föreningen fortfarande består, skall registreringsmyndigheten genast avföra föreningen ur registret. Föreningen är därmed upplöst. Uppkommer där- efter behov av likvidationsåtgärd, skall *rätten* på ansökan av den *som* berörs *besluta om likvidation*. *Ett sådant beslut gäller omedelbart*. Kallelse till *den* första föreningsstämman *efter beslutet* skall ske enligt 16 §.

19 §

Om en förening är försatt i konkurs och denna avslutas utan överskott, är föreningen upplöst när konkursen avslutas.

Om en förening är försatt i konkurs och denna avslutas utan överskott, är föreningen upplöst när konkursen avslutas. *Finns det efter konkursens avslutande tillgångar som inte omfattas av konkursen, skall rätten på ansökan av den som berörs besluta om likvidation. Ett sådant beslut gäller omedelbart. Kallelse till den första föreningsstämman efter beslutet skall ske enligt 16 §.*

Om det finns överskott, skall *föreningsstämman inom en månad från det att konkursen avslutades besluta att föreningen skall träda i likvidation. Om inte ett sådant beslut fattas gäller 4 §.*

Om *en konkurs avslutas med överskott eller läggs ned efter frivillig uppgörelse eller om egendomen i konkursboet återställs till föreningen till följd av att ackord har fastställts, skall rätten i samband med att konkursen avslutas besluta att föreningen skall gå i likvidation. Ett sådant beslut gäller omedelbart.*

Var föreningen i likvidation när

Var föreningen i likvidation när

⁴ Senaste lydelse 1992:1449.

den försattes i konkurs, skall likvidationen *fortsättas* enligt 16 §, om konkursen avslutas *med överskott*.

den försattes i konkurs, skall likvidationen *fortsätta* enligt 16 §, om konkursen avslutas *på det sätt som anges i andra stycket*.

Prop. 2002/03:147

15 kap.

7 §

Beslut av registreringsmyndigheten i ärende enligt 11 kap. 4 a, 6 b eller 6 c § överklagas till tingsrätten i den ort där föreningens styrelse har sitt säte. Skrivelsen med överklagandet skall ges in till registreringsmyndigheten inom tre veckor från dagen för beslutet.

Vid överklaganden av registreringsmyndighetens beslut i ärenden enligt 11 kap. 4 a, 6 b eller 6 c § gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

2. Ärenden som avser fråga enligt 11 kap. 4 eller 7 § i deras äldre lydelse och som har inletts vid tingsrätt före ikraftträdandet skall handläggas enligt äldre bestämmelser.

3. Om en förening är försatt i konkurs och konkursen har avslutats före ikraftträdandet, gäller 11 kap. 4 § första stycket 2 och 19 § andra och tredje styckena i sina äldre lydelse.

2.2 Förslag till lag om ändring i bostadsrättslagen (1991:614)

Prop. 2002/03:147

Härigenom föreskrivs att i 4 kap. 2 och 8 §§ samt 5 kap. 2 och 5 §§ bostadsrättslagen (1991:614)¹ ordet ”länsstyrelsen” skall bytas ut mot ”Patent- och registreringsverket”.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

2. I fråga om ärenden enligt 4 kap. 2 § första stycket och 5 kap. 2 § som har inletts före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser tillämpas.

3. Har tillstånd enligt 4 kap. 2 § eller 5 kap. 5 § lämnats av länsstyrelsen, skall länsstyrelsen också handlägga fråga om återställande av säkerhet enligt 4 kap. 2 § tredje stycket eller 5 kap. 5 § andra stycket.

4. Om länsstyrelsen har lämnat tillstånd enligt 4 kap. 2 § i dess äldre lydelse, skall vad som sägs i 4 kap. 8 § andra stycket om Patent- och registreringsverket i stället avse länsstyrelsen.

¹ Senaste lydelse av 5 kap. 5 § 2003:31.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt

Prop. 2002/03:147

Härigenom föreskrivs att i 2 kap. 12 och 13 §§ lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt ordet "länsstyrelsen" skall bytas ut mot "Patent- och registreringsverket".

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.
 2. I fråga om ärenden enligt 2 kap. 12 § som har inletts före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser tillämpas.
 3. Har tillstånd enligt 2 kap. 12 § lämnats av länsstyrelsen, skall länsstyrelsen också handlägga fråga om återställande av säkerhet enligt 2 kap. 13 § andra stycket.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1975:417) om sambruksföreningar

Prop. 2002/03:147

Härigenom föreskrivs att i 16 och 19 §§ lagen (1975:417) om sambruksföreningar¹ ordet ”länsstyrelsen” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ”Patent- och registreringsverket” i motsvarande böjningsformer.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

2. I fråga om ärenden enligt 16 § som har inletts före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser tillämpas.

¹ Författningen omtryckt 1987:671.
Senaste lydelse av
16 § 1987:671
19 § 1995:37.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

Prop. 2002/03:147

Härigenom föreskrivs att 25 § lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 §

Skriftlig anmälan om vem som är föreståndare och fullmakt för denne skall *inges* till *länsstyrelsen* i det län där verksamheten huvudsakligen skall bedrivas.

Skriftlig anmälan om vem som är föreståndare och fullmakt för denne skall *ges in* till *registreringsmyndigheten*.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.
 2. I fråga om ärenden enligt 25 § som har inletts före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser tillämpas.

2.6 Förslag till lag om ändring i handelsregisterlagen (1974:157)

Prop. 2002/03:147

Härigenom föreskrivs att 4, 7 och 17 §§ handelsregisterlagen (1974:157) skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2002/03:99 *Föreslagen lydelse*

4 §¹

Handelsregister skall innehålla följande uppgifter om:

Enskild näringsidkare:

1. näringsidkarens firma,
2. näringsidkarens fullständiga namn, personnummer eller, om sådant saknas, av Skatteverket tilldelat registreringsnummer, och postadress,
3. näringsverksamhetens art,
4. det län och den ort där huvudkontoret finns samt kontorets postadress.

4. det län och den ort där huvudkontoret finns samt kontorets postadress,

5. om näringsidkaren enligt 2 § lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. skall ha föreståndare, föreståndarens fullständiga namn, personnummer och postadress.

Handelsbolag:

1. bolagets organisationsnummer och firma,
2. näringsverksamhetens art,
3. det län och den ort där huvudkontoret finns samt kontorets postadress,
4. bolagsmännens fullständiga namn, personnummer eller organisationsnummer och postadresser
4. bolagsmännens fullständiga namn, personnummer eller organisationsnummer och postadresser,
5. om en stiftelse med egen förvaltning eller en ideell förening är bolagsman, fullständiga namn, personnummer och postadresser för styrelseledamöter och styrelsesuppleanter i stiftelsen eller föreningen,
6. om en stiftelse med anknuten förvaltning är bolagsman, förvaltarens namn, organisationsnummer och postadress samt fullständigt namn, personnummer och postadress för en ställföreträdare för förvaltaren,
7. av vem och hur firman tecknas, när ej firman får tecknas av varje bolagsman ensam,
8. om bolaget utgör kommanditbolag, vilken eller vilka av bolagsmännen som är kommanditdelägare och beloppet av varje sådan bolagsmans utfästa insats.

¹ Senaste lydelse 1998:308.

Ideell förening:

1. den firma under vilken föreningen idkar näring,
2. föreningens namn, om det ej sammanfaller med firman, och organisationsnummer,
3. näringsverksamhetens art,
4. det län och den ort där föreningens styrelse har sitt säte samt föreningens postadress,
5. styrelseledamöternas och, där suppleanter utsetts, deras fullständiga namn, personnummer och postadresser,
6. av vem och hur föreningens namn tecknas, om ej namnet tecknas av styrelsen ensam.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §²

En firma skall tydligt skilja sig från andra *hos Patent- och registreringsverket* i handelsregistret förut registrerade och ännu bestående firmor *med säte* i samma län, även om firmorna inte avser verksamhet av samma eller liknande slag.

En firma skall tydligt skilja sig från andra i handelsregistret förut registrerade och ännu bestående firmor *registrerade för* samma län. *Detta gäller* även om firmorna inte avser verksamhet av samma eller liknande slag.

17 §³

Har en registrerad näringsidkare inte under de tio senaste åren gett in någon anmälan till registret och kan det antas att han upphört med sin verksamhet, skall registreringsmyndigheten undersöka om verksamheten fortfarande utövas. Detta skall ske genom brev till den i handelsregistret registrerade adressen samt genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar.

I följande fall skall registreringsmyndigheten undersöka om en i handelsregistret registrerad näringsidkare fortfarande utövar någon verksamhet:

1. *näringsidkaren har under de senaste tio åren inte gett in någon anmälan till registret och det kan antas att han har upphört med sin verksamhet, eller*

2. *näringsidkaren är ett handelsbolag och antalet registrerade bolagsmän är sedan minst ett år mindre än två och någon uppgift om likvidation har inte registrerats.*

Undersökningen enligt första stycket skall ske genom att registreringsmyndigheten skickar ett brev till den adress som finns registrerad för näringsidkaren i registret samt genom kungörelse i

² Senaste lydelse 1992:1448.

³ Senaste lydelse 1992:1448.

Om det två månader efter kungörandet *enligt första stycket* inte framgår att verksamheten fortfarande utövas eller att näringsidkaren *ämnar* återuppta den, skall registreringsmyndigheten genast avföra näringsidkaren *ur* registret.

Post- och Inrikes Tidningar.

Om det *ännu* två månader efter kungörandet *i Post- och Inrikes Tidningar* inte framgår att verksamheten fortfarande utövas eller att näringsidkaren *avser att* återuppta den, skall registreringsmyndigheten genast avföra näringsidkaren *från* registret. *I fall som avses i första stycket 2 skall näringsidkaren dock inte avföras från registret, om antalet registrerade bolagsmän åter uppgår till två eller flera eller uppgift om likvidation har registrerats.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

2. En enskild näringsidkare, som är registrerad i handelsregistret vid ikraftträdandet, skall senast den 30 juni 2004 anmäla sådana uppgifter som anges i 4 § första stycket 5 till Patent- och registreringsverket. Någon anmälan behöver dock inte göras om uppgifterna redan är införda i registret.

Patent- och registreringsverket har under lång tid fört aktiebolagsregistret. Sedan den 1 januari 1993 har verket även varit huvudman för handels- och föreningsregistren. I handels- och föreningsregistren registreras bl.a. handelsbolag och ekonomiska föreningar. Syftet med att föra över handels- och föreningsregistren till Patent- och registreringsverket var att skapa förutsättningar för en samlad och samordnad firmaregistrering (se prop. 1992/93:27).

Sedan Patent- och registreringsverket hade haft hand om handels- och föreningsregistren under några år upprättades inom verket en promemoria med förslag till ändringar i lagstiftning som har anknytning till handels- och föreningsregistren. Flera av förslagen kan betecknas som följdändringar med anledning av att registren hade förts över till verket. Promemorian ingavs under år 1997 till Justitiedepartementet (dnr Ju 97/1771).

Promemorian, vars lagförslag finns i *bilaga 1*, har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju 97/1771).

Ett utkast till lagrådsremiss behandlades vid ett remissmöte den 16 april 2003. Lagförslaget i utkastet till lagrådsremiss finns i *bilaga 3*. En förteckning över de instanser som inbjöds till remissmötet finns i *bilaga 4*. I anslutning till remissmötet har också lämnats skriftliga synpunkter på utkastet. Anteckningar från remissmötet och de skriftliga synpunkter som har kommit in finns tillgängliga i Justitiedepartementet.

I denna proposition behandlas de lagförslag som lämnats i promemorian. Patent- och registreringsverkets förslag att revisorer för ekonomiska föreningar skall anmälas för registrering i föreningsregistret kommer dock att behandlas i annat sammanhang. Vissa andra av verkets förslag om registrering av uppgifter i handelsregistret har redan genomförts (se prop. 1997/98:98, bet. 1997/98:LU22 och rskr. 1997/98:221).

I Patent- och registreringsverkets promemoria föreslås bl.a. att vissa ärenden om likvidation av ekonomiska föreningar skall överflyttas till verket. I samband med att detta förslag har behandlats, har det ansetts nödvändigt att även göra vissa anpassningar till de ändringar som år 2002 gjordes i aktiebolagslagens (1975:1385) bestämmelser om likvidation (se prop. 2000/01:150, bet. 2001/02:LU5 och rskr. 2001/02:50). I propositionen föreslås därför att det i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar (i fortsättningen kallad föreningslagen) görs några ändringar av samma slag som gjordes i aktiebolagslagens bestämmelser om handläggning av likvidationsärenden.

Propositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 22 maj 2003 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 5*.

Lagrådets yttrande finns i *bilaga 6*. Lagrådet har inte funnit anledning att invända mot förslagen. Synpunkter som Lagrådet lämnat i anslutning till 11 kap. 1 § föreningslagen har dock föranlett en ändring i den paragrafen. Vidare har gjorts några ändringar av redaktionell natur.

4 Handläggningen av likvidationsärenden

4.1 Patent- och registreringsverket bör handlägga vissa ärenden om likvidation av ekonomiska föreningar

Regeringens förslag: Patent- och registreringsverket skall handlägga ärenden om skyldighet för en ekonomisk förening att gå i likvidation därför att den inte har anmält styrelse, verkställande direktör eller särskild delgivningsmottagare för registrering.

Om en ekonomisk förening försätts i konkurs och konkursen avslutas med överskott, skall rätten – i stället för som nu föreningen själv – besluta om att föreningen skall gå i likvidation.

Rätten skall besluta om likvidation, om det efter en avslutad underskottskonkurs framkommer någon tillgång som inte omfattas av konkursen.

Patent- och registreringsverket skall utse likvidator om en ekonomisk förening har beslutat att gå i likvidation.

Patent- och registreringsverkets förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Patent- och registreringsverket har dock föreslagit att verket också skall besluta om likvidation om en konkurs avslutas med överskott (promemorian s. 10–16).

Verket har inte berört frågan om en ekonomisk förening skall gå i likvidation därför att den inte har gett in anmälan om särskild delgivningsmottagare eller frågan om likvidationsförfarande efter en avslutad underskottskonkurs.

Remissinstanserna: *HSB Riksförbund* har avstyrkt förslaget om att flytta handläggningen av likvidationsärenden till Patent- och registreringsverket. Övriga remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt verkets förslag eller inte framfört några invändningar mot det.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens förslag (utkastet till lagrådsremiss s. 22–26).

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig, däribland *HSB Riksförbund*, har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot förslaget i utkastet till lagrådsremiss.

Bakgrund: Tidigare handlades alla ärenden om tvångslikvidation av aktiebolag och ekonomiska föreningar av allmän domstol. Den 1 april 1994 flyttades handläggningen av vissa ärenden om likvidation av aktiebolag till Patent- och registreringsverket (se prop. 1993/94:43). Verket har därefter tillförts ytterligare uppgifter på likvidationsområdet såvitt gäller aktiebolag (se prop. 1994/95:67, 1999/2000:23, 1999/2000:34 och 2000/01:150). Det är sålunda numera Patent- och registreringsverket som prövar om ett aktiebolag är skyldigt att gå i likvidation därför att det inte på föreskrivet sätt har gett in anmälan till

verket om behörig styrelse, verkställande direktör, särskild delgivningsmottagare eller revisor eller därför att det inte har gett in årsredovisning och revisionsberättelse. Patent- och registreringsverket prövar också om likvidationsskyldighet föreligger därför att bolaget, efter byte av aktiekapitalsvaluta, inte har anmält nödvändiga följdbeslut för registrering eller, efter otillåtna förvärv av egna aktier, är skyldigt att sätta ned aktiekapitalet till ett belopp som understiger lägsta tillåtna aktiekapital (se 13 kap. 10 § första stycket aktiebolagslagen). I övriga fall prövas frågan om ett aktiebolag är skyldigt att gå i likvidation av allmän domstol.

I förarbetena till de lagändringar som överflyttningen av likvidationsärendena förutsatte behandlades även frågan om ärenden om likvidation av andra juridiska personer än aktiebolag – bl.a. ekonomiska föreningar – borde flyttas till Patent- och registreringsverket. Med hänvisning till att verket då ännu inte helt hade tagit över ansvaret för handels- och föreningsregistren ansågs det att ett genomförande av denna övergång borde avvaktas innan man övervägde en överföring av andra likvidationsärenden än de som gällde aktiebolag (se prop. 1993/94:43 s. 21 och 22).

Frågor om skyldighet för ekonomiska föreningar, bostadsrättsföreningar och sambruksföreningar att gå i likvidation handläggs alltså fortfarande hos allmän domstol. Patent- och registreringsverket har nu föreslagit att handläggningen av vissa sådana frågor skall överföras till verket.

Skälen för regeringens förslag

Patent- och registreringsverket bör handlägga ärenden om likvidation av ekonomiska föreningar

En utgångspunkt för reformarbetet när det gäller domstolarna har under de senaste decennierna varit att renodla domstolarnas verksamhet och så långt det är möjligt föra bort verksamhet från domstolarna som inte utgör dömande verksamhet. En överflyttning av ärenden om likvidation av ekonomiska föreningar till Patent- och registreringsverket ligger väl i linje med detta reformarbete.

Vissa av de ärenden om likvidation av ekonomiska föreningar som tingsrätten handlägger har nära anknytning till föreningsregistren, som Patent- och registreringsverket numera helt har tagit över ansvaret för. Det gäller t.ex. ärenden om att en förening skall gå i likvidation därför att den inte har gett in anmälan till föreningsregistret om behörig styrelse. En flyttning av dessa ärenden till Patent- och registreringsverket skulle på samma sätt som på aktiebolagsområdet kunna rationalisera hanteringen av likvidationsfrågan. I stället för den nuvarande ordningen där Patent- och registreringsverket skickar underrättelse om likvidationsgrund till tingsrätten, som avgör om föreningen skall gå i likvidation, skulle verket självt kunna fatta beslut i likvidationsfrågan. Till detta kommer att några av de ärenden om likvidation av aktiebolag som har flyttats till verket har stora likheter med vissa ärenden om likvidation av ekonomiska föreningar.

Vi anser mot denna bakgrund att även vissa ärenden om likvidation av ekonomiska föreningar bör flyttas till Patent- och registreringsverket. Vi återkommer nedan till vilka likvidationsärenden som verket bör pröva.

Bostadsrättsföreningar, kooperativa hyresrättsföreningar och samlagsföreningar utgör särskilda slag av ekonomiska föreningar. Likvidationsbestämmelserna i föreningslagen är tillämpliga även på dem. De förslag som lämnas nedan kommer därmed att gälla också för dem. Förslagen kommer även att gälla för kreditmarknadsföreningar samt för de börser, auktoriserade marknadsplatser och clearingorganisationer som är ekonomiska föreningar.

Vilka likvidationsgrunder bör Patent- och registreringsverket pröva?

I föreningslagen anges olika situationer när en tingsrätt skall besluta om att en ekonomisk förening skall gå i likvidation. De olika situationerna skiljer sig åt i flera avseenden. Enligt vår mening är det inte lämpligt att låta Patent- och registreringsverket ha hand om samtliga slag av likvidationsärenden. I stället bör likvidationsärendena delas upp mellan allmän domstol och Patent- och registreringsverket. De riktlinjer som slogs fast för uppdelningen av likvidationsärenden mellan domstol och Patent- och registreringsverket på aktiebolagsrättens område bör vara vägledande för denna uppdelning. Detta innebär bl.a. att om det är fråga om att avgöra tvister mellan olika intressenter, bör ärendena handläggas i domstol. Om det å andra sidan närmast är fråga om att konstatera förekomsten av faktiska förhållanden, bör saken handläggas av Patent- och registreringsverket. Även behovet av muntlig handläggning bör beaktas. Om det krävs inslag av muntlighet, är det ett skäl att behålla domstolsprövning (se prop. 1993/94:43 s. 11).

Allmän domstol bör mot denna bakgrund även fortsättningsvis besluta att en förening skall gå i likvidation om *antalet föreningsmedlemmar går ned* under tre, eftersom det här kan föreligga tvist mellan sökanden och föreningen om det faktiska antalet medlemmar (se 11 kap. 3 § föreningslagen). En prövning av om en förening skall gå i likvidation på denna grund kan dessutom inte initieras av Patent- och registreringsverket. Allmän domstol bör vidare pröva om en förening skall gå i likvidation därför att *likvidationsskyldighet föreligger enligt stadgarna* (se 11 kap. 4 § första stycket 1 föreningslagen). Det är här fråga om att tolka och tillämpa det civilrättsliga avtal som stadgarna kan sägas utgöra. Ärendena torde dessutom som regel vara tvistiga i något avseende. Vidare anser vi att allmän domstol bör pröva om likvidationsskyldighet föreligger därför att *föreningens verksamhet drivs på ett sätt som inte motsvarar de förutsättningar under vilka registrering skett* (se 11 kap. 4 § första stycket 4 föreningslagen) eller därför att föreningen utgör en s.k. *medlemsfrämjande förening* och föreningens tillgångar enligt balansräkningen för närmast föregående räkenskapsår till övervägande del består av annat än andelar i den eller de andra ekonomiska föreningarna (se 11 kap. 4 § första stycket 5 föreningslagen). Även i de båda sistnämnda fallen torde ärendena som regel vara tvistiga. Det kan också åberopas en omfattande utredning i dessa ärenden.

Likvidationsskyldighet föreligger också om en förening inte på föreskrivet sätt har kommit in med anmälan till registreringsmyndigheten, dvs. Patent- och registreringsverket, om *behörig styrelse eller verkställande direktör* (se 11 kap. första stycket 3 föreningslagen). Frågan om en förening skall gå i likvidation på denna grund initieras som regel av Patent- och registreringsverket. Tingsrätten har att på grundval av verkets uppgifter undersöka om det finns någon till registret anmäld behörig styrelse eller verkställande direktör. Det blir här inte fråga om några kvalificerade rättsliga överväganden och det förekommer i praktiken inte heller några svåra bevisbedömningar. Ärendet har därmed en sådan karaktär att det bör flyttas till Patent- och registreringsverket. Dessutom bör denna likvidationsgrund kompletteras med en bestämmelse om att föreningen skall vara skyldig att gå i likvidation om den inte har kommit in med anmälan om sådan *särskild delgivningsmottagare* som skall finnas om föreningen inte har någon i Sverige bosatt ställföreträdare (se 6 kap. 11 § fjärde stycket och 15 § föreningslagen). När bestämmelsen om likvidationsskyldighet på grund av utebliven anmälan av styrelse eller verkställande direktör infördes fanns inte bestämmelsen om särskild delgivningsmottagare. Till kravet på att det skall finnas en särskild delgivningsmottagare är därför inte knuten någon likvidationsbestämmelse. För aktiebolagens del finns numera en likvidationsgrund av detta slag (se 13 kap. 10 § första stycket 1 aktiebolagslagen och prop. 2000/01:150 s. 53).

Enligt de nuvarande bestämmelserna i föreningslagen skall, om en förening är försatt i *konkurs och denna avslutas med överskott*, föreningsstämman inom en månad från det att konkursen avslutades besluta att föreningen skall gå i likvidation. Om föreningsstämman inte fattar ett sådant beslut inom föreskriven tid, skall tingsrätten besluta att föreningen skall gå i likvidation (se 11 kap. 4 § första stycket 2 föreningslagen). Patent- och registreringsverket har föreslagit att även denna likvidationsgrund skall handläggas av verket. Enligt vår mening bör detta förslag inte genomföras. I stället bör förfarandet i samband med överskottskonkurs förenklas på motsvarande sätt som har skett på aktiebolagsrättens område. Tingsrätten bör alltså i anslutning till att den fastställer utdelningen i konkursen också besluta om likvidation (jfr 13 kap. 50 § aktiebolagslagen och prop. 2000/01:150 s. 63 och 64).

Slutligen bör det, på samma sätt som har skett för aktiebolagens del, införas en bestämmelse om att rätten skall, om det sedan en *konkurs har avslutats med underskott* framkommer någon tillgång som inte omfattas av konkursen, besluta att inleda ett likvidationsförfarande (jfr 13 kap. 49 kap. aktiebolagslagen och prop. 2000/01:150 s. 62 och 63). För närvarande saknar föreningslagen bestämmelser om hur en sådan situation skall hanteras. I praxis har det dock ansetts att ett likvidationsförfarande bör kunna inledas (se, beträffande aktiebolag, NJA 2000 s. 144).

Patent- och registreringsverket bör utse likvidator om föreningsstämman har beslutat att föreningen skall gå i likvidation

Enligt 11 kap. 1 § föreningslagen kan föreningsstämman besluta att föreningen skall gå i likvidation, s.k. frivillig likvidation. När förenings-

stämman har fattat beslut om likvidation skall detta genom stämmans försorg anmälas till tingsrätten, som därefter har att utse en eller flera likvidatorer (se 11 kap. 7 § första stycket föreningslagen). På motsvarande sätt som numera sker på aktiebolagsrättens område (se 13 kap. 7 och 27 §§ aktiebolagslagen) bör likvidator i dessa fall utses av Patent- och registreringsverket.

4.2 Handläggningen av överflyttade likvidationsärenden

Regeringens förslag: I ärenden om tvångslikvidation som Patent- och registreringsverket handlägger skall verket bereda föreningen, föreningsmedlemmar och borgenärer tillfälle att yttra sig samt kungöra ett s.k. likvidationsföreläggande i Post- och Inrikes Tidningar.

Patent- och registreringsverkets beslut skall kunna överklagas till tingsrätt.

Patent- och registreringsverkets förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag (promemorian s. 10–16).

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig i frågan har tillstyrkt Patent- och registreringsverkets förslag.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens förslag (utkastet till lagrådsremiss s. 26 och 27).

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot förslaget i utkastet till lagrådsremiss. *Patent- och registreringsverket* har dock förordat att tiden för att svara på ett likvidationsföreläggande skall kortas ned. *Göta hovrätt* har föreslagit att det skall krävas prövningstillstånd vid överklagande av en tingsrätts beslut i ärenden som har överklagats från Patent- och registreringsverket.

Skälen för regeringens förslag: De likvidationsärenden som enligt vår mening bör handläggas av Patent- och registreringsverket (likvidation på grund av att en förening inte har gett in anmälan till registreringsmyndigheten om behörig styrelse, verkställande direktör eller särskild delgivningsmottagare) kommer, i den mån inga särskilda förfaranderegler införs, att handläggas enligt förvaltningslagen (1986:223). Patent- och registreringsverket har föreslagit att det i föreningslagen tas in särskilda regler för verkets handläggning som motsvarar de nuvarande reglerna för rättens handläggning med undantag för att förfarandet vid verket skall vara helt skriftligt. Motsvarande ordning gäller redan för de likvidationsärenden enligt aktiebolagslagen som verket prövar. Vi delar verkets uppfattning. Det bör alltså i föreningslagen införas bestämmelser om att verket skall förelägga föreningen samt föreningsmedlemmar och borgenärer som vill yttra sig i ärendet att komma in med ett skriftligt yttrande till verket inom viss tid. Föreläggandet bör kungöras i Post- och Inrikes Tidningar.

En särskild fråga är hur lång tid som föreningen, föreningsmedlemmar och borgenärer skall ha på sig att ge in ett yttrande. För närvarande anges i föreningslagen att likvidationsföreläggandet skall kungöras i Post- och Inrikes Tidningar minst två och högst fyra månader före den dag då

föreningen, föreningsmedlemmar och borgenärer skall inställa sig inför rätten (se 11 kap. 5 § föreningslagen). I samband med att likvidationsbestämmelserna i aktiebolagslagen nyligen sågs över kortades den aktuella tidsfristen i aktiebolagslagen ned till en månad. Syftet med detta var främst att motverka ekonomisk brottslighet (se prop. 2000/01:150 s. 65–68).

Det har inte framkommit något som tyder på att ekonomiska föreningar eller bostadsrättsföreningar används som instrument för ekonomisk brottslighet i samma omfattning som aktiebolag. Det finns därför inte samma behov av att korta ned den tid som föreningarna har på sig för att svara på likvidationsförelägganden. Vi anser därför att den nuvarande tidsfristen i föreningslagen inte bör ändras.

Patent- och registreringsverkets beslut om likvidation bör kunna överklagas. Verkets likvidationsbeslut i fråga om aktiebolag kan överklagas till tingsrätten, vars beslut i sin tur kan överklagas till hovrätt. Det fordras inte prövningstillstånd för att hovrätten skall pröva ett överklagande. Vid handläggningen tillämpar domstolarna lagen om domstolsärenden. Motsvarande ordning bör gälla också för föreningarnas del. Det finns en del som talar för att – såsom *Göta hovrätt* har förordat – införa krav på prövningstillstånd för överklagande till hovrätt. Den frågan bör emellertid avgöras i ett större sammanhang.

4.3 Handläggningen av likvidationsärenden hos rätten

Regeringens förslag: Rättens handläggning av likvidationsärenden skall vara skriftlig. Sammanträde skall dock kunna hållas, bl.a. när det kan antas vara till fördel för utredningen eller främja ett snabbt avgörande av ärendet.

Rätten skall liksom hittills ge föreningen, föreningsmedlemmarna och borgenärerna tillfälle att yttra sig samt kungöra likvidationsföreläggandena i Post- och Inrikes Tidningar.

De nuvarande bestämmelserna om sökandens rätt till ersättning för vissa kostnader i likvidationsärenden tas bort.

Patent- och registreringsverkets förslag: Frågan har inte behandlats i promemorian.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte berört frågan.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens förslag (utkastet till lagrådsremiss s. 27 och 28).

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt förslaget eller inte haft några invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 11 kap. 5 § föreningslagen skall rätten, när en ansökan eller anmälan om likvidation har kommit in, genast kalla till sammanträde för prövning av likvidationsfrågan. Denna bestämmelse avviker från vad som normalt gäller vid handläggning av domstolsärenden. Enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden – som tingsrätten i övrigt tillämpar vid handläggningen av likvidationsärenden – är utgångspunkten att handläggningen skall vara skriftlig. Sammanträde bör dock hållas när detta kan antas vara till fördel för utredningen eller främja ett snabbt avgörande av ärendet (se 13 § andra stycket lagen

om domstolsärenden). Sammanträde skall normalt också hållas om en part begär det (se 14 § lagen om domstolsärenden).

I aktiebolagslagen fanns tidigare en bestämmelse om att sammanträde alltid skulle hållas vid handläggning av likvidationsfrågor. I samband med att likvidationsbestämmelserna i aktiebolagslagen nyligen sågs över ansågs det att en skriftlig handläggning i många fall var fullt tillräcklig. Den särskilda bestämmelsen i aktiebolagslagen om sammanträde togs därför bort (se prop. 2000/01:150 s. 55, jfr 13 kap. 24 § aktiebolagslagen). Även i fråga om ekonomiska föreningar är skriftlig handläggning många gånger fullt tillräcklig för att frågan om en förening skall gå i likvidation skall kunna prövas. Vi föreslår därför att bestämmelsen i föreningslagen om sammanträde tas bort. Där sammanträde behövs med hänsyn till utredningen eller därför att det kan främja ett snabbt avgörande kan sammanträde ändå hållas enligt lagen om domstolsärenden. Tingsrätten bör, liksom tidigare, ge föreningen, föreningsmedlemmarna och borgenärerna tillfälle att yttra sig samt kungöra likvidationsföreläggandena i Post- och Inrikes Tidningar. Tiden för att svara på ett likvidationsföreläggande bör inte kortas ned (jfr avsnitt 4.2).

Enligt 11 kap. 6 § föreningslagen har sökanden i ett likvidationsärende under vissa förutsättningar rätt till ersättning av föreningens medel för de kostnader som han eller hon har haft för delgivning, kungörelse och expeditioner i ärendet. Några sådana kostnader kan numera inte uppkomma för sökanden annat än i mycket speciella fall. Bestämmelsen har därmed i stort sett förlorat sin praktiska betydelse. En motsvarande bestämmelse fanns tidigare i aktiebolagslagen men togs bort i samband med den senaste översynen av likvidationsbestämmelserna i den lagen (se prop. 2000/01:150 s. 55 och 56). När det gäller sådana ärenden som handläggs i domstol finns det dessutom vissa möjligheter för sökanden att begära ersättning för sina kostnader enligt bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden. Vi föreslår därför att också ersättningsbestämmelsen i föreningslagen tas bort.

4.4 Förordnande och entledigande av likvidatorer

Regeringens förslag: När en domstol eller Patent- och registreringsverket beslutar om att en förening skall gå i likvidation, skall domstolen respektive verket samtidigt förordna en eller flera likvidatorer.

En likvidator skall vara lämplig för uppdraget och får normalt inte ha ingått i föreningens ledning.

En likvidator skall entledigas, om han eller hon begär att få avgå och visar skäl till det eller om han eller hon inte är lämplig eller av någon annan orsak bör skiljas från uppdraget.

Patent- och registreringsverkets förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Verket har dock inte föreslagit några bestämmelser om likvidatorns kvalifikationer eller om entledigande av likvidator (promemorian s. 10–16).

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt Patent- och registreringsverkets förslag.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens förslag (utkastet till lagrådsremiss s. 29 och 30).

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt förslaget i utkastet till lagrådsremiss.

Skälen för regeringens förslag: En naturlig följd av vårt förslag om att flytta vissa likvidationsärenden till Patent- och registreringsverket är att verket också bör utse likvidator i de fall då verket har beslutat att en förening skall gå i likvidation. Motsvarande ordning gäller redan på aktiebolagsrättens område och har där fungerat väl (se 13 kap. 27 § aktiebolagslagen).

En grundläggande förutsättning för att en likvidation skall kunna genomföras på ett korrekt och ändamålsenligt sätt är att likvidatorn är lämpad för sin uppgift. Föreningslagen innehåller i dag inte några särskilda bestämmelser om likvidatorns kvalifikationer. Vi föreslår därför att det i föreningslagen, på samma sätt som har skett i aktiebolagslagen, införs en uttrycklig regel om att likvidator skall vara lämplig för uppdraget och att han eller hon normalt inte får ha ingått i föreningens ledning (se 13 kap. 27 § fjärde stycket aktiebolagslagen och prop. 2000/01:150 s. 58 f.).

I fråga om aktiebolag får i allmänhet inte heller den som genom aktieinnehav har utövat ett bestämmande inflytande över bolaget förordnas till likvidator (se 13 kap. 27 § fjärde stycket aktiebolagslagen). Enligt förarbetena avses med bestämmande inflytande innehav av mer än hälften av rösterna i bolaget. Någon motsvarande regel behöver inte införas i föreningslagen, eftersom en medlem i en ekonomisk förening i regel har endast en röst vid föreningsstämman (se 7 kap. 1 § andra stycket föreningslagen).

I föreningslagen finns bestämmelser om att de kvalifikationskrav som gäller för styrelseledamöter också omfattar likvidatorer. Det innebär bl.a. att en likvidator skall vara medlem i föreningen, om inte stadgarna tillåter annat (se 6 kap. 4 § andra stycket jämförd med 11 kap. 7 § första stycket). Enligt vår mening är en sådan begränsning inte ändamålsenlig och den bör därför slopas. I övrigt bör de kvalifikationskrav som gäller för en styrelseledamot även fortsättningsvis gälla också för likvidatorer. Det innebär bl.a. att en likvidator inte får vara försatt i konkurs eller ha näringsförbud (se 6 kap. 4 § jämförd med 11 kap. 7 § första stycket).

Det finns i föreningslagen inte någon bestämmelse om entledigande av likvidator. Att beslut om entledigande kan fattas torde visserligen stå klart men vilka förutsättningar som gäller för ett sådant beslut är osäkert. Vi anser därför att det bör införas en bestämmelse om detta. Den bör utformas på samma sätt som motsvarande bestämmelse i aktiebolagslagen. En likvidator bör alltså entledigas *dels* om han eller hon begär att få avgå och visar skäl till det, *dels* om han eller hon inte är lämplig eller av någon annan orsak bör skiljas från uppdraget. I de fall då likvidatorn själv vill bli entledigad, bör frågan prövas av den instans som har förordnat honom eller henne. Om frågan om entledigande initieras av någon annan än likvidatorn själv, bör den prövas av domstol, oavsett vem som har förordnat likvidatorn (jfr 13 kap. 28 § aktiebolagslagen och prop. 2000/01:150 s. 60).

Regeringens bedömning: Allmän domstol bör handlägga frågor om utseende av likvidator för handelsbolag och enkla bolag.

Patent- och registreringsverkets bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning (promemorian s. 16).

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig har godtagit Patent- och registreringsverkets bedömning.

Bedömningen i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens bedömning (utkastet till lagrådsremiss s. 30).

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som yttrat sig har godtagit bedömningen i utkastet till lagrådsremiss.

Skälen för regeringens bedömning: Handelsbolag och enkla bolag skall i vissa situationer gå i likvidation, exempelvis om bolagsavtalet har slutits på obestämd tid och en bolagsman säger upp avtalet. Däremot kan en domstol inte besluta att t.ex. ett handelsbolag skall gå i likvidation. Om ett handelsbolag eller ett enkelt bolag har gått i likvidation, kan domstolen dock på ansökan av en bolagsman förordna att likvidationen skall verkställas av en likvidator som domstolen utser (se 2 kap. 37 §, 3 kap. 1 § och 4 kap. 7 § lagen [1980:1102] om handelsbolag och enkla bolag).

En förutsättning för att en domstol skall få utse likvidator är att det är sannolikt att likvidationen oskäligt uppehålls eller annars utförs på ett sådant sätt att en bolagsmans rätt därigenom äventyras. En begäran om att likvidator skall utses är alltså många gånger föranledd av någon form av motsättning mellan olika bolagsmän eller mellan likvidatorn och vissa bolagsmän. Mot bakgrund av ärendenas karaktär anser vi att detta slag av ärende även fortsättningsvis bör handläggas av domstol.

5 Vissa tillståndsärenden enligt bostadsrättslagen och lagen om kooperativ hyresrätt

Regeringens förslag: Patent- och registreringsverket skall handlägga ärenden om tillstånd att upplåta bostadsrätt innan den slutliga kostnaden för bostadsrättsföreningens hus har redovisats. Verket skall också handlägga ärenden om tillstånd för en bostadsrättsförening att ta emot förskott vid förhandsavtal och tillstånd för en kooperativ hyresrättsförening att ta emot förskott på en upplåtelseinsats.

Patent- och registreringsverkets förslag: Överensstämmer med regeringens förslag. Patent- och registreringsverket har dock inte lämnat något förslag beträffande ärenden om tillstånd för en kooperativ hyresrättsförening att ta emot förskott på en upplåtelseinsats (promemorian s. 6 och 7).

Remissinstanserna: *HSB Riksförbund* har avstyrkt Patent- och registreringsverkets förslag. Övriga remissinstanser som har yttrat sig har godtagit förslaget.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens förslag (utkastet till lagrådsremiss s. 31 och 32).

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot förslaget i utkastet till lagrådsremiss. *HSB Riksförbund* har alltså numera tillstyrkt förslaget.

Bakgrund: I dag gäller att vissa tillståndsärenden enligt bostadsrättslagen (1991:614) skall handläggas av länsstyrelsen.

Enligt 4 kap. 2 § bostadsrättslagen får en bostadsrättsförening inte utan länsstyrelsens tillstånd upplåta bostadslägenheter med bostadsrätt förrän den slutliga kostnaden för föreningens hus har redovisats i en registrerad ekonomisk plan eller på en föreningsstämma. Länsstyrelsen skall lämna tillstånd om en ekonomisk plan har registrerats och föreningen har ställt betryggande säkerhet hos länsstyrelsen för återbetalning av insatsen till bostadsrättshavarna jämte, i förekommande fall, upplåtelseavgift.

I 5 kap. 2 § bostadsrättslagen föreskrivs att en bostadsrättsförening får ta emot förskott för en bostadsrätt endast av den som har tecknat förhandsavtal och om länsstyrelsen har lämnat föreningen tillstånd att ta emot förskott. Länsstyrelsen skall, enligt 5 kap. 5 §, lämna sådant tillstånd om det finns en kalkyl över kostnaderna för projektet, granskad av särskilda intygsgivare, och föreningen har ställt betryggande säkerhet hos länsstyrelsen för återbetalning av förskott till förhandstecknarna.

Länsstyrelsen handlägger även ärenden enligt lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt. Enligt 2 kap. 12 och 13 §§ den lagen får en kooperativ hyresrättsförening inte ta emot förskott på en upplåtelseinsats utan att länsstyrelsen först har lämnat tillstånd till det. Länsstyrelsen skall lämna sådant tillstånd om föreningen har ställt betryggande säkerhet hos länsstyrelsen för återbetalning av förskottet.

Också Patent- och registreringsverket handlägger ärenden som har med bostadsrättsföreningar och kooperativa hyresrättsföreningar att göra. Dels är verket registreringsmyndighet för bostadsrättsföreningar och kooperativa hyresrättsföreningar (se 15 kap. 1 § föreningslagen, 9 kap. 31 § bostadsrättslagen och 2 kap. 28 § lagen om kooperativ hyresrätt). Dels ankommer det på verket att registrera sådana ekonomiska planer som har nämnts ovan (se 3 kap. 1 § bostadsrättslagen).

Fråga har uppkommit om de nyss nämnda tillståndsärendena bör flyttas över till Patent- och registreringsverket.

Skälen för regeringens förslag: Som tidigare nämnts har till Patent- och registreringsverket överflyttats bl.a. vissa ärenden på aktiebolagsrättens område. Vi föreslår nu att också vissa ärenden om likvidation av ekonomiska föreningar, bostadsrättsföreningar, kooperativa hyresrättsföreningar och sambruksföreningar flyttas till verket (se avsnitt 4.1).

De tillståndsärenden enligt bostadsrättslagen som länsstyrelserna handlägger, dvs. tillstånd att upplåta bostadsrättslägenhet med bostadsrätt innan den slutliga kostnaden för föreningens hus har redovisats och tillstånd att ta emot förskott vid förhandsavtal, har nära anknytning till Patent- och registreringsverkets registreringsuppgifter enligt samma lag. Länsstyrelserna har i övrigt inte några uppgifter enligt bostadsrättslagen. Även ärenden om tillstånd för en kooperativ hyresrättsförening att ta

emot förskott på en upplåtelseinsats har ett visst samband med verkets registreringsavgifter samtidigt som länsstyrelserna inte handlägger några andra ärenden enligt lagen om kooperativ hyresrätt. Detta talar i viss mån för att tillståndsärendena bör flyttas till Patent- och registreringsverket.

En överföring av tillståndsärendena till Patent- och registreringsverket skulle innebära att företrädare för bostadsrättsföreningar och kooperativa hyresrättsföreningar i samband med föreningarnas bildande enbart behöver vända sig till verket i stället för som nu till både verket och en länsstyrelse. Det skulle alltså innebära en förenkling för föreningarna. Det skulle också ge bättre förutsättningar för en enhetlig praxis i denna typ av ärenden.

Vi föreslår mot denna bakgrund att de aktuella tillståndsärendena skall handläggas av Patent- och registreringsverket i stället för av länsstyrelsen.

6 Vissa ärenden som gäller sambruksföreningar

Regeringens förslag: Patent- och registreringsverket skall handlägga ärenden om medgivande för en sambruksförening att fortsätta sin verksamhet trots att antalet medlemmar i föreningen har gått ned under tre.

Patent- och registreringsverkets förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (promemorian s. 9).

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt förslaget eller inte haft några invändningar mot det.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens förslag (utkastet till lagrådsremiss s. 33).

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt förslaget eller inte haft något att invända mot det.

Bakgrund: En ekonomisk förening som har till ändamål att driva jordbruk eller trädgårdsnäring för medlemmarnas gemensamma räkning kan registreras som sambruksförening. Bestämmelser om sådana föreningar finns i lagen (1975:417) om sambruksföreningar.

Såvitt gäller likvidation hänvisar lagen om sambruksföreningar till bestämmelserna i 11 kap. föreningslagen (se 16 § lagen om sambruksföreningar). Det innebär bl.a. att en sambruksförening kan bli skyldig att gå i likvidation om antalet medlemmar har gått ned under tre (jfr 11 kap. 3 § jämförd med 2 kap. 1 § föreningslagen). I fråga om sambruksföreningar gäller dock bl.a. att likvidationsskyldighet inte inträder om länsstyrelsen har funnit att det finns särskilda skäl att medge att föreningens verksamhet ändå får fortsätta (se prop. 1975:70 s. 65 och 1948:58 s. 71 samt SOU 1946:70 s. 103 f., 137 och 138).

Länsstyrelserna har inte några andra uppgifter enligt lagen om sambruksföreningar.

Patent- och registreringsverket har föreslagit att prövningen av de aktuella tillståndsärendena skall flyttas till verket.

Skälen för regeringens förslag: Sambruksföreningar registreras – liksom andra ekonomiska föreningar – hos Patent- och registreringsverket. En anmälan om registrering skall innehålla en försäkran om att föreningen har minst tre medlemmar (jfr 4 § förordningen [1987:978] om ekonomiska föreningar jämförd med 3 § lagen om sambruksföreningar). Vid registreringen kontrollerar verket att det finns en sådan försäkran. Frågan om det finns skäl att låta en sambruksförening driva verksamhet trots att den har mindre än tre medlemmar har därmed ett nära samband med en uppgift som Patent- och registreringsverket redan har.

Det förekommer mycket få ärenden som gäller medgivande för sambruksföreningar att fortsätta bedriva verksamhet med mindre än tre medlemmar. Det framstår som mest ändamålsenligt att samtliga dessa ärenden handläggs av en myndighet. Eftersom Patent- och registreringsverket redan har hand om registreringen av föreningarna, bör ärendet handläggas av verket.

7 Föreståndare för utomlands bosatta näringsidkare

Regeringens förslag: Anmälan om föreståndare för en utomlands bosatt näringsidkare skall lämnas till Patent- och registreringsverket i stället för till länsstyrelsen.

Om en enskild näringsidkare som är registrerad i handelsregistret är bosatt utomlands, skall registret också innehålla uppgift om föreståndare.

Patent- och registreringsverkets förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (promemorian s. 3, 4, 24 och 27).

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt förslaget eller inte haft några invändningar mot det.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens förslag (utkastet till lagrådsremiss s. 34 och 35).

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt förslaget eller inte haft några invändningar mot det.

Bakgrund: Svenska eller utländska medborgare som är bosatta utomlands är oförhindrade att driva näringsverksamhet i Sverige. Enligt lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. (nedan kallad filiallagen) måste de dock utse en i Sverige bosatt föreståndare för sin verksamhet. Anmälan om vem som är föreståndare och fullmakt för denne skall ges in till länsstyrelsen i det län där verksamheten huvudsakligen skall bedrivas (se 24 och 25 §§ filiallagen).

Handelsregistret förs hos Patent- och registreringsverket. En del utomlands bosatta personer som har anmält föreståndare är registrerade i handelsregistret som enskilda näringsidkare.

I samband med att filiallagen infördes diskuterades vilken myndighet som skulle ha hand om ärenden om föreståndare. Departementschefen ansåg att länsstyrelserna tills vidare borde ha hand om dessa ärenden, eftersom de hade ett nära samband med handelsregistren som då fördes

hos länsstyrelserna. Han erinrade dock om att regeringen hade anmält till riksdagen att handelsregistren avsågs att bli överförda till Patent- och registreringsverket och ansåg att även ärenden om föreståndare borde flyttas till verket när handelsregistren hade förts dit (se prop. 1991/92:88 s. 23).

Patent- och registreringsverket har nu föreslagit att verket skall ta över handläggningen av ärenden om föreståndare.

Skälen för regeringens förslag

Anmälan om föreståndare bör ges in till Patent- och registreringsverket

Bestämmelserna om anmälan av föreståndare enligt filiallagen och om registrering av enskilda näringsidkare enligt handelsregisterlagen (1974:157) har nära samband med varandra. Som nyss nämnts berör de delvis samma krets av näringsidkare. Vid anmälan om föreståndare respektive ansökan om registrering av enskild näringsverksamhet skall dessutom lämnas i stort sett samma uppgifter. Det kan också konstateras att ärenden om anmälan av föreståndare har stora likheter med andra uppgifter som Patent- och registreringsverket har.

En överflyttning av ärenden om anmälan av föreståndare till Patent- och registreringsverket skulle för utomlands bosatta personer som vill etablera näringsverksamhet i Sverige innebära den förenklingen att de skulle kunna ge in anmälan om föreståndare och ansökan om registrering av enskild näringsverksamhet samtidigt till en och samma myndighet. Även myndigheternas arbete skulle rationaliseras.

Vi anser mot denna bakgrund att frågor som gäller föreståndare bör handläggas av Patent- och registreringsverket, i stället för av länsstyrelsen.

Uppgift om föreståndare bör registreras i handelsregistret

Enligt 4 § handelsregisterlagen skall handelsregistret i fråga om enskilda näringsidkare innehålla uppgift om bl.a. näringsidkarens firma, näringsidkarens fullständiga namn, personnummer och postadress, näringsverksamhetens art samt det län och den ort där huvudkontoret finns och kontorets postadress. Det finns däremot inte något krav på att registret skall innehålla uppgift om föreståndare enligt filiallagen. Om en enskild näringsidkare har en sådan föreståndare, för Patent- och registreringsverket ändå in uppgift om föreståndarens namn, personnummer och postadress.

Registreringen i handelsregistret av uppgift om föreståndare är till nytta för t.ex. företag och banker, som på ett enkelt och smidigt sätt vill nå näringsidkaren. Det är också till nytta för domstolar och myndigheter som vill komma i kontakt med näringsidkaren. Vi anser därför att det bör införas lagstöd för Patent- och registreringsverkets nuvarande registreringspraxis.

Regeringens bedömning: Det bör inte införas bestämmelser om ett förenklat avregistreringsförfarande för bostadsrättsföreningar.

Patent- och registreringsverkets förslag: Patent- och registreringsverket har föreslagit att det skall införas ett förenklat avregistreringsförfarande för bostadsrättsföreningar (promemorian s. 6–8).

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig i frågan, förutom *Statsåklagarmyndigheten för speciella mål*, har ställt sig bakom Patent- och registreringsverkets förslag. Statsåklagarmyndigheten för speciella mål har framhållit att de rättsliga följderna av en avregistrering bör övervägas närmare.

Bedömningen i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens bedömning (utkastet till lagrådsremiss s. 35–37).

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig, förutom *HSB Riksförbund*, har godtagit bedömningen. HSB Riksförbund anser att det bör införas någon form av förenklat förfarande för att avveckla i vart fall föreningar som aldrig har haft några tillgångar.

Bakgrund: Lagen (1982:352) om rätt till fastighetsförvärv för ombildning till bostadsrätt eller kooperativ hyresrätt (ombildningslagen) ger hyresgästerna företrädesrätt till förvärv av den fastighet som de bor på för att ombilda hyresrätterna till bostadsrätter eller kooperativa hyresrätter. En förutsättning för denna företrädesrätt är dock att hyresgästerna bildar en bostadsrättsförening eller en kooperativ hyresrättsförening och att föreningen gör en intresseanmälan hos inskrivningsmyndigheten.

Ett stort antal bostadsrättsföreningar bildas varje år i syfte att förvärva den fastighet som föreningens medlemmar bor på. Av olika anledningar kommer dock i många fall något förvärv inte till stånd. Föreningarna finns trots det kvar och är skyldiga att t.ex. upprätta årsredovisning och att anmäla olika uppgifter till Patent- och registreringsverket för registrering. Endast om en förening upplöses upphör dess skyldighet att t.ex. upprätta årsredovisning. En upplösning kan emellertid komma till stånd enbart genom likvidation eller, om föreningen är på obestånd, genom konkurs.

Patent- och registreringsverket har uppgett att verket ofta får frågor om möjligheten att upplösa bostadsrättsföreningar. Många föreningar anser att det borde finnas ett enklare sätt att upplösa en förening på än genom likvidation. Verket har mot denna bakgrund föreslagit att det skall införas ett förenklat avregistreringsförfarande för bostadsrättsföreningar.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt Patent- och registreringsverkets förslag skall en bostadsrättsförening som har bildats för att möjliggöra en intresseanmälan enligt ombildningslagen och som har upphört med sin verksamhet kunna upplösas genom avregistrering utan föregående likvidation. En förutsättning för att en bostadsrättsförening skall få avregistreras skall dock vara att samtliga föreningsmedlemmar och styrelseledamöter begär det. När föreningen har avregistrerats skall föreningens medlemmar och styrelseledamöter solidariskt svara för

föreningens förpliktelser. Föreningens tillgångar skall samtidigt övergå till föreningens medlemmar. Förslaget har som förebild det avregistreringsförfarande som fanns för aktiebolagen när lägsta tillåtna aktiekapital höjdes år 1994 (se punkten 5 i övergångsbestämmelserna till lagen [1994:802] om ändring av aktiebolagslagen samt prop. 1993/94:196 s. 216 och 217 och prop. 1973:168 s. 10–21).

Patent- och registreringsverkets förslag har vissa fördelar. Som nyss nämnts kan en förening på eget initiativ upplösas genom att besluta om likvidation. Ett likvidationsförfarande kan emellertid medföra inte obetydliga kostnader för föreningen, bl.a. för likvidatorns arvode. De flesta bostadsrättsföreningar som inte har förvärvat någon fastighet saknar tillgångar. Föreningsmedlemmarna har inte heller något incitament att skjuta till medel till en likvidation. Det leder till att många föreningar aldrig går i likvidation på frivillig väg utan i stället tvångslikvideras p.g.a. att de inte har anmält behörig styrelse (se 11 kap. 4 § första stycket 3 föreningslagen) eller avförs ur föreningsregistret genom s.k. gallring (se 11 kap. 18 § föreningslagen). Verkets förslag innebär att dessa föreningar kan upplösas på ett enkelt och snabbt sätt utan någon kostnad. Till detta kommer att det ur registerhållningssynpunkt är en fördel att antalet överksamma föreningar i föreningsregistret kan minska. Statens kostnader för tvångslikvidations- och konkursförfaranden kan också begränsas.

Den föreslagna ordningen har samtidigt vissa nackdelar. En förening som har avförts ur föreningsregistret och därmed upplösts, kan inte försättas i konkurs (jfr NJA 1982 s. 802). Det innebär att transaktioner som föreningen har gjort inte kan återgå genom att återvinnas. Det finns en viss om än mycket begränsad risk för att detta förhållande kan utnyttjas på ett otillbörligt sätt. Enligt *Statsåklagarmyndigheten för speciella mål* fanns det tecken på att det avregistreringsförfarande som användes i samband med att lägsta tillåtna aktiekapital höjdes utnyttjades bl.a. för att dölja ekonomisk brottslighet och för att undgå indrivning och konkurs. En annan nackdel med förslaget är att föreningens borgenärer saknar möjlighet att förhindra att föreningen upplöses utan föregående likvidationsförfarande. Detta avviker från vad som gällde när lägsta tillåtna aktiekapital höjdes. En borgenär hade då en ovillkorlig rätt att under en viss tid begära att bolaget skulle gå i likvidation i stället för att upphöra genom att avregistreras. Det finns också en risk för att något personligt betalningsansvar inte kan utkrävas, eftersom de medlemmar och styrelsemedlemmar som har begärt att föreningen skall avregistreras kan ha utträtt ur föreningen respektive avgått innan föreningen har hunnit avregistreras (se prop. 1993/94:196 s. 217 och 2 kap. 11 bostadsrättslagen samt 9 kap. 12 § bostadsrättslagen jämförd med 6 kap. 2 § föreningslagen).

För medlemmarna innebär förslaget att de kan drabbas av ett oväntat personligt betalningsansvar. En viktig princip är att en medlem inte skall vara personligt ansvarig för mer än som svarar mot hans eller hennes insats i föreningen. Medlemmarna blir dessutom solidariskt ansvariga för föreningens skulder. Detta skiljer sig också från vad som gällde när lägsta aktiekapitalet höjdes. Aktieägarens ansvar begränsades då i förhållande till dennes andel i bolagets aktiekapital (se punkten 5 tredje

Sammanfattningsvis anser vi att nackdelarna med Patent- och registreringsverkets förslag överväger dess fördelar. Förslaget bör därför inte genomföras.

9 Avregistrering från handelsregistret

Regeringens förslag: Om antalet registrerade bolagsmän i ett handelsbolag sedan minst ett år är mindre än två och någon uppgift om likvidation inte har registrerats, skall Patent- och registreringsverket undersöka om verksamheten fortfarande utövas. Om det inte framgår att verksamheten fortfarande utövas eller att näringsidkaren avser att återuppta den, skall bolaget avföras från handelsregistret.

Patent- och registreringsverkets förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag (promemorian s. 26, 28 och 29).

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt förslaget eller inte haft några invändningar mot det.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens förslag (utkastet till lagrådsremiss s. 37–39).

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat har tillstyrkt förslaget eller inte haft några invändningar mot det.

Bakgrund: Enligt 2 kap. 28 § lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag skall ett handelsbolag i vilket antalet bolagsmän har gått ned till en, när detta förhållande har bestått under sex månader, anses ha gått i likvidation, om så inte har skett tidigare. Motsvarande gäller enligt 3 kap. 1 § samma lag även det särskilda slag av handelsbolag som benämns kommanditbolag. Reglerna innebär att handelsbolaget i denna situation skall avvecklas men att den kvarvarande bolagsmannen får viss tid på sig att skaffa en eller flera nya bolagsmän.

När bolaget har gått i likvidation, är den kvarvarande bolagsmannen skyldig att utan dröjsmål göra anmälan om detta till Patent- och registreringsverket (se 13 § handelsregisterlagen [1974:157]). Anmälan skall också göras när likvidationen har avslutats och verksamheten sålunda helt har upphört. Den som försummar föreskriven anmälan kan dömas till penningböter (se 22 § andra stycket handelsregisterlagen).

Det förekommer naturligtvis att bolag med en registrerad bolagsman rent faktiskt avvecklas enligt de nämnda reglerna utan att det sker någon anmälan om detta till Patent- och registreringsverket. Enligt nu gällande bestämmelser har Patent- och registreringsverket inte någon möjlighet att på eget initiativ avregistrera ett sådant bolag. Det enda undantaget är verkets möjlighet att avföra bolaget från registret genom s.k. gallring. Gallring kan ske om det inte har skett någon anmälan under de senaste tio åren. Om det vid en därvid företagen undersökning inte framgår att verksamheten fortfarande pågår eller att näringsidkaren avser att

återuppta den, skall verket avföra bolaget från registret (se 17 § handelsregisterlagen).

Patent- och registreringsverket har nu föreslagit att verket ges en utvidgad möjlighet att genom gallring avföra bolag som har färre än två bolagsmän från handelsregistret.

Skälen för regeringens förslag: Det är angeläget att handelsregistret innehåller korrekta uppgifter, exempelvis att det inte innehåller uppgifter om bolag som har upplösts. Inaktuella uppgifter kan leda till att andra näringsidkare vilseleds. Det försvårar också för domstolar och myndigheter som vill nå näringsidkare. Om registret belastas med uppgifter avseende s.k. döda firmor, hindrar det dessutom registrering av nya firmor.

I handelsregistret finns ett mycket stort antal handelsbolag som har färre än två registrerade bolagsmän (av totalt 132 933 handels- och kommanditbolag hade i december 2002 4 520 färre än två registrerade bolagsmän). Som tidigare nämnts går ett handelsbolag som har endast en bolagsman automatiskt i likvidation när detta förhållande har bestått under sex månader, om så inte har skett tidigare, och skall anmäla detta för registrering. Enligt uppgift från Patent- och registreringsverket inkommer dock endast ett fåtal av de bolag som har en registrerad bolagsman med någon anmälan om likvidation. I stället avförs de flesta av dessa bolag genom s.k. gallring.

En likvidation av ett enmanshandelsbolag är i allmänhet enkel att genomföra, eftersom den bara berör en delägare. Ofta kan skiftet ersättas av att den ensamme bolagsmannen helt informellt införlivar bolagsegenheten med sin förmögenhet (se prop. 1979/80:143 s. 55, jfr Nial, Om handelsbolag och enkla bolag, 3 uppl. s. 252). Det bör också beaktas att rättshandlingar, som företas av ett enmansbolag som har gått i likvidation och som inte behövs för en ändamålsenlig avveckling, endast i begränsad utsträckning kan åberopas mot bolaget (se 2 kap. 35 § lagen om handelsbolag och enkla bolag). Handelsbolag som under en längre tid har haft endast en registrerad bolagsman, torde mot denna bakgrund många gånger vara upplösta. Detsamma gäller bolag som helt saknar registrerade bolagsmän.

Patent- och registreringsverket saknar möjlighet att på eget initiativ avregistrera bolag som har endast en bolagsman eller som helt saknar bolagsmän, om det inte har gått tio år sedan den senaste anmälan om bolaget kom in till verket. För att effektivisera Patent- och registreringsverkets möjligheter att avregistrera sådana bolag föreslår vi att bestämmelsen om gallring ändras. Patent- och registreringsverket bör även om det inte har förflutit tio år sedan någon anmälan kom in till verket, kunna avföra ett handelsbolag som har färre än två registrerade bolagsmän, om bolaget har upphört med sin verksamhet.

Patent- och registreringsverket har föreslagit att verket skall inleda en undersökning av om avregistrering skall ske när antalet registrerade bolagsmän har varit mindre än två under sex månader. Åtskilliga enmansbolag torde dock gå i likvidation först i nära anslutning till sexmånadersfristens utgång och har då inlett ett ännu inte avslutat likvidationsförfarande. De bör inte avföras förrän likvidationen har avslutats. Enligt vår mening är det mot denna bakgrund lämpligare att Patent- och registreringsverket inleder sin undersökning vid en något

senare tidpunkt än verket har föreslagit. Vi föreslår att verket inleder undersökningen när bolaget har haft färre än två registrerade bolagsmän under ett år. Ytterligare en förutsättning bör vara att uppgift om att bolaget har gått i likvidation inte har registrerats.

Vi återkommer i författningskommentaren till frågan om hur undersökningen skall gå till och de närmare förutsättningarna för Patent- och registreringsverkets prövning.

10 Registreringen av enskild näringsidkares och handelsbolags huvudkontor

Regeringens bedömning: Bestämmelsen om registrering av den ort där en enskild näringsidkare eller ett handelsbolag har sitt huvudkontor bör inte ändras.

Patent- och registreringsverkets förslag: Patent- och registreringsverket har föreslagit att vid registrering i handelsregistret av enskild näringsidkares eller handelsbolags huvudkontor skall registreringen innefatta uppgift om den kommun – inte den ort – där huvudkontoret finns (promemorian s. 24, 25 och 27).

Remissinstanserna: *HSB Riksförbund* har ifrågasatt Patent- och registreringsverkets förslag. Övriga remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt förslaget eller inte haft några invändningar mot det.

Bedömningen i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens bedömning (utkastet till lagrådsremiss s. 39 och 40).

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig har godtagit bedömningen i utkastet till lagrådsremiss.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt 4 § handelsregisterlagen skall handelsregistret i fråga om enskild näringsidkare och handelsbolag innehålla uppgift om ”det län och den ort där huvudkontoret finns samt kontorets postadress”. Begreppet ort förekommer också i andra författningar på det associationsrättsliga området. Exempelvis anges i aktiebolagslagen att bolagsordningen skall ange den ort där bolagets styrelse har sitt säte och att bolagsstämman skall hållas på denna ort (se 2 kap. 4 § första stycket 2 och 9 kap. 10 § aktiebolagslagen [1975:1385]). Även i processrättslig lagstiftning förekommer begreppet ort. Enligt rättegångsbalkens bestämmelser om laga domstol är domstolen i den ort där svaranden har sitt hemvist behörig domstol. För bolags del gäller som hemvist den ort där styrelsen har sitt säte eller, om säte för styrelsen inte är bestämt eller styrelse inte finns, där förvaltningen förs (se 10 kap. 1 § rättegångsbalken).

”Ort” är alltså ett inarbetat begrepp på det associationsrättsliga området. Det förekommer också i anknytande bestämmelser på det processrättsliga området. Vi anser mot denna bakgrund att det inte finns anledning att ändra bestämmelsen om registrering av den ort där enskild näringsidkare eller handelsbolag har sitt huvudkontor.

De föreslagna lagändringarna bör träda i kraft den 1 januari 2004.

Ändringarna ger upphov till vissa övergångsfrågor.

Enligt förslaget skall vissa ärenden enligt föreningslagen, bostadsrättslagen, lagen om kooperativ hyresrätt, lagen om sambruksföreningar och lagen om utländska filialer m.m. flyttas från tingsrätterna och länsstyrelserna till Patent- och registreringsverket. Hos tingsrätterna och länsstyrelserna kommer det vid ikraftträdandet att finnas ärenden av de aktuella slagen som inte har avgjorts. Vi föreslår övergångsbestämmelser som innebär att tingsrätterna respektive länsstyrelserna skall slutföra handläggningen av dessa ärenden.

Vid länsstyrelserna kommer det vid ikraftträdandet också att finnas säkerheter som har ställts av bostadsrättsföreningar för återbetalning av insats respektive förskott till förhandstecknare (se 4 kap. 2 § första och andra styckena och 5 kap. 2 § samt 5 § första stycket bostadsrättslagen). Länsstyrelserna förvarar dessa säkerheter till dess att det begärs att de skall återställas. För att inte dessa säkerheter skall behöva flyttas till Patent- och registreringsverket, föreslår vi att det införs en övergångsbestämmelse om att länsstyrelsen skall pröva ärenden om återställande av säkerheter, om säkerheten har ställts hos länsstyrelsen (se 4 kap. 2 § tredje stycket och 5 kap. 5 § andra stycket bostadsrättslagen). Motsvarande ordning bör gälla beträffande säkerheter som har ställts hos länsstyrelsen av en kooperativ hyresrättsförening för återbetalning av förskott på en upplåtelseinsats (se 2 kap. 12 och 13 §§ lagen om kooperativ hyresrätt).

Vidare bör den föreslagna bestämmelsen om att rätten skall besluta om likvidation i samband med avslutandet av en konkurs (avsnitt 4.1) inte tillämpas om konkursen avslutas före ikraftträdandet. I stället bör äldre bestämmelser om skyldighet för föreningen att inom en månad efter konkursens avslutande besluta om likvidation fortsätta att gälla för dessa föreningar. Fattar föreningen inte ett sådant beslut, bör äldre bestämmelser om tvångslikvidation gälla.

Slutligen bör enskilda näringsidkare som vid ikraftträdandet redan är registrerade i handelsregistret få en viss tid på sig att göra anmälan för registrering av uppgifter om föreståndare enligt lagen om utländska filialer m.m. Vi anser att en tid om sex månader är tillräcklig.

12 Kostnader och andra konsekvenser av förslagen

Kostnader för det allmänna

De föreslagna ändringarna medför inte några ökade kostnader för staten.

Förslaget om att föra över vissa likvidationsärenden från tingsrätterna till Patent- och registreringsverket innebär en rationalisering genom att ett led i en beslutskedja tas bort. I stället för att Patent- och registreringsverket skall skicka anmälningar om likvidation till tingsrätterna, kan verket självt fatta beslut i ärendena. Patent- och registreringsverket –

vars verksamhet är avgiftsfinansierad – kan få täckning för de ökade kostnader som förslaget innebär inom ramen för det nuvarande avgiftssystemet. Även verkets kostnader för handläggning av tillståndsärenden enligt bostadsrättslagen, lagen om kooperativ hyresrätt och lagen om sambruksföreningar kan avgiftsfinansieras. Detsamma gäller för verkets kostnader för handläggning av ärenden om föreståndare enligt lagen om utländska filialer m.m. och för registrering av föreståndare för enskilda näringsidkare.

Förslaget innebär en viss minskning av arbetsmängden för tingsrätter och länsstyrelser genom att Patent- och registreringsverket övertar vissa av deras uppgifter. Dessutom kan tingsrätterna avgöra likvidationsärenden som gäller ekonomiska föreningar genom ett skriftligt förfarande i stället för genom ett muntligt förfarande. Minskningen av arbetsmängden torde dock inte påverka tingsrätternas eller länsstyrelsernas resursbehov.

Konsekvenser för småföretagare m. fl.

Förslagen om att Patent- och registreringsverket skall överta handläggningen av vissa likvidationsärenden och av vissa tillståndsärenden enligt bostadsrättslagen, lagen om kooperativ hyresrätt och lagen om sambruksföreningar leder inte till några beaktansvärda konsekvenser för företagen, föreningarna eller andra enskilda. Handläggningen är redan i dag avgiftsbelagd hos domstolarna och länsstyrelserna. Den eventuella avgiftsökning som en överflyttning kan innebära är marginell. Inte heller förslaget om att handläggningen av likvidationsärenden i normalfallet skall vara skriftlig torde leda till några beaktansvärda konsekvenser för enskilda. Förslaget om att anmälan om föreståndare för utomlands bosatt näringsidkare skall ges in till Patent- och registreringsverket i stället för till länsstyrelsen innebär en förenkling för de berörda näringsidkarna, eftersom det innebär att en anmälan om föreståndare och en ansökan om registrering i handelsregistret kan samordnas.

Registreringen av uppgift om föreståndare för enskilda näringsidkare påverkar inte näringsidkarens arbetsmängd. Patent- och registreringsverket inforrdar redan uppgift om föreståndare.

13 Författningskommentar

13.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar

11 kap. 1 §

Föreningsstämman kan besluta att föreningen skall gå i likvidation.

Ett beslut om likvidation är giltigt endast om samtliga röstberättigade har förenat sig om beslutet eller detta har fattats på två på varandra följande föreningsstämmor och på den senare stämman biträts av minst två tredjedelar av de röstande. Längre gående villkor för att beslutet skall bli giltigt får föreskrivas i stadgarna. *Beslutet om likvidation gäller*

omedelbart eller *från och med* den senare dag föreningsstämman *bestämmer*.

Ett beslut om likvidation kan dock alltid fattas med enkel majoritet, om det *finns* grund för tvångslikvidation enligt 3, 4 eller 4 a §. Vid lika röstetal utgörs stämmans beslut av den mening som ordföranden biträder. Ett beslut om likvidation enligt detta stycke *gäller omedelbart*.

Beslutet om likvidation skall genom stämmans försorg genast anmälas för registrering.

(Jfr 11 kap. 1 och 7 §§ i Patent- och registreringsverkets förslag och 11 kap. 1 § i utkastet till lagrådsremiss.)

Paragrafen innehåller bestämmelser om frivillig likvidation, dvs. likvidation genom beslut av föreningsstämman.

I *första stycket* har uttrycket ”träda i likvidation” bytts ut mot ”gå i likvidation”. Detta utgör en anpassning till den terminologi som numera används i aktiebolagslagen.

I *andra styckets* sista mening, som enligt dess hittills gällande lydelse föreskriver att likvidationen inträder omedelbart eller den senare dag som föreningsstämman beslutar, har gjorts vissa ändringar av redaktionellt slag.

I lagrådsremissens förslag utelämnades ordet ”senare”. Enligt *Lagrådet* är det naturligt att förstå förslaget i lagrådsremissen som att det står föreningsstämman fritt att bestämma att likvidationen skall gälla från en tidigare dag än beslutsdagen. Lagrådet, som konstaterade att en sådan ändring inte är avsedd, ansåg dock att denna otydlighet endast har teoretiskt intresse och fann inte anledning att invända mot lagförslaget. Det har emellertid ansetts lämpligt att undanröja den av Lagrådet uppmärksammade otydligheten. Ordet ”senare” har därför fått stå kvar.

I *tredje stycket* finns en bestämmelse om att likvidationsbeslut – som normalt förutsätter kvalificerad majoritet – kan fattas med enkel majoritet när det finns grund för tvångslikvidation. I den hittills gällande lagtexten har tvångslikvidationsfallen preciserats genom hänvisningar till 3 och 4 §§. Dessa hänvisningar har nu kompletterats med en hänvisning till den nya 4 a § som innehåller bestämmelser om tvångslikvidation genom beslut av registreringsmyndigheten, dvs. Patent- och registreringsverket.

Bestämmelsen om enkel majoritet har hittills omfattat också det fallet då föreningen har varit försatt i konkurs och konkursen avslutats med överskott; föreningen har då, enligt 19 § andra stycket, varit skyldig att själv besluta om likvidation inom en månad. Den föreslagna nya lydelsen av 19 § innebär att, i den sistnämnda situationen, beslutet om likvidation skall fattas av rätten i samband med att konkursen avslutas. Den hittillsvarande hänvisningen i förevarande stycke till 19 § har därför tagits bort.

I det *fyärde stycket*, som är nytt, anges att stämmans beslut om likvidation skall anmälas för registrering. En motsvarande bestämmelse har hittills funnits i 7 § första stycket. Det ankommer på stämman att uppdra åt någon – styrelsen eller annan – att ombesörja anmälan. Registreringsanmälan leder till att uppgift om likvidationen registreras i föreningsregistret och att Patent- och registreringsverket förordnar en eller flera likvidatorer för föreningen (jfr 6 b §).

Om antalet föreningsmedlemmar går ned under det lägsta antal som föreskrivs i 2 kap. 1 §, skall styrelsen snarast möjligt till föreningsstämman hänskjuta frågan huruvida föreningen skall gå i likvidation. Inträder inte ett tillräckligt antal medlemmar i föreningen inom tre månader efter det att antalet har gått ned under det föreskrivna lägsta antalet, skall styrelsen, om inte stämman beslutar att föreningen skall gå i likvidation, hos rätten ansöka att föreningen försätts i likvidation. En sådan ansökan kan även göras av en styrelseledamot, *den* verkställande direktören, en revisor, en föreningsmedlem eller en innehavare av *en* förlagsandel.

Görs ansökan enligt första stycket, *skall* rätten *besluta* att föreningen skall gå i likvidation, om det inte under ärendets handläggning *vid tingsrätten visas* att det föreskrivna lägsta medlemsantalet har uppnåtts.

Rättens beslut om likvidation gäller omedelbart.

Om styrelseledamöterna underlåter att fullgöra vad som åligger dem enligt första stycket, svarar de och andra som med vetskap om denna underlåtenhet handlar på föreningens vägnar solidariskt för de förpliktelser som uppkommer för föreningen. En styrelseledamot undgår dock ansvar, om han visar att underlåtenheten inte beror på försummelse av honom. Solidariskt ansvar för de förpliktelser som uppkommer för föreningen inträder även för sådana medlemmar som, när likvidationsplikt föreligger enligt första stycket, med vetskap om likvidationsplikten deltar i beslut att fortsätta föreningens verksamhet. Ansvarighet enligt denna paragraf gäller dock inte för förpliktelser som uppkommer sedan likvidationsfrågan har hänskjutits till rättens prövning eller sedan ett tillräckligt antal medlemmar har inträtt efter den tid som anges i första stycket.

(Ändringen saknar motsvarighet i Patent- och registreringsverkets förslag. Jfr 11 kap. 3 § i utkastet till lagrådsremiss.)

I paragrafen finns bl.a. bestämmelser om att rätten skall besluta att föreningen skall gå i likvidation om antalet föreningsmedlemmar har gått ned under tre.

I *första* och *andra styckena* har gjorts samma slag av redaktionella ändringar som i 1 § första stycket.

I andra stycket har vidare rekvisitet ”styrks” ersatts med ”visas”. Detta överensstämmer med den terminologi som numera finns i aktiebolagslagen (jfr 13 kap. 16 § tredje stycket aktiebolagslagen).

De nuvarande bestämmelserna i vad som hittills har varit det tredje stycket har oförändrade förts över till ett nytt *fyärde stycke*. I *tredje stycket* har i stället tagits in en bestämmelse om att rättens beslut om likvidation gäller omedelbart. Detta torde motsvara innehållet i gällande rätt (jfr NJA 1992 s. 518). En motsvarande bestämmelse finns numera i 13 kap. 11 § tredje stycket aktiebolagslagen. Om rättens beslut överklagas, kan högre rätt besluta om inhibition (se 26 § andra stycket lagen [1996:242] om domstolsärenden).

11 kap. 4 §

Rätten skall *besluta* att föreningen skall gå i likvidation, om

1. *föreningen* enligt stadgarna är *skyldig att gå i likvidation*,
2. föreningens verksamhet drivs på ett sätt som uppenbarligen inte motsvarar de förutsättningar under vilka registrering har skett, eller

3. föreningen har sådant ändamål som avses i 1 kap. 1 § tredje stycket och föreningens tillgångar enligt balansräkningen för närmast föregående räkenskapsår till övervägande del består av annat än andelar i den eller de andra ekonomiska föreningarna.

Beslut om likvidation skall dock inte meddelas, om det *under ärendets handläggning vid tingsrätten visas* att likvidationsgrunden har upphört.

En fråga om likvidation enligt första stycket prövas på anmälan av registreringsmyndigheten eller, i fall som avses i 1, på ansökan av styrelsen, *en styrelseledamot, den verkställande direktören, en föreningsmedlem eller en innehavare av en förlagsandel.*

Beslutet om likvidation gäller omedelbart.

(Jfr 11 kap. 4 § i Patent- och registreringsverkets förslag och 11 kap. 4 § i utkastet till lagrådsremiss.)

Paragrafen innehåller, liksom 3 §, bestämmelser om tvångslikvidation genom beslut av domstol.

I *första stycket* har det hittills angetts fem olika fall då rätten skall besluta om att föreningen skall gå i likvidation. Dessa fall har behandlats i avsnitt 4.1. Punkterna 1–3 i den föreslagna lydelsen motsvarar – utan sakliga ändringar – punkterna 1, 4 och 5 i den lydelse som stycket hittills har haft. Punkterna 2 och 3 i styckets hittills gällande lydelse har utgått. Den ena av dessa – att föreningen skall förpliktas gå i likvidation därför att den inte har anmält styrelse och verkställande direktör för registrering – återfinns i lagrådsremissens förslag i stället i 4 a §. Den andra – att föreningen skall förpliktas gå i likvidation därför att den underlåtit att själv besluta om likvidation efter avslutad överskottskonkurs – har ersatts med en bestämmelse om att rätten redan i samband med konkursens avslutande skall besluta om likvidation (se 19 § andra stycket).

I *andra stycket* har gjorts samma slag av redaktionell ändring som i 3 § andra stycket.

I *tredje stycket* anges vem som kan initiera ett ärende om likvidation. Stycket har hittills innehållit en andra mening. Denna har tagit sikte på de situationer som hittills har behandlats i första stycket 2 och 3. Eftersom dessa, enligt vad som ovan har sagts, inte längre kommer att behandlas i paragrafen, har andra meningen tagits bort.

I ett nytt *fjärde stycke* har klargjorts att rättens beslut om likvidation gäller omedelbart (se i övrigt kommentaren till 3 § tredje stycket). Om rätten har beslutat om likvidation enligt första stycket 2, följer det dock av 11 § andra stycket att likvidatorns befogenheter är begränsade till dess att beslutet har vunnit laga kraft.

11 kap. 4 a §

Registreringsmyndigheten skall besluta att föreningen skall gå i likvidation, om föreningen inte på föreskrivet sätt har kommit in med anmälan till registreringsmyndigheten om sådan behörig styrelse, verkställande direktör eller särskild delgivningsmottagare som skall finnas enligt denna lag.

Beslut om likvidation skall dock inte meddelas, om likvidationsgrunden har upphört under ärendets handläggning hos registreringsmyndigheten.

En fråga om likvidation enligt första stycket prövas av registreringsmyndigheten självmant eller på ansökan av styrelsen, en styrelseledamot, den verkställande direktören, en föreningsmedlem, en

innehavare av en förlagsandel, en borgenär eller någon annan vars rätt är beroende av att det finns någon som kan företräda föreningen.

Beslutet om likvidation gäller omedelbart.

(Jfr 11 kap. 4 a § i Patent- och registreringsverkets förslag och 11 kap. 4 a § i utkastet till lagrådsremiss.)

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om tvångslikvidation genom beslut av registreringsmyndigheten, dvs. Patent- och registreringsverket. Frågan har behandlats i avsnitt 4.1.

I *första stycket* anges förutsättningarna för att det skall beslutas om likvidation av föreningen. Bestämmelsen motsvarar punkten 3 i 4 § första stycket i den paragrafens hittills gällande lydelse. Den avviker i två hänseenden från vad som hittills har gällt. För det första skall likvidationsbeslutet i de i paragrafen angivna fallen fattas av Patent- och registreringsverket i stället för av rätten. För det andra innebär bestämmelsen att beslut om likvidation kan fattas också när en förening som är skyldig att ha en särskild delgivningsmottagare inte har anmält någon sådan för registrering (jfr 6 kap. 11 § fjärde stycket och 15 §).

Andra stycket innehåller en bestämmelse om att beslut om likvidation inte skall meddelas om likvidationsgrunden har upphört under ärendets handläggning hos Patent- och registreringsverket. Bestämmelsen är av samma slag som 4 § andra stycket (jfr även 13 kap. 10 § andra stycket aktiebolagslagen). Någon ändring i sak är inte avsedd.

Tredje stycket anger vem som kan initiera ett likvidationsärende enligt denna paragraf. Bestämmelsen överensstämmer helt med den motsvarande bestämmelsen i 4 § tredje stycket.

Av *fjärde stycket* framgår att Patent- och registreringsverkets beslut gäller omedelbart. Beslutet kan överklagas till tingsrätten (se 15 kap. 7 §). Av 26 § andra stycket lagen (1996:242) om domstolsärenden följer att rätten i så fall kan besluta om inhibition.

11 kap. 5 §

I ett ärende enligt 3 eller 4 § skall rätten förelägga föreningen samt föreningsmedlemmar och borgenärer som vill yttra sig i ärendet att komma in med ett skriftligt yttrande till rätten inom en viss tid. Föreläggandet skall delges föreningen, om det kan ske på annat sätt än enligt 15–17 §§ delgivningslagen (1970:428). Rätten skall låta kungöra föreläggandet i Post- och Inrikes Tidningar minst två månader och högst fyra månader före utgången av den utsatta tiden.

(Ändringen saknar motsvarighet i Patent- och registreringsverkets förslag. Jfr 11 kap. 5 § i utkastet till lagrådsremiss.)

Vid rättens handläggning av ärenden om likvidation gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden. Förevarande paragraf innehåller vissa särskilda bestämmelser om rättens handläggning. De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 4.3.

Av paragrafen framgår att prövningen av likvidationsfrågan som huvudregel är skriftlig. Rätten skall sålunda utfärda föreläggande för föreningen, föreningsmedlemmar och borgenärer att yttra sig skriftligen. Av 13 § andra stycket lagen om domstolsärenden följer dock att sammanträde bör hållas när det kan antas vara till fördel för utredningen eller

främja ett snabbt avgörande av ärendet. Vidare skall sammanträde normalt också hållas, om en part begär det (se 14 § lagen om domstolsärenden).

Likvidationsföreläggandet skall delges föreningen, om det kan ske på annat sätt än genom kungörelsedelgivning. Föreläggandet skall också kungöras i Post- och Inrikes Tidningar.

11 kap. 6 §

I ett ärende enligt 4 a § skall registreringsmyndigheten förelägga föreningen samt föreningsmedlemmar och borgenärer som vill yttra sig i ärendet att komma in med ett skriftligt yttrande eller efterfrågade handlingar till myndigheten inom en viss tid. Föreläggandet skall delges föreningen, om det kan ske på annat sätt än enligt 15–17 §§ delgivningslagen (1970:428). Registreringsmyndigheten skall låta kungöra föreläggandet i Post- och Inrikes Tidningar minst två och högst fyra månader före utgången av den utsatta tiden.

(Jfr 11 kap. 5 a § i Patent- och registreringsverkets förslag och 11 kap. 6 § i utkastet till lagrådsremiss.)

I paragrafen har hittills funnits bestämmelser om att sökanden i ett likvidationsärende har rätt till ersättning för vissa kostnader. Dessa bestämmelser har tagits bort. Det har i stället införts bestämmelser om Patent- och registreringsverkets handläggning av likvidationsärenden. De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 4.2.

Av paragrafen framgår bl.a. att ett likvidationsföreläggande normalt skall delges föreningen och kungöras i Post- och Inrikes Tidningar. I dessa delar överensstämmer förfarandet med vad som gäller även vid rättens handläggning av likvidationsärenden.

Utöver bestämmelserna i förevarande paragraf gäller förvaltningslagen (1986:223) för handläggningen hos Patent- och registreringsverket.

11 kap. 6 a §

Ett beslut om likvidation som har fattats av rätten eller registreringsmyndigheten skall registreras.

(Jfr 11 kap. 5 b och 7 §§ i Patent- och registreringsverkets förslag och 11 kap. 6 a § i utkastet till lagrådsremiss.)

I paragrafen, som är ny, anges att ett av rätten eller Patent- och registreringsverket fattat beslut om likvidation skall registreras. Att detsamma gäller beslut om frivillig likvidation följer av 1 § fjärde stycket. En motsvarighet till denna bestämmelse finns i 7 § tredje stycket i den paragrafens hittills gällande lydelse. Förordningen (1987:978) om ekonomiska föreningar kommer att kompletteras med bestämmelser om skyldighet för domstol att till Patent- och registreringsverket anmäla beslut i likvidationsärenden (jfr 13 kap. 9 § andra stycket aktiebolagslagen).

En domstol skall förordna en eller flera likvidatorer när den beslutar om likvidation.

Registreringsmyndigheten skall förordna en eller flera likvidatorer

- 1. när den beslutar om likvidation,*
- 2. när den har registrerat en anmälan enligt 1 § fjärde stycket, och*
- 3. när en förening i likvidation i annat fall saknar en till registret anmäld behörig likvidator.*

Ett förordnande av en likvidator skall registreras.

Den som förordnas till likvidator skall vara lämplig för uppdraget. Den som har ingått i föreningens ledning får förordnas till likvidator endast om det finns särskilda skäl.

(Jfr 11 kap. 7 § i Patent- och registreringsverkets förslag och 11 kap. 6 b § i utkastet till lagrådsremiss.)

Paragrafens tre första stycken motsvarar närmast 7 § första och andra styckena i den paragrafens hittills gällande lydelse. Bestämmelsen i fjärde stycket är ny. Den har behandlats i avsnitt 4.4.

I *första* och *andra styckena* regleras vem som förordnar likvidatorer och när ett sådant förordnande skall meddelas. Bestämmelserna har utformats med 13 kap. 27 § första och andra styckena aktiebolagslagen som förebild. Av 6 c § framgår att den som entledigar en likvidator i regel samtidigt skall förordna en ny likvidator i den entledigades ställe.

Tredje stycket innehåller en bestämmelse om att ett förordnande av likvidator skall registreras.

I *fjärde stycket* regleras vem som kan förordnas till likvidator. Bestämmelsen har som förebild bestämmelsen om förordnande av likvidator för aktiebolag (se 13 kap. 27 § fjärde stycket aktiebolagslagen). Först uppställs ett allmänt krav på lämplighet. Omständigheterna i det enskilda fallet avgör vilken kompetens och erfarenhet som krävs. När det är fråga om större föreningar eller särskilt komplicerade förhållanden kan det vara naturligt att kräva förhållandevis hög kompetens och lång erfarenhet av liknande uppdrag. Något allmänt krav på likvidatorns kvalifikationer, såsom t.ex. att endast advokater får förordnas, uppställs inte. Dessutom föreskrivs att den som har ingått i föreningens ledning inte får förordnas till likvidator. Till föreningens ledning hör styrelseledamöter och den verkställande direktören men även andra som har innehaft faktiska ledningsfunktioner i föreningen. Undantag från huvudregeln kan göras om det finns särskilda skäl (jfr prop. 2000/01:150 s. 107).

En likvidator omfattas även av de kvalifikationskrav som gäller för styrelseledamöter. Det innebär bl.a. att en likvidator inte får vara försatt i konkurs (se 6 kap. 4 § jämförd med 11 kap. 7 § första stycket).

11 kap. 6 c §

Om en likvidator begär att få avgå och visar skäl till det, skall likvidatorn entledigas. En likvidator skall också entledigas om han eller hon inte är lämplig eller av någon annan orsak bör skiljas från uppdraget.

En likvidator entledigas av domstol eller, om likvidatorn har förordnats av registreringsmyndigheten och själv begär att bli entledigad, av registreringsmyndigheten.

En ansökan om att domstol skall besluta om entledigande kan göras av registreringsmyndigheten, likvidatorn, en föreningsmedlem eller någon annan vars rätt är beroende av likvidationen.

Den som entledigar en likvidator skall genast förordna en ny. Detta gäller dock inte om det finns någon annan likvidator och det inte kan anses nödvändigt att förordna en ny likvidator i den entledigades ställe.

(Paragrafen saknar motsvarighet i Patent- och registreringsverkets förslag. Jfr 11 kap. 6 c § i utkastet till lagrådsremiss.)

Paragrafen är ny och reglerar frågan om entledigande av likvidator. En motsvarande bestämmelse finns för aktiebolagens del i 13 kap. 28 § aktiebolagslagen. De riktlinjer som tillämpas i fråga om entledigande av likvidatorer för aktiebolag torde normalt kunna gälla även beträffande entledigande av likvidatorer i ekonomiska föreningar (jfr prop. 2000/01:150 s. 107 och 108). Om likvidatorn själv ansöker om att bli entledigad, skall alltså ansökan bifallas om han eller hon visar skäl till det. Ett sådant skäl kan vara att likvidatorn på grund av personliga eller andra omständigheter inte längre kan utföra uppdraget på ett tillfredsställande sätt. Likvidatorn skall därutöver entledigas om han eller hon inte är lämplig eller av någon annan orsak bör skiljas från uppdraget. Bedömningen härav bör ske med utgångspunkt i de krav som enligt 6 b § fjärde stycket ställs på en likvidator. Det kan vara fråga om förhållanden som inte var kända för rätten eller Patent- och registreringsverket vid tidpunkten för förordnandet eller omständigheter som har inträffat därefter. Som exempel kan nämnas att likvidatorn har utfört sitt uppdrag på ett oskickligt sätt.

11 kap. 7 §

En likvidator träder i styrelsens och den verkställande direktörens ställe och har i uppdrag att genomföra likvidationen. Bestämmelserna om styrelse och styrelseledamöter i denna lag, med undantag för 6 kap. 4 § andra stycket, och tillämplig lag om årsredovisning gäller även i fråga om likvidatorn, om inte annat följer av detta kapitel.

Ett uppdrag att vara revisor upphör inte genom att föreningen går i likvidation. Bestämmelserna i 8 kap. skall tillämpas under likvidationen.

Revisorerna skall i revisionsberättelsen uttala sig om huruvida likvidationen fördröjs i onödan.

(Jfr 11 kap. 7 § i Patent- och registreringsverkets förslag och 11 kap. 7 § i utkastet till lagrådsremiss.)

De flesta bestämmelser som har funnits i första–tredje styckena i paragrafens hittills gällande lydelse har flyttats till 1 § fjärde stycket, 6 a och 6 b §§. Kvar i paragrafen finns vissa bestämmelser om likvidatorns och revisorns ställning under likvidationen. I dessa bestämmelser har gjorts vissa redaktionella ändringar. Dessutom har det i första stycket klargjorts att bestämmelsen i 6 kap. 4 § andra stycket – som innebär att en styrelseledamot skall vara medlem i föreningen – inte gäller i fråga om likvidatorn. Den frågan har behandlats i avsnitt 4.4.

Likvidatorerna skall så snart det kan ske genom försäljning på offentlig auktion eller på annat lämpligt sätt förvandla föreningens egendom till pengar, i den mån det behövs för likvidationen, samt betala föreningens skulder. Föreningens rörelse får fortsättas, om det behövs för en ändamålsenlig avveckling eller för att de anställda skall få skäligt rådrom för att skaffa sig nya anställningar.

Om rätten har beslutat om likvidation enligt 4 § första stycket 2, får likvidatorerna inte utan särskilt tillstånd av föreningsstämman avyttra föreningens egendom på annat sätt än genom försäljning på offentlig auktion. Till dess att beslutet har vunnit laga kraft får likvidatorerna inte utan stämmans samtycke vidta några likvidationsåtgärder utan endast vårda föreningens egendom och bevaka dess angelägenheter.

(Ändringen saknar motsvarighet i Patent- och registreringsverkets förslag. Jfr 11 kap. 11 § i utkastet till lagrådsremiss.)

I *andra stycket* har gjorts en följdändring med anledning av att 4 § första stycket har ändrats.

11 kap. 17 §

Om en förening har trätt i likvidation på grund av föreningsstämmans beslut, kan stämman sedan revisorerna har avgett yttrande besluta att likvidationen skall upphöra och föreningens verksamhet återupptas. Ett sådant beslut får dock inte fattas, om det finns anledning till likvidation på grund av denna lag eller stadgarna eller om utskiftning har ägt rum.

När beslut enligt första stycket fattas, skall en styrelse samtidigt väljas.

Föreningsstämmans beslut om likvidationens upphörande och val av styrelse skall likvidatorerna genast anmäla för registrering. Beslutet får inte verkställas förrän registrering har skett.

Om ett likvidationsbeslut har blivit upphävt genom en dom eller ett beslut av domstol som har vunnit laga kraft, skall likvidatorerna genast anmäla detta för registrering samt, *om det upphävda likvidationsbeslutet är sådant som avses i 1, 3, 4 eller 4 a §*, kalla till föreningsstämma för val av styrelse.

När likvidationen har upphört enligt denna paragraf, skall 14 § tillämpas.

(Jfr 11 kap. 17 § i Patent- och registreringsverkets förslag och 11 kap. 17 § i utkastet till lagrådsremiss.)

Paragrafen innehåller bestämmelser om upphörande av likvidation. I *fjärde stycket* regleras likvidatorns skyldigheter om ett likvidationsbeslut upphävs genom en dom eller ett beslut av domstol. I denna bestämmelse har gjorts vissa följdändringar med anledning av förslaget om att flytta likvidationsärenden till Patent- och registreringsverket (4 a §) och de föreslagna likvidationsförfarandena i samband med gallring (18 §) respektive konkurs (19 §). Av styckets nu föreslagna lydelse framgår sålunda att likvidatorn skall anmäla det förhållandet att likvidationsbeslut har upphävts för registrering. Detta gäller oavsett vad som har varit grunden för likvidationen. Om det upphävda likvidationsbeslutet är av sådant slag som avses i 1, 3, 4 eller 4 a §, skall likvidatorn även kalla till föreningsstämma för val av styrelse. Om det upphävda likvidationsbeslutet i stället är av sådant slag som avses i 18 eller 19 § skall likvidatorn däremot inte kalla till föreningsstämma för val av styrelse, eftersom föreningen i dessa båda situationer är att anse som upplöst.

Om någon anmälan rörande föreningen inte har kommit in till registreringsmyndigheten under de tio senaste åren, skall registreringsmyndigheten undersöka om föreningen har upphört med sin verksamhet. Detta skall ske genom brev till den i föreningsregistret registrerade adressen samt genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar.

Om det *ännu* två månader efter kungörandet enligt första stycket inte framgår att föreningen fortfarande består, skall registreringsmyndigheten genast avföra föreningen ur registret. Föreningen är därmed upplöst. Uppkommer därefter behov av likvidationsåtgärd, skall *rätten* på ansökan av den som berörs *besluta om likvidation. Ett sådant beslut gäller omedelbart.* Kallelse till *den* första föreningsstämman *efter beslutet* skall ske enligt 16 §.

(Ändringen saknar motsvarighet i Patent- och registreringsverkets förslag. Jfr 11 kap. 18 § i utkastet till lagrådsremiss.)

I paragrafen finns bestämmelser om att Patent- och registreringsverket kan avföra föreningar som har upphört med sin verksamhet, s.k. gallring. Sedan en förening har avförts, kan det uppstå behov av en likvidationsåtgärd. Enligt *andra stycket* i dess hittills gällande lydelse skall *rätten* i så fall, på ansökan av den vars rätt berörs, förordna en eller flera likvidatorer. Det har ansetts lämpligare att i stället utforma lagtexten så att det tydligt framgår att rättsens beslut inleder ett likvidationsförfarande som i huvudsak följer allmänna regler om genomförande av likvidation (jfr 16 §). Motsvarande bestämmelser föreslås för beslut om likvidation efter s.k. underskottskonkurs (se 19 § första stycket, jfr 13 kap. 49 § aktiebolagslagen och prop. 2000/01:150 s. 117).

Att *rätten* skall förordna en eller flera likvidatorer följer av 6 b §.

11 kap. 19 §

Om en förening är försatt i konkurs och denna avslutas utan överskott, är föreningen upplöst när konkursen avslutas. *Finns det efter konkursens avslutande tillgångar som inte omfattas av konkursen, skall rätten på ansökan av den som berörs besluta om likvidation. Ett sådant beslut gäller omedelbart. Kallelse till den första föreningsstämman efter beslutet skall ske enligt 16 §.*

Om en konkurs avslutas med överskott eller läggs ned efter frivillig uppgörelse eller om egendomen i konkursboet återställs till föreningen till följd av att ackord har fastställts, skall rätten i samband med att konkursen avslutas besluta att föreningen skall gå i likvidation. Ett sådant beslut gäller omedelbart.

Var föreningen i likvidation när den försattes i konkurs, skall likvidationen *fortsätta* enligt 16 §, om konkursen avslutas *på det sätt som anges i andra stycket.*

(Ändringen saknar motsvarighet i Patent- och registreringsverkets förslag. Jfr 11 kap. 19 § i utkastet till lagrådsremiss.)

Paragrafen innehåller bestämmelser om föreningens upplösning efter konkurs. Vissa av de frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 4.1.

De föreslagna bestämmelserna i *första stycket* andra och tredje meningarna behandlar den situationen att det efter en avslutad underskottskonkurs finns kvar eller framkommer någon tillgång som inte

omfattas av konkursen. Detta kan inträffa exempelvis om föreningen vinner en rättegång som konkursboet har valt att inte inträda i. Rätten skall då, på ansökan av den vars rätt berörs, besluta om likvidation. Beslutet skall, enligt 6 a §, registreras. Av 6 b § första stycket framgår att rätten samtidigt skall förordna en eller flera likvidatorer. Rättens beslut gäller omedelbart men kan inhiberas i samband med överklagande.

Likvidationen skall följa bestämmelserna om fortsatt likvidation (se 16 §).

Andra stycket innehåller bestämmelser om s.k. överskottskonkurs. Enligt styckets hittills gällande lydelse skall föreningsstämman besluta om att föreningen skall gå i likvidation när en konkurs avslutas med överskott. Om föreningsstämman inte gör det inom en månad, skall rätten besluta om likvidation. Enligt den nu förslagna lydelsen skall rätten självmant besluta om likvidation redan när en konkurs avslutas med överskott. Av 11 kap. 18 § konkurslagen (1987:672) framgår att konkursen avslutas genom rättens beslut om utdelning. Motsvarande gäller när konkursen läggs ned efter frivillig uppgörelse med borgenärerna (jfr 12 kap. 1 § konkurslagen) eller när egendomen i konkursboet återställs till föreningen till följd av att ackord har fastställts av rätten (jfr 12 kap. 24 § konkurslagen). Rättens beslut gäller omedelbart men kan inhiberas i samband med överklagande. Bestämmelserna i 6 a och 6 b §§ om registrering och förordnande av likvidator skall tillämpas.

I *tredje stycket* har gjorts vissa redaktionella ändringar.

15 kap. 7 §

Beslut av registreringsmyndigheten i ärende enligt 11 kap. 4 a, 6 b eller 6 c § överklagas till tingsrätten i den ort där föreningens styrelse har sitt säte. Skrivelsen med överklagandet skall ges in till registreringsmyndigheten inom tre veckor från dagen för beslutet.

Vid överklaganden av registreringsmyndighetens beslut i ärenden enligt 11 kap. 4 a, 6 b eller 6 c § gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden.

(Jfr 15 kap. 7 § i Patent- och registreringsverkets förslag och 15 kap. 7 § i utkastet till lagrådsremiss.)

Paragrafen är ny. I *första stycket* anges att ett beslut av Patent- och registreringsverket i ett likvidationsärende kan överklagas till tingsrätt. Av *andra stycket* framgår att lagen om domstolsärenden är tillämplig vid tingsrättens behandling av överklagade ärenden.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.
2. Ärenden som avser fråga enligt 11 kap. 4 eller 7 § i deras äldre lydelse och som har inletts vid tingsrätt före ikraftträdandet skall handläggas enligt äldre bestämmelser.
3. Om en förening är försatt i konkurs och konkursen har avslutats före ikraftträdandet, gäller 11 kap. 4 § första stycket 2 och 19 § andra och tredje styckena i sina äldre lydelse.

Av *punkten 1* framgår att de nya bestämmelserna träder i kraft den 1 januari 2004.

De likvidationsärenden som har inletts vid tingsrätten före ikraftträdandet skall tingsrätten slutföra handläggningen av enligt äldre bestämmelser (*punkten 2*). Det innebär att tingsrätten även efter ikraftträdandet skall handlägga dessa ärenden och att denna handläggning skall ske enligt de äldre förfarandereglerna.

Punkten 3 behandlar den situationen att en förening har försatts i konkurs och konkursen har avslutats med överskott före ikraftträdandet. Föreningsstämman är då enligt hittills gällande bestämmelser skyldig att inom en månad besluta att föreningen skall gå i likvidation. Av övergångsbestämmelsen framgår att denna skyldighet kvarstår även efter att de nya reglerna har trätt i kraft. Om föreningsstämman inte beslutar om likvidation inom föreskriven tid, skall följaktligen rätten, i enlighet med 4 § första stycket 2 i den paragrafens hittills gällande lydelse, besluta att föreningen skall gå i likvidation.

13.2 Förslaget till lag om ändring i bostadsrättslagen (1991:614)

Ändringarna innebär att handläggningen av ärenden om tillstånd för en bostadsrättsförening att upplåta bostadsrätt innan den slutliga kostnaden för bostadsrättsföreningen har redovisats (4 kap. 2 och 8 §§) och ärenden om tillstånd för en bostadsrättsförening att ta emot förskott vid förhandsavtal (5 kap. 2 och 5 §§) flyttas från länsstyrelsen till Patent- och registreringsverket. Frågan har behandlats i avsnitt 5.

13.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt

Ändringarna innebär att handläggningen av ärenden om tillstånd att ta emot förskott på en upplåtelseinsats flyttas från länsstyrelsen till Patent- och registreringsverket (se avsnitt 5).

13.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1975:417) om sambruksföreningar

Ändringarna innebär att handläggningen av ärenden enligt 16 § lagen om sambruksföreningar flyttas till Patent- och registreringsverket. Se avsnitt 6.

13.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

Prop. 2002/03:147

25 §

Skriftlig anmälan om vem som är föreståndare och fullmakt för denne skall ges in till *registreringsmyndigheten*.

(Jfr 25 § i Patent- och registreringsverkets förslag och 25 § i utkastet till lagrådsremiss.)

Paragrafen har ändrats på så sätt att där har angetts att anmälan om föreståndare och fullmakt för denne skall ges in till registreringsmyndigheten, dvs. Patent- och registreringsverket (jfr 15 §), i stället för till länsstyrelsen. Frågan har behandlats i avsnitt 7.

13.6 Förslaget till lag om ändring i handelsregisterlagen (1974:157)

4 §

Handelsregister skall innehålla följande uppgifter om:

Enskild näringsidkare:

1. näringsidkarens firma,
2. näringsidkarens fullständiga namn, personnummer eller, om sådant saknas, av Skatteverket tilldelat registreringsnummer, och postadress,
3. näringsverksamhetens art,
4. det län och den ort där huvudkontoret finns samt kontorets postadress,
5. *om näringsidkaren enligt 2 § lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. skall ha föreståndare, föreståndarens fullständiga namn, personnummer och postadress.*

Handelsbolag:

1. bolagets organisationsnummer och firma,
2. näringsverksamhetens art,
3. det län och den ort där huvudkontoret finns samt kontorets postadress,
4. bolagsmännens fullständiga namn, personnummer eller organisationsnummer och postadresser,
5. om en stiftelse med egen förvaltning eller en ideell förening är bolagsman, fullständiga namn, personnummer och postadresser för styrelseledamöter och styrelsesuppleanter i stiftelsen eller föreningen,
6. om en stiftelse med anknuten förvaltning är bolagsman, förvaltarens namn, organisationsnummer och postadress samt fullständigt namn, personnummer och postadress för en ställföreträdare för förvaltaren,
7. av vem och hur firman tecknas, när ej firman får tecknas av varje bolagsman ensam,
8. om bolaget utgör kommanditbolag, vilken eller vilka av bolagsmännen som är kommanditdelägare och beloppet av varje sådan bolagsmans utfästa insats.

Ideell förening:

1. den firma under vilken föreningen idkar näring,
2. föreningens namn, om det ej sammanfaller med firman, och organisationsnummer,
3. näringsverksamhetens art,

4. det län och den ort där föreningens styrelse har sitt säte samt föreningens postadress,

5. styrelseledamöternas och, där suppleanter utsetts, deras fullständiga namn, personnummer och postadresser,

6. av vem och hur föreningens namn tecknas, om ej namnet tecknas av styrelsen ensam.

(Jfr 4 § i Patent- och registreringsverkets förslag och 4 § i utkastet till lagrådsremiss.)

Paragrafen innehåller bestämmelser om handelsregistrets innehåll. Ändringarna gäller registrering av enskilda näringsidkare som är bosatta utomlands och därför enligt 2 § andra stycket filiallagen är skyldiga att ha en i Sverige bosatt föreståndare med ansvar för den bedrivna verksamheten. I så fall skall handelsregistret också innehålla uppgift om föreståndaren. Frågan har behandlats i avsnitt 7.

7 §

En firma skall tydligt skilja sig från andra i handelsregistret förut registrerade och ännu bestående firmor *registrerade för* samma län. *Detta gäller* även om firmorna inte avser verksamhet av samma eller liknande slag.

(Jfr 7 § i Patent- och registreringsverkets förslag och 7 § i utkastet till lagrådsremiss.)

Av paragrafen framgår att en firma måste skilja sig från andra i handelsregistret registrerade och ännu bestående firmor även om firmorna inte avser verksamhet av samma eller liknande slag. Det skydd som en näringsidkare åtnjuter för sin firma är emellertid begränsat till det eller de län som näringsidkaren är registrerad för (se 3 § handelsregisterlagen). Lagtexten har justerats för att detta skall komma till tydligare uttryck.

17 §

I följande fall skall registreringsmyndigheten undersöka om en i handelsregistret registrerad näringsidkare fortfarande utövar någon verksamhet:

1. näringsidkaren har under de senaste tio åren inte gett in någon anmälan till registret och det kan antas att han har upphört med sin verksamhet, eller

2. näringsidkaren är ett handelsbolag och antalet registrerade bolagsmän är sedan minst ett år mindre än två och någon uppgift om likvidation har inte registrerats.

Undersökningen enligt första stycket skall ske genom att registreringsmyndigheten skickar ett brev till den adress som finns registrerad för näringsidkaren i registret samt genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar.

Om det ännu två månader efter kungörandet i *Post- och Inrikes Tidningar* inte framgår att verksamheten fortfarande utövas eller att näringsidkaren *avser att återuppta* den, skall registreringsmyndigheten genast avföra näringsidkaren från registret. *I fall som avses i första stycket 2 skall näringsidkaren dock inte avföras från registret, om antalet registrerade bolagsmän åter uppgår till två eller flera eller uppgift om likvidation har registrerats.*

(Jfr 17 § i Patent- och registreringsverkets förslag och 17 § i utkastet till lagrådsremiss.)

I paragrafen finns bestämmelser om att Patent- och registreringsverket på eget initiativ skall avregistrera näringsidkare från handelsregistret, s.k. gallring. Avregistrering skall ske om det vid en undersökning inte framgår att verksamheten fortfarande utövas eller att näringsidkaren avser att återuppta den. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 9.

I *första stycket* anges i två punkter när Patent- och registreringsverket skall initiera en gallring. I båda fallen skall detta ske genom att verket undersöker om näringsidkaren utövar någon verksamhet. En sådan undersökning skall, enligt *punkten 1*, göras om näringsidkaren under de tio senaste åren inte har gett in någon anmälan till registret. Detta överensstämmer med gällande rätt. Enligt *punkten 2*, som saknar tidigare motsvarighet, skall en undersökning också göras om näringsidkaren är ett handelsbolag och antalet registrerade bolagsmän sedan minst ett år är mindre än två – dvs. om bolaget har en registrerad bolagsman eller helt saknar registrerade bolagsmän. Ytterligare en förutsättning är att någon uppgift om att bolaget har gått i likvidation inte har registrerats. Med ”handelsbolag” avses såväl vanliga handelsbolag som kommanditbolag.

I *andra stycket* anges hur en undersökning av om bolaget bedriver någon verksamhet skall gå till. Den skall ske genom brev till näringsidkarens registrerade adress och genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar. Vid en undersökning som görs med anledning av att ett handelsbolag har färre än två registrerade bolagsmän, bör Patent- och registreringsverket upplysa bolaget om dess skyldighet att komma in med anmälan om likvidation eller om att bolaget har upphört med sin verksamhet.

Enligt *tredje stycket* första meningen skall verket avföra näringsidkaren från handelsregistret om det ännu två månader efter de åtgärder som anges i andra stycket inte framgår att verksamheten fortfarande utövas eller att näringsidkaren avser att återuppta den. Detta överensstämmer med hittills gällande rätt. Bestämmelsen i andra meningen saknar däremot tidigare motsvarighet. Den avser den situationen att Patent- och registreringsverket har inlett ett gallringsförfarande enligt första stycket 2. I det fallet skall – oavsett vad verkets undersökning ger vid handen om förekommande eller planerad verksamhet – någon avregistrering inte ske om antalet registrerade bolagsmän åter uppgår till minst två eller om uppgift om likvidation har registrerats. Gallring kan då komma i fråga endast om förhållandena är sådana som avses i första stycket 1. I övrigt får frågan om gallring i de fall som avses i första stycket 2 prövas enligt samma principer som vid gallring i de fall som avses i första stycket 1. Framkommer det att bolaget fortfarande driver verksamhet, trots att det har endast en registrerad bolagsman, skall det alltså inte avregistreras. Hävdar kvarvarande bolagsman att det pågår ett likvidationsförfarande, bör verket erinra honom eller henne om skyldigheten att göra likvidationsanmälan (se 13 §). Om någon likvidationsanmälan trots detta inte görs, får verket göra sedvanlig bedömning om handelsbolaget bedriver någon verksamhet riktad mot tredje man. Även åtgärder som utgör en del av avvecklingen av bolagets verksamhet – t.ex. försäljning av lager – kan

givetvis i det enskilda fallet utgöra sådan verksamhet som medför att bolaget tills vidare inte bör avregistreras.

Paragrafen innehåller till skillnad från motsvarande gallringsbestämmelse för föreningsregistret (11 kap. 18 § föreningslagen) inte någon bestämmelse om att ett bolag som avregistreras skall anses upplöst. Själva avregistreringen har inte ansetts påverka bolagets rättskapacitet för det fall bolaget inte skulle vara upplöst (jfr Nial, Om handelsbolag och enkla bolag, 3 uppl. s. 252 och Lindskog, Lagen om handelsbolag och enkla bolag En kommentar s. 918).

Förslag till lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska
föreningar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1987:667) om ekonomiska
föreningar

dels att 11 kap. 1, 4, 6, 7 och 17 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas fem nya paragrafer, 8 kap. 18 §, 11
kap. 4 a, 5 a och 5 b §§ samt 15 kap. 7 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

18 §

*För registrering skall föreningen
anmäla vem som utsetts till revisor
samt dennes postadress och per-
sonnummer. Bestämmelserna i 6
kap. 15 § andra stycket skall härvid
tillämpas.*

11 kap.

1 §

Föreningsstämman kan besluta
att föreningen skall träda i lik-
vidation.

Ett beslut om likvidation är
giltigt endast om samtliga röst-
berättigade har förenat sig om
beslutet eller detta har fattats på två
på varandra följande förenings-
stämmor och på den senare
stämman biträts av minst två
tredjedelar av de röstande. Längre
gående villkor för att beslutet skall
bli giltigt får föreskrivas i
stadgarna. Likvidationen inträder
omedelbart eller den senare dag
som föreningsstämman beslutar.

Ett beslut om likvidation kan
dock alltid fattas med enkel
majoritet, om det gäller ett beslut
enligt 19 § andra stycket eller om
det föreligger grund för tvångs-
likvidation enligt 3 eller 4 §. Vid

Föreningsstämman kan besluta
att föreningen skall träda i lik-
vidation.

Ett beslut om likvidation är
giltigt endast om samtliga röst-
berättigade har förenat sig om
beslutet eller detta har fattats på två
på varandra följande förenings-
stämmor och på den senare
stämman biträts av minst två
tredjedelar av de röstande. Längre
gående villkor för att beslutet skall
bli giltigt får föreskrivas i
stadgarna. Likvidationen inträder
omedelbart eller den senare dag
som föreningsstämman beslutar.

Ett beslut om likvidation kan
dock alltid fattas med enkel
majoritet, om det gäller ett beslut
enligt 19 § andra stycket eller om
det föreligger grund för tvångs-
likvidation enligt 3, 4 eller 4 a §.

lika röstetal utgörs stämmans beslut av den mening som ordföranden biträder. Ett beslut om likvidation enligt detta stycke har omedelbar verkan.

Vid lika röstetal utgörs stämmans beslut av den mening som ordföranden biträder. Ett beslut om likvidation enligt detta stycke har omedelbar verkan.

4 §

Rätten *skall förordna* att föreningen skall träda i likvidation, om

1. likvidationsskyldighet föreligger enligt stadgarna,

2. föreningen efter en konkurs som avslutats med överskott inte inom föreskriven tid har fattat beslut om likvidation enligt 19 §,

3. föreningen saknar till registret anmäld behörig styrelse eller verkställande direktör som skall finnas enligt denna lag, eller

4. föreningens verksamhet drivs på ett sätt som uppenbarligen inte motsvarar de förutsättningar under vilka registrering har skett.

Beslut om likvidation *skall dock inte meddelas, om det styrks* att likvidationsgrunden har upphört under ärendets handläggning i första instans.

Frågor om likvidation enligt första stycket prövas på anmälan av registreringsmyndigheten eller, i fall som avses i 1–3, på ansökan av styrelsen, styrelseledamot, verkställande direktören, föreningsmedlem eller innehavare av förlagsandel. *I de fall som avses i första stycket 2 eller 3 prövas frågan även på ansökan av borgenär eller av annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda föreningen.*

Rätten *förordnar* att föreningen skall träda i likvidation, om

1. likvidationsskyldighet föreligger enligt stadgarna,

2. föreningens verksamhet drivs på ett sätt som uppenbarligen inte motsvarar de förutsättningar under vilka registrering har skett.

Beslut om likvidation *meddelas dock inte, om det visas* att likvidationsgrunden har upphört under ärendets handläggning i tingsrätten.

Fråga om likvidation enligt första stycket prövas på anmälan av registreringsmyndigheten eller, i fall som avses i 1, på ansökan av styrelsen, styrelseledamot, verkställande direktören, föreningsmedlem eller innehavare av förlagsandel.

4 a §

Registreringsmyndigheten *förordnar* att föreningen skall träda i likvidation, om

1. föreningen är i konkurs som avslutas med överskott och föreningsstämman inte inom föreskriven tid fattat beslut om

likvidation enligt 19 §, eller

2. föreningen inte på föreskrivet sätt till registret har anmält sådan behörig styrelse eller verkställande direktör som skall finnas enligt denna lag.

Beslut om likvidation meddelas dock inte, om likvidationsgrunden upphört under ärendets handläggning hos registreringsmyndigheten.

Fråga om likvidation enligt första stycket tas upp av registreringsmyndigheten självant eller på ansökan av styrelsen, styrelseledamot, verkställande direktören, föreningsmedlem, innehavare av förlagsandel, borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda föreningen.

5 a §

I ärende enligt 4 a § skall registreringsmyndigheten förelägga föreningen samt de föreningsmedlemmar och borgenärer som vill yttra sig i ärendet att komma in med skriftligt yttrande eller efterfrågade handlingar till myndigheten inom viss tid. Föreläggandet skall delges föreningen, om det kan ske på annat sätt än enligt 15–17 §§ delgivningslagen (1970:428). Föreläggandet skall genom registreringsmyndighetens försorg kungöras i Post- och Inrikes Tidningar minst två och högst fyra månader före utgången av den utsatta tiden.

5 b §

När en ansökan om likvidation eller om utseende av likvidator har kommit in till rätten skall detta genast anmälas till registreringsmyndigheten. Rätten skall också anmäla beslut om likvidation och förordnande av likvidator till registreringsmyndigheten.

6 §

Har sökanden haft kostnader för delgivning eller kungörelse samt för expeditioner i ärende enligt 3 eller 4 §, skall kostnaderna betalas av föreningens medel, om föreningen förpliktas träda i likvidation eller om rätten i annat fall finner det skäligt. När anmälan har gjorts av registreringsmyndigheten, skall dessa kostnader betalas av föreningen eller, om föreningen saknar tillgångar, av staten.

Har sökanden haft kostnader för delgivning eller kungörelse samt för expeditioner i ärende enligt 3, 4 eller 4 a §, skall ersättning för detta lämnas av föreningens medel, om föreningen förpliktas träda i likvidation eller rätten eller, i fall som avses i 4 a §, registreringsmyndigheten annars finner det skäligt.

7 §

När föreningsstämman har fattat beslut om likvidation skall detta genom stämmans försorg genast anmälas till rätten. Denna skall därefter utan dröjsmål utse en eller flera likvidatorer. En domstol som fattar beslut att föreningen skall träda i likvidation skall samtidigt utse en eller flera likvidatorer. Likvidatorerna träder i styrelsens och verkställande direktörs ställe och har i uppgift att genomföra likvidationen.

När föreningsstämman har fattat beslut om likvidation skall detta genom stämmans försorg genast anmälas till registreringsmyndigheten och denna skall därefter genast utse en eller flera likvidatorer. När en domstol eller registreringsmyndigheten beslutar att föreningen skall träda i likvidation, skall en eller flera likvidatorer samtidigt utses. Likvidator träder i styrelsens och verkställande direktörs ställe och har i uppgift att genomföra likvidationen.

Om en förening som har trätt i likvidation saknar till registret anmäld behörig likvidator, skall rätten förordna en eller flera likvidatorer efter anmälan av registreringsmyndigheten eller ansökan av föreningsmedlem, borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda föreningen.

Saknar förening, som trätt i likvidation, till registret anmäld behörig likvidator, skall registreringsmyndigheten förordna en eller flera likvidatorer.

Likvidatorerna skall genast för registrering anmäla beslut om likvidation och förordnande av likvidator.

Beslut om likvidation och om förordnande av likvidator skall registreras.

Bestämmelserna i denna lag om styrelse och styrelseledamöter tillämpas på likvidatorerna, i den mån inte annat följer av detta kapitel.

Bestämmelserna i denna lag om styrelse och styrelseledamöter tillämpas på likvidatorerna, i den mån inte annat följer av detta kapitel. Bestämmelserna i 6 kap. 4 andra stycket gäller inte likvidatorerna.

Ett uppdrag att vara revisor upphör inte genom att föreningen träder i likvidation. Bestämmelserna i 8 kap. tillämpas under likvidationen. Revisionsberättelsen skall innehålla ett uttalande huruvida enligt revisorernas mening likvidationen onödigt fördröjs.

Ett uppdrag att vara revisor upphör inte genom att föreningen träder i likvidation. Bestämmelserna i 8 kap. tillämpas under likvidationen. Revisionsberättelsen skall innehålla ett uttalande huruvida enligt revisorernas mening likvidationen onödigt fördröjs.

17 §

Om en förening har trätt i likvidation på grund av föreningsstämmans beslut, kan stämman sedan revisorerna avgett yttrande besluta att likvidationen skall upphöra och föreningens verksamhet återupptas. Ett sådant beslut får dock inte fattas, om det finns anledning till likvidation på grund av denna lag eller stadgarna eller om utskiftning har ägt rum.

När beslut enligt första stycket fattas, skall en styrelse samtidigt väljas.

Föreningsstämmans beslut om likvidationens upphörande och val av styrelse skall likvidatorerna genast anmäla för registrering. Beslutet får inte verkställas förrän registrering har skett.

Om ett likvidationsbeslut som avses i 1, 3 eller 4 § har blivit upphävt genom en dom eller ett beslut av domstol som har vunnit laga kraft, skall likvidatorerna genast anmäla detta för registrering samt kalla till föreningsstämma för val av styrelse.

När likvidationen har upphört enligt denna paragraf, skall 14 § tillämpas.

Om en förening har trätt i likvidation på grund av föreningsstämmans beslut, kan stämman sedan revisorerna avgett yttrande besluta att likvidationen skall upphöra och föreningens verksamhet återupptas. Ett sådant beslut får dock inte fattas, om det finns anledning till likvidation på grund av denna lag eller stadgarna eller om utskiftning har ägt rum.

När beslut enligt första stycket fattas, skall en styrelse samtidigt väljas.

Föreningsstämmans beslut om likvidationens upphörande och val av styrelse skall likvidatorerna genast anmäla för registrering. Beslutet får inte verkställas förrän registrering har skett.

Om ett likvidationsbeslut som avses i 1, 3, 4 eller 4 a § har blivit upphävt genom en dom eller ett beslut av domstol som har vunnit laga kraft, skall likvidatorerna genast anmäla detta för registrering samt kalla till föreningsstämma för val av styrelse.

När likvidationen har upphört enligt denna paragraf, skall 14 § tillämpas.

15 kap.

7 §

Beslut av registreringsmyndigheten i ärende enligt 11 kap. 4 a eller 7 § överklagas till tingsrätten i den ort där föreningens styrelse har sitt säte. Skrivelsen med överklagandet skall inges till

*registreringsmyndigheten inom tre
veckor från dagen för beslutet.*

Prop. 2002/03:147

Bilaga 1

*Vid överklaganden av regi-
streringsmyndighetens beslut i
ärenden enligt 11 kap. 4 a eller 7 §
gäller lagen (1996:242) om dom-
stolsärenden.*

Härigenom föreskrivs i fråga om bostadsrättslagen (1991:614)
dels att i 4 kap. 2 och 8 §§ samt 5 kap. 2 och 5 §§ ordet "länsstyrelsen"
skall bytas ut mot "Patent- och registreringsverket",
dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 9 kap. 29 a §, av
följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

29 a §

En bostadsrättsförening som bildats i enlighet med lagen (1982:352) om rätt till fastighetsförvärv för ombildning till bostadsrätt skall, om föreningen har upphört med sin verksamhet och inte har trätt i likvidation eller försatts i konkurs, upplösas genom att avföras ur föreningsregistret, om samtliga föreningsmedlemmar och styrelseledamöter begär det hos Patent- och registreringsverket. Om en sådan begäran framställs skall registreringsmyndigheten genast kungöra detta i Post- och Inrikes Tidningar. Registreringsmyndigheten får avföra föreningen ur registret tidigast en månad efter det att ett sådant kungörande har skett. En uppgift om att föreningen har avförts ur registret skall inte kungöras.

När bostadsrättsföreningen avförts ur registret svarar föreningsmedlemmar och, styrelseledamöter solidariskt för föreningens förpliktelser. Föreningens tillgångar övergår till föreningsmedlemmarna. Föreningsmedlemmarna inträder i föreningens ställe som part i de avtal som föreningen slutit med tredje man. I den mån föreningen enligt lag eller annan författning har varit skyldigt att vidta åtgärd eller lämna uppgift skall detta i stället fullgöras av styrelsen.

Om det uppkommer behov av

*någon likvidationsåtgärd sedan
föreningen har avförts ur registret,
skall 11 kap. 16 § lagen om eko-
nomiska föreningar tillämpas.*

Prop. 2002/03:147

Bilaga 1

Förslag till lag om ändring i lagen (1975:417) om
sambruksföreningar

Prop. 2002/03:147
Bilaga 1

Härigenom föreskrivs att i 16 och 19 §§ lagen (1975:417) om sambruksföreningar ordet "länsstyrelsen" i olika böjningsformer skall bytas ut mot "Patent- och registreringsverket" i motsvarande form.

Härigenom föreskrivs att 25 § lagen (1993:160) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Skriftlig anmälan om vem som är föreståndare och fullmakt för denne skall inges till *länsstyrelsen i det län där verksamheten huvudsakligen skall bedrivas*.

Föreslagen lydelse

25 §

Skriftlig anmälan om vem som är föreståndare och fullmakt för denne skall inges till *Patent- och registreringsverket (registreringsmyndigheten)*.

Härigenom föreskrivs i fråga om handelsregisterlagen (1974:157) att 4, 7, 17 och 21 §§ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

4 §

Handelsregistret skall innehålla följande uppgifter om:

Handelsregistret skall innehålla följande uppgifter om:

Enskild näringsidkare:

1. näringsidkarens firma,
2. näringsidkarens fullständiga namn, personnummer och postadress,

Enskild näringsidkare:

1. näringsidkarens firma,
2. näringsidkarens fullständiga namn, personnummer *eller, om sådant saknas, av skattemyndighet tilldelat registreringsnummer,* och postadress,

3. näringsverksamhetens art,
4. det län och den *ort* huvudkontoret finns samt kontorets postadress.

3. näringsverksamhetens art,
4. det län och den *kommun i Sverige* huvudkontoret finns samt kontorets postadress,

5. om näringsidkaren är bosatt utomlands, uppgift om namn, personnummer och postadress på den föreståndare som skall finnas enligt 2 § andra stycket lag (1992:160) om utländska filialer m.m.

Handelsbolag:

1. bolagets *firma*,
2. näringsverksamhetens art,
3. det län och den *ort* där huvudkontoret finns samt kontorets postadress,
4. bolagsmännens fullständiga namn, personnummer och postadresser,

Handelsbolag:

1. bolagets *organisationsnummer och firma*,
2. näringsverksamhetens art,
3. det län och den *kommun i Sverige* där huvudkontoret finns samt kontorets postadress,
4. bolagsmännens fullständiga namn, personnummer *eller organisationsnummer och postadresser samt om en stiftelse eller en ideell förening är bolagsman även fullständiga namn, personnummer och postadresser beträffande styrelseledamöter och styrelsesuppleanter i stiftelsen eller ideella föreningen.*

5. av vem och hur firman tecknas, när ej firman får tecknas av varje bolagsman ensam,

5. hur bolagets firma tecknas,

6. om bolaget utgör kommandit-

6. om bolaget utgör kommandit-

bolag, vilken eller vilka av bolagsmännen som är kommanditdelägare och beloppet av varje sådan bolagsmans utfästa insats.

bolag, vilken eller vilka av bolagsmännen som är kommanditdelägare och beloppet av varje sådan bolagsmans utfästa insats.

Ideell förening:

1. den firma under vilken föreningen idkar näring,
2. *föreningens namn, om det ej sammanfaller med firman,*

3. näringsverksamhetens art,
4. det län och den *ort* där föreningens styrelse har sitt säte samt föreningens postadress,

5. styrelseledamöternas och, där suppleanter utsetts, deras fullständiga namn, personnummer och postadresser,

6. *av vem och hur föreningens namn tecknas, om ej namnet tecknas av styrelsen ensam.*

Ideell förening:

1. firma under vilken föreningen idkar näring,
2. *föreningens organisationsnummer och namn, om det ej sammanfaller med firman,*

3. näringsverksamhetens art,
4. det län och den *kommun i Sverige* där föreningens styrelse har sitt säte samt föreningens postadress,

5. styrelseledamöternas och, där suppleanter utsetts, deras fullständiga namn, personnummer och postadresser,

6. *hur föreningens namn tecknas.*

7 §

En firma skall tydligt skilja sig från andra hos Patent- och registreringsverket i handelsregistret förut registrerade och ännu bestående firmor *med säte* i samma län, även om firmorna inte avser verksamhet av samma eller liknande slag.

En firma skall tydligt skilja sig från andra hos Patent- och registreringsverket i handelsregistret förut registrerade och ännu bestående firmor *registrerade för* samma län, även om firmorna inte avser verksamhet av samma eller liknande slag.

17 §

Har en registrerad näringsidkare inte under de tio senaste åren gett in någon anmälan till registret och det kan antas att han upphört med sin verksamhet, skall registreringsmyndigheten undersöka om verksamheten fortfarande utövas. Detta skall ske genom brev till den i handelsregistret registrerade adressen samt genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar.

Har en registrerad näringsidkare inte under de tio senaste åren gett in någon anmälan till registret och det kan antas att han upphört med sin verksamhet, skall registreringsmyndigheten undersöka om verksamheten fortfarande utövas. Detta skall ske genom brev till den i handelsregistret registrerade adressen samt genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar.

Har i ett handelsbolag eller kommanditbolag antalet registrerade bolagsmän gått ner till en eller saknar bolaget helt registrerade bolagsmän, och har detta

förhållande bestått under de senaste sex månaderna utan att någon anmälan till registret rörande bolaget kommit in till registreringsmyndigheten, skall myndigheten undersöka om verksamheten fortfarande utövas. Detta skall ske genom brev till den i handelsregistret registrerade adressen för bolaget och i förekommande fall till registrerad bolagsman samt genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar.

Om det två månader efter kungörandet enligt första stycket inte framgår att verksamheten fortfarande utövas eller att näringsidkaren ämnar återuppta den, skall registreringsmyndigheten genast avföra näringsidkaren ur registret.

Om det två månader efter kungörandet enligt första eller andra styckena inte framgår att verksamheten fortfarande utövas eller att näringsidkaren ämnar återuppta den, skall registreringsmyndigheten genast avföra näringsidkaren ur registret.

Förteckning över remissinstanser (Patent- och registreringsverkets promemoria)

Prop. 2002/03:147
Bilaga 2

Efter remiss har yttrande över Patent- och registreringsverkets promemoria avgetts av Göteborgs tingsrätt, Kammarrätten i Sundsvall, Länsrätten i Västernorrlands län, Domstolsverket, Riksåklagaren (som också har bifogat särskilda yttranden från Statsåklagarmyndigheten för speciella mål, Åklagarmyndigheten i Stockholm, Åklagarmyndigheten i Göteborg och Åklagarmyndigheten i Malmö), Datainspektionen, Riksrevisionsverket, Riksskatteverket, Boverket, Lantmäteriverket, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Revisorsnämnden, Svenska Bankföreningen, Sveriges Industriförbund, Sveriges Köpmannaförbund, Grossistförbundet Svensk Handel, Företagarnas Riksorganisation, Föreningen Auktoriserade Revisorer FAR, Svenska Revisorsamfundet SRS, Kooperativa förbundet, Kooperativa institutet, Lantbrukarnas Riksförbund, Skogsägarnas Riksförbund, HSB Riksförbund, SBC och Riksbyggen.

Göta hovrätt och Föreningen för kooperativ utveckling har avstått från att yttra sig.

Förslag till lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar

dels att 11 kap. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 11 och 17–19 §§ samt rubriken närmast före 11 kap. 5 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas sex nya paragrafer, 11 kap. 4 a, 6 a, 6 b och 6 c §§ samt 15 kap. 7 §, och en ny rubrik närmast före 11 kap. 6 b § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

1 §

Föreningsstämman kan besluta att föreningen skall *träda* i likvidation.

Ett beslut om likvidation är giltigt endast om samtliga röstberättigade har förenat sig om beslutet eller detta har fattats på två på varandra följande föreningsstämmor och på den senare stämman biträts av minst två tredjedelar av de röstande. Längre gående villkor för att beslutet skall bli giltigt får föreskrivas i stadgarna. *Likvidationen inträder omedelbart eller den senare dag som föreningsstämman beslutar.*

Ett beslut om likvidation kan dock alltid fattas med enkel majoritet, om *det gäller ett beslut enligt 19 § andra stycket eller om det föreligger grund för tvångslikvidation enligt 3 eller 4 §.* Vid lika röstetal utgörs stämmans beslut av den mening som ordföranden biträder. Ett beslut om likvidation enligt detta stycke *har omedelbar verkan.*

Föreningsstämman kan besluta att föreningen skall *gå* i likvidation.

Ett beslut om likvidation är giltigt endast om samtliga röstberättigade har förenat sig om beslutet eller detta har fattats på två på varandra följande föreningsstämmor och på den senare stämman biträts av minst två tredjedelar av de röstande. Längre gående villkor för att beslutet skall bli giltigt får föreskrivas i stadgarna. *Föreningsstämmans beslut om likvidation gäller omedelbart eller från och med den dag för eningsstämman bestämmer.*

Ett beslut om likvidation kan dock alltid fattas med enkel majoritet, om *det finns grund för tvångslikvidation enligt 3, 4 eller 4 a §.* Vid lika röstetal utgörs stämmans beslut av den mening som ordföranden biträder. Ett beslut om likvidation enligt detta stycke *gäller omedelbart.*

Föreningsstämmans beslut om likvidation skall genom stämmans försorg genast anmälas för

3 §¹

Om antalet föreningsmedlemmar går ned under det lägsta antal som föreskrivs i 2 kap. 1 §, skall styrelsen snarast möjligt till föreningsstämman hänskjuta frågan huruvida föreningen skall *träda* i likvidation. Inträder inte ett tillräckligt antal medlemmar i föreningen inom tre månader efter det att antalet har gått ned under det föreskrivna lägsta antalet, skall styrelsen, om inte stämman beslutar att föreningen skall *träda* i likvidation, hos rätten ansöka att föreningen försätts i likvidation. En sådan ansökan kan även göras av en styrelseledamot, verkställande direktören, en revisor, en föreningsmedlem eller en innehavare av förlagsandel.

Görs ansökan enligt första stycket, *förordnar* rätten att föreningen skall *träda* i likvidation, om det inte under ärendets handläggning i *första instans styrks* att det föreskrivna lägsta medlemsantalet har uppnåtts.

Om antalet föreningsmedlemmar går ned under det lägsta antal som föreskrivs i 2 kap. 1 §, skall styrelsen snarast möjligt till föreningsstämman hänskjuta frågan huruvida föreningen skall *gå* i likvidation. Inträder inte ett tillräckligt antal medlemmar i föreningen inom tre månader efter det att antalet har gått ned under det föreskrivna lägsta antalet, skall styrelsen, om inte stämman beslutar att föreningen skall *gå* i likvidation, hos rätten ansöka att föreningen försätts i likvidation. En sådan ansökan kan även göras av en styrelseledamot, verkställande direktören, en revisor, en föreningsmedlem eller en innehavare av *en* förlagsandel.

Görs ansökan enligt första stycket, *skall* rätten *besluta* att föreningen skall *gå* i likvidation, om det inte under ärendets handläggning *vid tingsrätten visas* att det föreskrivna lägsta medlemsantalet har uppnåtts.

Beslutet om likvidation gäller omedelbart.

Om styrelseledamöterna underlåter att fullgöra vad som åligger dem enligt första stycket, svarar de och andra som med vetskap om denna underlåtenhet handlar på föreningens vägnar solidariskt för de förpliktelser som uppkommer för föreningen. En styrelseledamot undgår dock ansvar, om han visar att underlåtenheten inte beror på försummelse av honom. Solidariskt ansvar för de förpliktelser som uppkommer för föreningen inträder även för sådana medlemmar som, när likvidationsplikt föreligger enligt första stycket, med vetskap om likvidationsplikten deltar i beslut att fortsätta föreningens verksamhet. Ansvarighet enligt denna paragraf gäller dock inte för förpliktelser som uppkommer sedan likvidationsfrågan har hänskjutits till rättens prövning eller sedan ett tillräckligt antal medlemmar har inträtt efter den tid som anges i första stycket.

¹ Senaste lydelse 1987:1247.

4 §²

Rätten skall *förordna* att föreningen skall *träda* i likvidation, om

1. *likvidationsskyldighet föreligger enligt stadgarna,*

2. *föreningen efter en konkurs som avslutats med överskott inte inom föreskriven tid har fattat beslut om likvidation enligt 19 §,*

3. *föreningen saknar till registret anmäld behörig styrelse eller verkställande direktör som skall finnas enligt denna lag,*

4. *föreningens verksamhet drivs på ett sätt som uppenbarligen inte motsvarar de förutsättningar under vilka registrering har skett, eller*

5. *föreningen har sådant ändamål som avses i 1 kap. 1 § tredje stycket och föreningens tillgångar enligt balansräkningen för närmast föregående räkenskapsår till övervägande del består av annat än andelar i den eller de andra ekonomiska föreningarna.*

Beslut om likvidation skall dock inte meddelas, om det *styrks* att likvidationsgrunden har upphört *under ärendets handläggning i första instans.*

Frågor om likvidation enligt första stycket prövas på anmälan av registreringsmyndigheten eller, i fall som avses i 1–3, på ansökan av styrelsen, styrelseledamot, verkställande direktören, föreningsmedlem eller innehavare av förlagsandel. I de fall som avses i första stycket 2 eller 3 prövas frågan även på ansökan av borgenär eller av annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda föreningen.

Rätten skall *besluta* att föreningen skall *gå* i likvidation, om

1. *föreningen enligt stadgarna är skyldig att gå i likvidation,*

2. *föreningens verksamhet drivs på ett sätt som uppenbarligen inte motsvarar de förutsättningar under vilka registrering har skett, eller*

3. *föreningen har sådant ändamål som avses i 1 kap. 1 § tredje stycket och föreningens tillgångar enligt balansräkningen för närmast föregående räkenskapsår till övervägande del består av annat än andelar i den eller de andra ekonomiska föreningarna.*

Beslut om likvidation skall dock inte meddelas, om det *under ärendets handläggning vid tingsrätten visas* att likvidationsgrunden har upphört.

En fråga om likvidation enligt första stycket prövas på anmälan av registreringsmyndigheten eller, i fall som avses i 1, på ansökan av styrelsen, en styrelseledamot, den verkställande direktören, en föreningsmedlem eller en innehavare av en förlagsandel.

Beslutet om likvidation gäller omedelbart.

4 a §

Registreringsmyndigheten skall

² Senaste lydelse 2000:493.

besluta att föreningen skall gå i likvidation, om föreningen inte på föreskrivet sätt har kommit in med anmälan till registreringsmyndigheten om sådan behörig styrelse, verkställande direktör eller särskild delgivningsmottagare som skall finnas enligt denna lag.

Beslut om likvidation skall dock inte meddelas, om likvidationsgrunden har upphört under ärendets handläggning hos registreringsmyndigheten.

En fråga om likvidation enligt första stycket prövas av registreringsmyndigheten självmant eller på ansökan av styrelsen, en styrelseledamot, den verkställande direktören, en föreningsmedlem, en innehavare av en förlagsandel, en borgenär eller någon annan vars rätt är beroende av att det finns någon som kan företräda föreningen.

Beslutet om likvidation gäller omedelbart.

Förfarandet hos rätten

Handläggningen av frågor om likvidation

5 §

Görs ansökan eller anmälan som avses i 3 eller 4 §, skall rätten genast kalla föreningen samt de föreningsmedlemmar och borgenärer som vill yttra sig i ärendet att inställa sig för rätten på en bestämd dag, då frågan om skyldighet för föreningen att träda i likvidation skall prövas. Kallelsen skall delges föreningen, om det kan ske på annat sätt än enligt 15–17 §§ delgivningslagen (1970:428). Kallelsen skall kungöras genom rättens försorg i Post- och Inrikes Tidningar minst två och högst fyra månader före inställelsedagen.

I ett ärende enligt 3 eller 4 § skall rätten förelägga föreningen samt föreningsmedlemmar och borgenärer som vill yttra sig i ärendet att komma in med ett skriftligt yttrande till rätten inom en viss tid. Föreläggandet skall delges föreningen, om det kan ske på annat sätt än enligt 15–17 §§ delgivningslagen (1970:428). Rätten skall låta kungöra föreläggandet i Post- och Inrikes Tidningar minst två månader och högst fyra månader före utgången av den utsatta tiden.

6 §

Har sökanden haft kostnader för delgivning eller kungörelse samt för expeditioner i ett ärende enligt 3 eller 4 §, skall kostnaderna betalas av föreningens medel, om föreningen förpliktas träda i likvidation eller om rätten i annat fall finner det skäligt. När anmälan har gjorts av registreringsmyndigheten, skall dessa kostnader betalas av föreningen eller, om föreningen saknar tillgångar, av staten.

I ett ärende enligt 4 a § skall registreringsmyndigheten förelägga föreningen samt föreningsmedlemmar och borgenärer som vill yttra sig i ärendet att komma in med ett skriftligt yttrande eller efterfrågade handlingar till myndigheten inom en viss tid. Föreläggandet skall delges föreningen, om det kan ske på annat sätt än enligt 15–17 §§ delgivningslagen (1970:428). Registreringsmyndigheten skall låta kungöra föreläggandet i Post- och Inrikes Tidningar minst två och högst fyra månader före utgången av den utsatta tiden.

6 a §

Ett beslut om likvidation som har fattats av rätten eller registreringsmyndigheten skall registreras.

Förordnande och entledigande av likvidator

6 b §

En domstol skall förordna en eller flera likvidatorer när den beslutar om likvidation.

Registreringsmyndigheten skall förordna en eller flera likvidatorer

1. när den beslutar om likvidation,

2. när den har registrerat en anmälan enligt 1 § fjärde stycket, och

3. när en förening i likvidation i annat fall saknar en till registret anmäld behörig likvidator.

Ett förordnande av en likvidator skall registreras.

Den som förordnas till likvidator skall vara lämplig för uppdraget. Den som har ingått i föreningens ledning får förordnas till likvidator endast om det finns särskilda skäl.

6 c §

Om en likvidator begär att få avgå och visar skäl till det, skall

likvidatorn entledigas. En likvidator skall också entledigas om han eller hon inte är lämplig eller av någon annan orsak bör skiljas från uppdraget.

En likvidator kan entledigas av domstol eller, om likvidatorn har förordnats av registreringsmyndigheten och själv begär att bli entledigad, av registreringsmyndigheten.

En ansökan om att domstol skall besluta om entledigande kan göras av registreringsmyndigheten, likvidatorn, en föreningsmedlem eller någon annan vars rätt är beroende av likvidationen.

Den som entledigar en likvidator skall genast förordna en ny. Detta gäller dock inte om det finns någon annan likvidator och det inte kan anses nödvändigt att förordna en ny likvidator i den entledigades ställe.

7 §³

När föreningsstämman har fattat beslut om likvidation skall detta genom stämmans försorg genast anmälas till rätten. Denna skall därefter utan dröjsmål utse en eller flera likvidatorer. En domstol som fattar beslut att föreningen skall träda i likvidation skall samtidigt utse en eller flera likvidatorer. Likvidatorerna träder i styrelsens och verkställande direktörens ställe och har i uppgift att genomföra likvidationen.

Om en förening som har trätt i likvidation saknar till registret anmäld behörig likvidator, skall rätten förordna en eller flera likvidatorer efter anmälan av registreringsmyndigheten eller ansökan av föreningsmedlem, borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda föreningen.

Likvidatorerna skall genast för

En likvidator träder i styrelsens och den verkställande direktörens ställe och har i uppdrag att genomföra likvidationen. Bestämmelserna om styrelse och styrelseledamöter i denna lag, med undantag för 6 kap. 4 § andra stycket, och tillämplig lag om årsredovisning gäller även i fråga om likvidatorn, om inte annat följer av detta kapitel.

³ Senaste lydelse 1997:457.

registrering anmäla beslut om likvidation och förordnande av likvidator.

Bestämmelserna i denna lag och tillämplig årsredovisningslag om styrelse och styrelseledamöter tillämpas på likvidatorerna, i den mån inte annat följer av detta kapitel.

Ett uppdrag att vara revisor upphör inte genom att föreningen träder i likvidation. Bestämmelserna i 8 kap. tillämpas under likvidationen.

Revisionsberättelsen skall innehålla ett uttalande huruvida enligt revisorernas mening likvidationen onödigt fördröjs.

Ett uppdrag att vara revisor upphör inte genom att föreningen går i likvidation. Bestämmelserna i 8 kap. skall tillämpas under likvidationen.

Revisorerna skall i revisionsberättelsen uttala sig om huruvida likvidationen fördröjs i onödan.

11 §

Likvidatorerna skall så snart det kan ske genom försäljning på offentlig auktion eller på annat lämpligt sätt förvandla föreningens egendom till pengar, i den mån det behövs för likvidationen, samt betala föreningens skulder. Föreningens rörelse får fortsättas, om det behövs för en ändamålsenlig avveckling eller för att de anställda skall få skäligt rådrom för att skaffa sig nya anställningar.

Om rätten har beslutat om likvidation enligt 4 § första stycket 4, får likvidatorerna inte utan särskilt tillstånd av föreningsstämman avyttra föreningens egendom på annat sätt än genom försäljning på offentlig auktion. Till dess att beslutet har vunnit laga kraft får likvidatorerna inte utan stämmans samtycke vidta några likvidationsåtgärder utan endast vårda föreningens egendom och bevaka dess angelägenheter.

Om rätten har beslutat om likvidation enligt 4 § första stycket 2, får likvidatorerna inte utan särskilt tillstånd av föreningsstämman avyttra föreningens egendom på annat sätt än genom försäljning på offentlig auktion. Till dess att beslutet har vunnit laga kraft får likvidatorerna inte utan stämmans samtycke vidta några likvidationsåtgärder utan endast vårda föreningens egendom och bevaka dess angelägenheter.

17 §

Om en förening har trätt i likvidation på grund av föreningsstämmans beslut, kan stämman sedan revisorerna avgett yttrande besluta att likvidationen skall upphöra och föreningens verksamhet återupptas. Ett sådant beslut får dock inte fattas, om det finns anledning till likvidation på grund av denna lag eller stadgarna eller om utskiftning har ägt rum.

När beslut enligt första stycket fattas, skall en styrelse samtidigt väljas.

Föreningsstämmans beslut om likvidationens upphörande och val av styrelse skall likvidatorerna genast anmäla för registrering. Beslutet får inte verkställas förrän registrering har skett.

Om ett likvidationsbeslut som

Om ett likvidationsbeslut som

avses i 1, 3 *eller* 4 § har blivit upphävt genom en dom eller ett beslut av domstol som har vunnit laga kraft, skall likvidatorerna genast anmäla detta för registrering samt kalla till föreningsstämma för val av styrelse.

När likvidationen har upphört enligt denna paragraf, skall 14 § tillämpas.

avses i 1, 3, 4, 4 a *eller* 19 § har blivit upphävt genom en dom eller ett beslut av domstol som har vunnit laga kraft, skall likvidatorerna genast anmäla detta för registrering samt kalla till föreningsstämma för val av styrelse.

18 §⁴

Om någon anmälan rörande föreningen inte har kommit in till registreringsmyndigheten under de tio senaste åren, skall registreringsmyndigheten undersöka om föreningen har upphört med sin verksamhet. Detta skall ske genom brev till den i föreningsregistret registrerade adressen samt genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar.

Om det två månader efter kungörandet enligt första stycket inte framgår att föreningen fortfarande består, skall registreringsmyndigheten genast avföra föreningen ur registret. Föreningen är därmed upplöst. Uppkommer därefter behov av likvidationsåtgärd, skall på ansökan av den vars rätt berörs *en eller flera likvidatorer förordnas av rätten*. Kallelse till första föreningsstämman skall ske enligt 16 §.

Om det två månader efter kungörandet enligt första stycket inte framgår att föreningen fortfarande består, skall registreringsmyndigheten genast avföra föreningen ur registret. Föreningen är därmed upplöst. Uppkommer därefter behov av likvidationsåtgärd, skall *rätten* på ansökan av den som berörs *besluta om likvidation*. Ett sådant beslut gäller omedelbart. Kallelse till den första föreningsstämman *efter beslutet* skall ske enligt 16 §.

19 §

Om en förening är försatt i konkurs och denna avslutas utan överskott, är föreningen upplöst när konkursen avslutas.

Om en förening är försatt i konkurs och denna avslutas utan överskott, är föreningen upplöst när konkursen avslutas. *Finns det efter konkursens avslutande tillgångar som inte omfattas av konkursen, skall rätten på ansökan av den som berörs besluta om likvidation. Ett sådant beslut gäller omedelbart. Kallelse till den första föreningsstämman efter beslutet skall ske enligt 16 §.*

Om det finns överskott, skall *föreningsstämman inom en månad från det att konkursen avslutades besluta att föreningen skall träda i konkursboet återställs till*

⁴ Senaste lydelse 1992:1449.

likvidation. Om inte ett sådant beslut fattas gäller 4 §.

föreningen till följd av att ackord har fastställts, skall rätten i samband med att konkursen avslutas besluta att föreningen skall gå i likvidation. Ett sådant beslut gäller omedelbart.

Var föreningen i likvidation när den försattes i konkurs, skall likvidationen *fortsättas* enligt 16 §, om konkursen avslutas *med överskott*.

Var föreningen i likvidation när den försattes i konkurs, skall likvidationen *fortsätta* enligt 16 §, om konkursen avslutas *på det sätt som anges i andra stycket*.

15 kap.

7 §

Beslut av registreringsmyndigheten i ärende enligt 11 kap. 4 a, 6 b eller 6 c § överklagas till tingsrätten i den ort där föreningens styrelse har sitt säte. Skrivelsen med överklagandet skall ges in till registreringsmyndigheten inom tre veckor från dagen för beslutet.

Vid överklaganden av registreringsmyndighetens beslut i ärenden enligt 11 kap. 4 a, 6 b eller 6 c § gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

2. Ärenden som avser fråga enligt 11 kap. 4 eller 7 § i deras äldre lydelse och som har inletts vid tingsrätt före ikraftträdandet skall handläggas enligt äldre bestämmelser.

3. Om en förening är försatt i konkurs och konkursen har avslutats före ikraftträdandet, gäller 11 kap. 4 § första stycket 2 och 19 § andra och tredje styckena i sina äldre lydelse.

Härigenom föreskrivs att i 4 kap. 2 och 8 §§ samt 5 kap. 2 och 5 §§ bostadsrättslagen (1991:614)¹ ordet "länsstyrelsen" skall bytas ut mot "Patent- och registreringsverket".

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.
 2. I fråga om ärenden enligt 4 kap. 2 § första stycket och 5 kap. 2 § som har inletts före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser tillämpas.
 3. I fråga om ärenden enligt 4 kap. 2 § tredje stycket och 5 kap. 5 § andra stycket skall äldre bestämmelser tillämpas, om tillståndet har lämnats av länsstyrelsen.

¹ Senaste lydelse av 5 kap. 2 § 1975:635.

Härigenom föreskrivs att i 2 kap. 12 och 13 §§ lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt ordet ”länsstyrelsen” skall bytas ut mot ”Patent- och registreringsverket”.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.
 2. I fråga om ärenden enligt 2 kap. 12 § som har inletts före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser tillämpas.
 3. I fråga om ärenden enligt 2 kap. 13 § andra stycket skall äldre bestämmelser tillämpas, om tillståndet har lämnats av länsstyrelsen.

Förslag till lag om ändring i lagen (1975:417) om sambruksföreningar

Prop. 2002/03:147
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att i 16 och 19 §§ lagen (1975:417) om sambruksföreningar¹ ordet ”länsstyrelsen” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ”Patent- och registreringsverket” i motsvarande böjningsformer.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

2. I fråga om ärenden enligt 16 § som har inletts före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser tillämpas.

¹ Senaste lydelse av
16 § 1987:671
19 § 1995:37.

Härigenom föreskrivs att 25 § lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 §

Skriftlig anmälan om vem som är föreståndare och fullmakt för denne skall ges in till *länsstyrelsen i det län där verksamheten huvudsakligen skall bedrivas.*

Skriftlig anmälan om vem som är föreståndare och fullmakt för denne skall ges in till *registreringsmyndigheten.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.
 2. I fråga om ärenden enligt 25 § som har inletts före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser tillämpas.

Härigenom föreskrivs att 4, 7 och 17 §§ handelsregisterlagen (1974:157) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Handelsregister skall innehålla följande uppgifter om:

Enskild näringsidkare:

1. näringsidkarens firma,
2. näringsidkarens fullständiga namn, personnummer eller, om sådant saknas, av skattemyndighet tilldelat registreringsnummer, och postadress,
3. näringsverksamhetens art,
4. det län och den ort där huvudkontoret finns samt kontorets postadress.

4. det län och den ort där huvudkontoret finns samt kontorets postadress,

5. om näringsidkaren enligt 2 § lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. skall ha föreståndare, föreståndarens fullständiga namn, personnummer och postadress.

Handelsbolag:

1. bolagets organisationsnummer och firma,
2. näringsverksamhetens art,
3. det län och den ort där huvudkontoret finns samt kontorets postadress,
4. bolagsmännens fullständiga namn, personnummer eller organisationsnummer och postadresser
5. om en stiftelse med egen förvaltning eller en ideell förening är bolagsman, fullständiga namn, personnummer och postadresser för styrelseledamöter och styrelsesuppleanter i stiftelsen eller föreningen,
6. om en stiftelse med anknuten förvaltning är bolagsman, förvaltarens namn, organisationsnummer och postadress samt fullständigt namn, personnummer och postadress för en ställföreträdare för förvaltaren,
7. av vem och hur firman tecknas, när ej firman får tecknas av varje bolagsman ensam,
8. om bolaget utgör kommanditbolag, vilken eller vilka av bolagsmännen som är kommanditdelägare och beloppet av varje sådan bolagsmans utfästa insats.

Ideell förening:

1. den firma under vilken föreningen idkar näring,
2. föreningens namn, om det ej sammanfaller med firman, och organisationsnummer,
3. näringsverksamhetens art,

¹ Senaste lydelse 1998:308.

4. det län och den ort där föreningens styrelse har sitt säte samt föreningens postadress,

5. styrelseledamöternas och, där suppleanter utsetts, deras fullständiga namn, personnummer och postadresser,

6. av vem och hur föreningens namn tecknas, om ej namnet tecknas av styrelsen ensam.

7 §²

En firma skall tydligt skilja sig från andra *hos Patent- och registreringsverket* i handelsregistret förut registrerade och ännu bestående firmor *med säte* i samma län, även om firmorna inte avser verksamhet av samma eller liknande slag.

En firma skall tydligt skilja sig från andra i handelsregistret förut registrerade och ännu bestående firmor *registrerade för* samma län. *Detta gäller* även om firmorna inte avser verksamhet av samma eller liknande slag.

17 §³

Har en registrerad näringsidkare inte under de tio senaste åren gett in någon anmälan till registret och kan det antas att han upphört med sin verksamhet, skall registreringsmyndigheten undersöka om verksamheten fortfarande utövas. Detta skall ske genom brev till den i handelsregistret registrerade adressen samt genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar.

I följande fall skall registreringsmyndigheten undersöka om en i handelsregistret registrerad näringsidkare fortfarande utövar någon verksamhet:

1. *Näringsidkaren har under de senaste tio åren inte gett in någon anmälan till registret och det kan antas att han eller hon har upphört med sin verksamhet.*

2. *Näringsidkaren är ett handelsbolag och antalet registrerade bolagsmän är sedan minst ett år mindre än två och någon uppgift om likvidation inte har registrerats.*

Undersökningen enligt första stycket skall ske genom att registreringsmyndigheten skickar ett brev till den adress som finns registrerad för näringsidkaren i registret samt genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar.

Om det två månader efter kungörandet *enligt första stycket* inte framgår att verksamheten fortfarande utövas eller att näringsidkaren *ämnar* återuppta den, skall registreringsmyndigheten genast avföra näringsidkaren *ur* registret.

Om det *ännu* två månader efter kungörandet *i Post- och Inrikes Tidningar* inte framgår att verksamheten fortfarande utövas eller att näringsidkaren *avser att* återuppta den, skall registreringsmyndigheten genast avföra närings-

² Senaste lydelse 1992:1448.

³ Senaste lydelse 1992:1448.

idkaren från registret. I fall som avses i första stycket 2 skall näringsidkaren dock inte avföras från registret, om antalet registrerade bolagsmän åter uppgår till två eller flera eller uppgift om likvidation har registrerats.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

2. En enskild näringsidkare, som är registrerad i handelsregistret vid ikraftträdandet, skall senast den 30 juni 2004 anmäla sådana uppgifter som anges i 4 § första stycket 5 till Patent- och registreringsverket. Någon anmälan behöver dock inte göras om uppgifterna redan är införda i registret.

Förteckning över deltagarna vid Justitiedepartementets remissmöte den 16 april 2003

Prop. 2002/03:147
Bilaga 4

Vid Justitiedepartementets remissmöte om utkast till lagrådsremiss den 16 april 2003 deltog representanter från Göta hovrätt, Kammarrätten i Sundsvall, Riksskatteverket, Länsstyrelsen i Stockholms län, Patent- och registreringsverket, Riksbyggen och Miljöpartiet.

Följande remissinstanser lämnade skriftliga synpunkter i anslutning till remissmötet: Göta hovrätt, Domstolsverket, HSB Riksförbund, Företagarnas Riksorganisation, Lantbrukarnas Riksförbund och Näringslivets nämnd för regelgranskning.

Eskilstuna tingsrätt, Länsrätten i Västernorrlands län, Boverket, Riksåklagaren, Ekobrottsmyndigheten, Finansinspektionen, Jordbruksverket, Svensk Handel, Svenskt Näringsliv, Svenska Bankföreningen, Sveriges Försäkringsförbund, Sveriges Advokatsamfund, Kooperativa förbundet, Kooperativa institutet och SBC var inbjudna till remissmötet men avstod från att delta vid mötet och att lämna skriftliga synpunkter.

Förslag till lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar

dels att 11 kap. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 11 och 17–19 §§ samt rubriken närmast före 11 kap. 5 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas fem nya paragrafer, 11 kap. 4 a och 6 a–6 c §§ samt 15 kap. 7 §, och en ny rubrik närmast före 11 kap. 6 b § av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***11 kap.**

1 §

Föreningstämman kan besluta att föreningen skall *träda* i likvidation.

Ett beslut om likvidation är giltigt endast om samtliga röstberättigade har förenat sig om beslutet eller detta har fattats på två på varandra följande föreningsstämmor och på den senare stämman biträts av minst två tredjedelar av de röstande. Längre gående villkor för att beslutet skall bli giltigt får föreskrivas i stadgarna. *Likvidationen inträder omedelbart eller den senare dag som föreningsstämman beslutar.*

Ett beslut om likvidation kan dock alltid fattas med enkel majoritet, om *det gäller ett beslut enligt 19 § andra stycket eller om det föreligger grund för tvångslikvidation enligt 3 eller 4 §. Vid lika röstetal utgörs stämmans beslut av den mening som ordföranden biträder. Ett beslut om likvidation enligt detta stycke har omedelbar verkan.*

Föreningstämman kan besluta att föreningen skall *gå* i likvidation.

Ett beslut om likvidation är giltigt endast om samtliga röstberättigade har förenat sig om beslutet eller detta har fattats på två på varandra följande föreningsstämmor och på den senare stämman biträts av minst två tredjedelar av de röstande. Längre gående villkor för att beslutet skall bli giltigt får föreskrivas i stadgarna. *Beslutet om likvidation gäller omedelbart eller från och med den dag föreningsstämman bestämmer.*

Ett beslut om likvidation kan dock alltid fattas med enkel majoritet, om *det finns grund för tvångslikvidation enligt 3, 4 eller 4 a §. Vid lika röstetal utgörs stämmans beslut av den mening som ordföranden biträder. Ett beslut om likvidation enligt detta stycke gäller omedelbart.*

Beslutet om likvidation skall genom stämmans försorg genast anmälas för registrering.

3 §¹

Om antalet föreningsmedlemmar går ned under det lägsta antal som föreskrivs i 2 kap. 1 §, skall styrelsen snarast möjligt till föreningsstämman hänskjuta frågan huruvida föreningen skall *träda* i likvidation. Inträder inte ett tillräckligt antal medlemmar i föreningen inom tre månader efter det att antalet har gått ned under det föreskrivna lägsta antalet, skall styrelsen, om inte stämman beslutar att föreningen skall *träda* i likvidation, hos rätten ansöka att föreningen försätts i likvidation. En sådan ansökan kan även göras av en styrelseledamot, verkställande direktören, en revisor, en föreningsmedlem eller en innehavare av förlagsandel.

Görs ansökan enligt första stycket, *förordnar* rätten att föreningen skall *träda* i likvidation, om det inte under ärendets handläggning i *första instans styrks* att det föreskrivna lägsta medlemsantalet har uppnåtts.

Om styrelseledamöterna underlåter att fullgöra vad som åligger dem enligt första stycket, svarar de och andra som med vetskap om denna underlåtenhet handlar på föreningens vägnar solidariskt för de förpliktelser som uppkommer för föreningen. En styrelseledamot undgår dock ansvar, om han visar att underlåtenheten inte beror på försummelse av honom. Solidariskt ansvar för de förpliktelser som uppkommer för föreningen inträder även för sådana medlemmar som, när likvidationsplikt föreligger enligt första stycket, med vetskap om likvidationsplikten deltar i beslut att fortsätta föreningens verksamhet. Ansvarighet enligt denna paragraf gäller dock inte för förpliktelser som uppkommer sedan likvidationsfrågan har hänskjutits till rättens prövning eller sedan ett tillräckligt antal medlemmar har inträtt efter den tid som anges i första stycket.

4 §²

Rätten skall *förordna* att föreningen skall *träda* i likvidation, om

Om antalet föreningsmedlemmar går ned under det lägsta antal som föreskrivs i 2 kap. 1 §, skall styrelsen snarast möjligt till föreningsstämman hänskjuta frågan huruvida föreningen skall *gå* i likvidation. Inträder inte ett tillräckligt antal medlemmar i föreningen inom tre månader efter det att antalet har gått ned under det föreskrivna lägsta antalet, skall styrelsen, om inte stämman beslutar att föreningen skall *gå* i likvidation, hos rätten ansöka att föreningen försätts i likvidation. En sådan ansökan kan även göras av en styrelseledamot, *den* verkställande direktören, en revisor, en föreningsmedlem eller en innehavare av *en* förlagsandel.

Görs ansökan enligt första stycket, *skall* rätten *besluta* att föreningen skall *gå* i likvidation, om det inte under ärendets handläggning *vid tingsrätten visas* att det föreskrivna lägsta medlemsantalet har uppnåtts.

Rättens beslut om likvidation gäller omedelbart.

Rätten skall *besluta* att föreningen skall *gå* i likvidation, om

¹ Senaste lydelse 1987:1247.

² Senaste lydelse 2000:493.

1. *likvidationsskyldighet föreligger enligt stadgarna,*

2. *föreningen efter en konkurs som avslutats med överskott inte inom föreskriven tid har fattat beslut om likvidation enligt 19 §,*

3. *föreningen saknar till registret anmäld behörig styrelse eller verkställande direktör som skall finnas enligt denna lag,*

4. *föreningens verksamhet drivs på ett sätt som uppenbarligen inte motsvarar de förutsättningar under vilka registrering har skett, eller*

5. *föreningen har sådant ändamål som avses i 1 kap. 1 § tredje stycket och föreningens tillgångar enligt balansräkningen för närmast föregående räkenskapsår till övervägande del består av annat än andelar i den eller de andra ekonomiska föreningarna.*

Beslut om likvidation skall dock inte meddelas, om det *styrks* att likvidationsgrunden har upphört *under ärendets handläggning i första instans.*

Frågor om likvidation enligt första stycket prövas på anmälan av registreringsmyndigheten eller, i fall som avses i 1–3, på ansökan av styrelsen, styrelseledamot, verkställande direktören, föreningsmedlem eller innehavare av förlagsandel. I de fall som avses i första stycket 2 eller 3 prövas frågan även på ansökan av borgenär eller av annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda föreningen.

1. *föreningen enligt stadgarna är skyldig att gå i likvidation,*

2. *föreningens verksamhet drivs på ett sätt som uppenbarligen inte motsvarar de förutsättningar under vilka registrering har skett, eller*

3. *föreningen har sådant ändamål som avses i 1 kap. 1 § tredje stycket och föreningens tillgångar enligt balansräkningen för närmast föregående räkenskapsår till övervägande del består av annat än andelar i den eller de andra ekonomiska föreningarna.*

Beslut om likvidation skall dock inte meddelas, om det *under ärendets handläggning vid tingsrätten visas* att likvidationsgrunden har upphört.

En fråga om likvidation enligt första stycket prövas på anmälan av registreringsmyndigheten eller, i fall som avses i 1, på ansökan av styrelsen, en styrelseledamot, den verkställande direktören, en föreningsmedlem eller en innehavare av en förlagsandel.

Beslutet om likvidation gäller omedelbart.

4 a §

Registreringsmyndigheten skall besluta att föreningen skall gå i likvidation, om föreningen inte på föreskrivet sätt har kommit in med anmälan till registreringsmyndigheten om sådan behörig styrelse, verkställande direktör eller sär-

skild delgivningsmottagare som skall finnas enligt denna lag.

Beslut om likvidation skall dock inte meddelas, om likvidationsgrunden har upphört under ärendets handläggning hos registreringsmyndigheten.

En fråga om likvidation enligt första stycket prövas av registreringsmyndigheten självmant eller på ansökan av styrelsen, en styrelseledamot, den verkställande direktören, en föreningsmedlem, en innehavare av en förlagsandel, en borgenär eller någon annan vars rätt är beroende av att det finns någon som kan företräda föreningen.

Beslutet om likvidation gäller omedelbart.

Förfarandet hos rätten

Handläggningen av frågor om likvidation

5 §

Görs ansökan eller anmälan som avses i 3 eller 4 §, skall rätten genast kalla föreningen samt de föreningsmedlemmar och borgenärer som vill yttra sig i ärendet att inställa sig för rätten på en bestämd dag, då frågan om skyldighet för föreningen att träda i likvidation skall prövas. Kallelsen skall delges föreningen, om det kan ske på annat sätt än enligt 15–17 §§ delgivningslagen (1970:428). Kallelsen skall kungöras genom rättens försorg i Post- och Inrikes Tidningar minst två och högst fyra månader före inställelsedagen.

I ett ärende enligt 3 eller 4 § skall rätten förelägga föreningen samt föreningsmedlemmar och borgenärer som vill yttra sig i ärendet att komma in med ett skriftligt yttrande till rätten inom en viss tid. Föreläggandet skall delges föreningen, om det kan ske på annat sätt än enligt 15–17 §§ delgivningslagen (1970:428). Rätten skall låta kungöra föreläggandet i Post- och Inrikes Tidningar minst två månader och högst fyra månader före utgången av den utsatta tiden.

6 §

Har sökanden haft kostnader för delgivning eller kungörelse samt för expeditioner i ett ärende enligt 3 eller 4 §, skall kostnaderna betalas av föreningens medel, om föreningen förpliktas träda i likvidation eller om rätten i annat fall finner det skäligt. När anmälan har gjorts

I ett ärende enligt 4 a § skall registreringsmyndigheten förelägga föreningen samt föreningsmedlemmar och borgenärer som vill yttra sig i ärendet att komma in med ett skriftligt yttrande eller efterfrågade handlingar till myndigheten inom en viss tid. Föreläggandet skall

av registreringsmyndigheten, skall dessa kostnader betalas av föreningen eller, om föreningen saknar tillgångar, av staten.

delges föreningen, om det kan ske på annat sätt än enligt 15–17 §§ delgivningslagen (1970:428). Registreringsmyndigheten skall låta kungöra föreläggandet i Post- och Inrikes Tidningar minst två och högst fyra månader före utgången av den utsatta tiden.

6 a §

Ett beslut om likvidation som har fattats av rätten eller registreringsmyndigheten skall registreras.

Förordnande och entledigande av likvidator

6 b §

En domstol skall förordna en eller flera likvidatorer när den beslutar om likvidation.

Registreringsmyndigheten skall förordna en eller flera likvidatorer

1. när den beslutar om likvidation,

2. när den har registrerat en anmälan enligt 1 § fjärde stycket, och

3. när en förening i likvidation i annat fall saknar en till registret anmäld behörig likvidator.

Ett förordnande av en likvidator skall registreras.

Den som förordnas till likvidator skall vara lämplig för uppdraget. Den som har ingått i föreningens ledning får förordnas till likvidator endast om det finns särskilda skäl.

6 c §

Om en likvidator begär att få avgå och visar skäl till det, skall likvidatorn entledigas. En likvidator skall också entledigas om han eller hon inte är lämplig eller av någon annan orsak bör skiljas från uppdraget.

En likvidator entledigas av domstol eller, om likvidatorn har förordnats av registreringsmyndigheten och själv begär att bli

entledigad, av registreringsmyndigheten.

En ansökan om att domstol skall besluta om entledigande kan göras av registreringsmyndigheten, likvidatorn, en föreningsmedlem eller någon annan vars rätt är beroende av likvidationen.

Den som entledigar en likvidator skall genast förordna en ny. Detta gäller dock inte om det finns någon annan likvidator och det inte kan anses nödvändigt att förordna en ny likvidator i den entledigades ställe.

7 §³

När föreningsstämman har fattat beslut om likvidation skall detta genom stämmans försorg genast anmälas till rätten. Denna skall därefter utan dröjsmål utse en eller flera likvidatorer. En domstol som fattar beslut att föreningen skall träda i likvidation skall samtidigt utse en eller flera likvidatorer. Likvidatorerna träder i styrelsens och verkställande direktörens ställe och har i uppgift att genomföra likvidationen.

Om en förening som har trätt i likvidation saknar till registret anmäld behörig likvidator, skall rätten förordna en eller flera likvidatorer efter anmälan av registreringsmyndigheten eller ansökan av föreningsmedlem, borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda föreningen.

Likvidatorerna skall genast för registrering anmäla beslut om likvidation och förordnande av likvidator.

Bestämmelserna i denna lag och tillämplig årsredovisningslag om styrelse och styrelseledamöter tillämpas på likvidatorerna, i den mån inte annat följer av detta kapitel.

En likvidator träder i styrelsens och den verkställande direktörens ställe och har i uppdrag att genomföra likvidationen. Bestämmelserna om styrelse och styrelseledamöter i denna lag, med undantag för 6 kap. 4 § andra stycket, och tillämplig lag om årsredovisning gäller även i fråga om likvidatorn, om inte annat följer av detta kapitel.

³ Senaste lydelse 1997:457.

Ett uppdrag att vara revisor upphör inte genom att föreningen *träder* i likvidation. Bestämmelserna i 8 kap. tillämpas under likvidationen.

Revisionsberättelsen skall innehålla ett uttalande huruvida enligt revisorernas mening likvidationen onödigt fördröjs.

Ett uppdrag att vara revisor upphör inte genom att föreningen *går* i likvidation. Bestämmelserna i 8 kap. *skall* tillämpas under likvidationen.

Revisorerna skall i revisionsberättelsen uttala sig om huruvida likvidationen fördröjs i onödan.

11 §

Likvidatorerna skall så snart det kan ske genom försäljning på offentlig auktion eller på annat lämpligt sätt förvandla föreningens egendom till pengar, i den mån det behövs för likvidationen, samt betala föreningens skulder. Föreningens rörelse får fortsättas, om det behövs för en ändamålsenlig avveckling eller för att de anställda skall få skäligt rådrum för att skaffa sig nya anställningar.

Om rätten har beslutat om likvidation enligt 4 § första stycket 4, får likvidatorerna inte utan särskilt tillstånd av föreningsstämman avyttra föreningens egendom på annat sätt än genom försäljning på offentlig auktion. Till dess att beslutet har vunnit laga kraft får likvidatorerna inte utan stämmans samtycke vidta några likvidationsåtgärder utan endast vårda föreningens egendom och bevaka dess angelägenheter.

Om rätten har beslutat om likvidation enligt 4 § första stycket 2, får likvidatorerna inte utan särskilt tillstånd av föreningsstämman avyttra föreningens egendom på annat sätt än genom försäljning på offentlig auktion. Till dess att beslutet har vunnit laga kraft får likvidatorerna inte utan stämmans samtycke vidta några likvidationsåtgärder utan endast vårda föreningens egendom och bevaka dess angelägenheter.

17 §

Om en förening har trätt i likvidation på grund av föreningsstämmans beslut, kan stämman sedan revisorerna har avgett yttrande besluta att likvidationen skall upphöra och föreningens verksamhet återupptas. Ett sådant beslut får dock inte fattas, om det finns anledning till likvidation på grund av denna lag eller stadgarna eller om utskiftning har ägt rum.

När beslut enligt första stycket fattas, skall en styrelse samtidigt väljas.

Föreningsstämmans beslut om likvidationens upphörande och val av styrelse skall likvidatorerna genast anmäla för registrering. Beslutet får inte verkställas förrän registrering har skett.

Om ett likvidationsbeslut *som avses i 1, 3 eller 4 §* har blivit upphävt genom en dom eller ett beslut av domstol som har vunnit laga kraft, skall likvidatorerna genast anmäla detta för registrering samt kalla till föreningsstämma för val av styrelse.

Om ett likvidationsbeslut har blivit upphävt genom en dom eller ett beslut av domstol som har vunnit laga kraft, skall likvidatorerna genast anmäla detta för registrering samt, *om det upphävda likvidationsbeslutet är sådant som avses i 1, 3, 4 eller 4 a §*, kalla till föreningsstämma för val av styrelse.

När likvidationen har upphört enligt denna paragraf, skall 14 § tillämpas.

Prop. 2002/03:147
Bilaga 5

18 §⁴

Om någon anmälan rörande föreningen inte har kommit in till registreringsmyndigheten under de tio senaste åren, skall registreringsmyndigheten undersöka om föreningen har upphört med sin verksamhet. Detta skall ske genom brev till den i föreningsregistret registrerade adressen samt genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar.

Om det två månader efter kungörandet enligt första stycket inte framgår att föreningen fortfarande består, skall registreringsmyndigheten genast avföra föreningen ur registret. Föreningen är därmed upplöst. Uppkommer där- efter behov av likvidationsåtgärd, skall på ansökan av den *vars rätt* berörs *en eller flera likvidatorer förordnas av rätten*. Kallelse till första föreningsstämman skall ske enligt 16 §.

Om det *ännu* två månader efter kungörandet enligt första stycket inte framgår att föreningen fortfarande består, skall registreringsmyndigheten genast avföra föreningen ur registret. Föreningen är därmed upplöst. Uppkommer där- efter behov av likvidationsåtgärd, skall *rätten* på ansökan av den *som* berörs *besluta om likvidation*. *Ett sådant beslut gäller omedelbart*. Kallelse till *den* första föreningsstämman *efter beslutet* skall ske enligt 16 §.

19 §

Om en förening är försatt i konkurs och denna avslutas utan överskott, är föreningen upplöst när konkursen avslutas.

Om en förening är försatt i konkurs och denna avslutas utan överskott, är föreningen upplöst när konkursen avslutas. *Finns det efter konkursens avslutande tillgångar som inte omfattas av konkursen, skall rätten på ansökan av den som berörs besluta om likvidation. Ett sådant beslut gäller omedelbart. Kallelse till den första föreningsstämman efter beslutet skall ske enligt 16 §.*

Om det finns överskott, skall *föreningsstämman inom en månad från det att konkursen avslutades besluta att föreningen skall träda i likvidation. Om inte ett sådant beslut fattas gäller 4 §.*

Om en konkurs avslutas med överskott eller läggs ned efter frivillig uppgörelse eller om egendomen i konkursboet återställs till föreningen till följd av att ackord har fastställts, skall rätten i samband med att konkursen avslutas besluta att föreningen skall gå i likvidation. Ett sådant beslut gäller omedelbart.

Var föreningen i likvidation när

Var föreningen i likvidation när

⁴ Senaste lydelse 1992:1449.

den försattes i konkurs, skall likvidationen *fortsättas* enligt 16 §, om konkursen avslutas *med överskott*.

den försattes i konkurs, skall likvidationen *fortsätta* enligt 16 §, om konkursen avslutas *på det sätt som anges i andra stycket*.

Prop. 2002/03:147
Bilaga 5

15 kap.

7 §

Beslut av registreringsmyndigheten i ärende enligt 11 kap. 4 a, 6 b eller 6 c § överklagas till tingsrätten i den ort där föreningens styrelse har sitt säte. Skrivelsen med överklagandet skall ges in till registreringsmyndigheten inom tre veckor från dagen för beslutet.

Vid överklaganden av registreringsmyndighetens beslut i ärenden enligt 11 kap. 4 a, 6 b eller 6 c § gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

2. Ärenden som avser fråga enligt 11 kap. 4 eller 7 § i deras äldre lydelse och som har inletts vid tingsrätt före ikraftträdandet skall handläggas enligt äldre bestämmelser.

3. Om en förening är försatt i konkurs och konkursen har avslutats före ikraftträdandet, gäller 11 kap. 4 § första stycket 2 och 19 § andra och tredje styckena i sina äldre lydelse.

Härigenom föreskrivs att i 4 kap. 2 och 8 §§ samt 5 kap. 2 och 5 §§ bostadsrättslagen (1991:614)¹ ordet "länsstyrelsen" skall bytas ut mot "Patent- och registreringsverket".

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.
 2. I fråga om ärenden enligt 4 kap. 2 § första stycket och 5 kap. 2 § som har inletts före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser tillämpas.
 3. Har tillstånd enligt 4 kap. 2 § och 5 kap. 5 § lämnats av länsstyrelsen, skall länsstyrelsen också handlägga fråga om återställande av säkerhet enligt 4 kap. 2 § tredje stycket och 5 kap. 5 § andra stycket.
 4. Om länsstyrelsen har lämnat tillstånd enligt 4 kap. 2 § i dess äldre lydelse, skall vad som sägs i 4 kap. 8 § andra stycket om Patent- och registreringsverket i stället avse länsstyrelsen.

¹ Senaste lydelse av 5 kap. 5 § 2003:31.

Härigenom föreskrivs att i 2 kap. 12 och 13 §§ lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt ordet "länsstyrelsen" skall bytas ut mot "Patent- och registreringsverket".

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.
 2. I fråga om ärenden enligt 2 kap. 12 § som har inletts före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser tillämpas.
 3. Har tillstånd enligt 2 kap. 12 § lämnats av länsstyrelsen, skall länsstyrelsen också handlägga fråga om återställande av säkerhet enligt 2 kap. 13 § andra stycket.

Härigenom föreskrivs att i 16 och 19 §§ lagen (1975:417) om sambruksföreningar¹ ordet ”länsstyrelsen” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ”Patent- och registreringsverket” i motsvarande böjningsformer.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.
 2. I fråga om ärenden enligt 16 § som har inletts före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser tillämpas.

¹ Senaste lydelse av
16 § 1987:671
19 § 1995:37.

Härigenom föreskrivs att 25 § lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 §

Skriftlig anmälan om vem som är föreståndare och fullmakt för denne skall *inges* till *länsstyrelsen* i det län där verksamheten huvudsakligen skall bedrivas.

Skriftlig anmälan om vem som är föreståndare och fullmakt för denne skall *ges in* till *registreringsmyndigheten*.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.
 2. I fråga om ärenden enligt 25 § som har inletts före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser tillämpas.

Härigenom föreskrivs att 4, 7 och 17 §§ handelsregisterlagen (1974:157) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Handelsregister skall innehålla följande uppgifter om:

Enskild näringsidkare:

1. näringsidkarens firma,
2. näringsidkarens fullständiga namn, personnummer eller, om sådant saknas, av skattemyndighet tilldelat registreringsnummer, och postadress,
3. näringsverksamhetens art,
4. det län och den ort där huvudkontoret finns samt kontorets postadress.

4. det län och den ort där huvudkontoret finns samt kontorets postadress,

5. om näringsidkaren enligt 2 § lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. skall ha föreståndare, föreståndarens fullständiga namn, personnummer och postadress.

Handelsbolag:

1. bolagets organisationsnummer och firma,
2. näringsverksamhetens art,
3. det län och den ort där huvudkontoret finns samt kontorets postadress,
4. bolagsmännens fullständiga namn, personnummer eller organisationsnummer och postadresser
4. bolagsmännens fullständiga namn, personnummer eller organisationsnummer och postadresser,
5. om en stiftelse med egen förvaltning eller en ideell förening är bolagsman, fullständiga namn, personnummer och postadresser för styrelseledamöter och styrelsesuppleanter i stiftelsen eller föreningen,
6. om en stiftelse med anknuten förvaltning är bolagsman, förvaltarens namn, organisationsnummer och postadress samt fullständigt namn, personnummer och postadress för en ställföreträdare för förvaltaren,
7. av vem och hur firman tecknas, när ej firman får tecknas av varje bolagsman ensam,
8. om bolaget utgör kommanditbolag, vilken eller vilka av bolagsmännen som är kommanditdelägare och beloppet av varje sådan bolagsmans utfästa insats.

Ideell förening:

1. den firma under vilken föreningen idkar näring,
2. föreningens namn, om det ej sammanfaller med firman, och organisationsnummer,

¹ Senaste lydelse 1998:308.

3. näringsverksamhetens art,
4. det län och den ort där föreningens styrelse har sitt säte samt föreningens postadress,
5. styrelseledamöternas och, där suppleanter utsetts, deras fullständiga namn, personnummer och postadresser,
6. av vem och hur föreningens namn tecknas, om ej namnet tecknas av styrelsen ensam.

7 §²

En firma skall tydligt skilja sig från andra *hos Patent- och registreringsverket* i handelsregistret förut registrerade och ännu bestående firmor *med säte i samma län*, även om firmorna inte avser verksamhet av samma eller liknande slag.

En firma skall tydligt skilja sig från andra i handelsregistret förut registrerade och ännu bestående firmor *registrerade för samma län*. *Detta gäller även om firmorna inte avser verksamhet av samma eller liknande slag.*

17 §³

Har en registrerad näringsidkare inte under de tio senaste åren gett in någon anmälan till registret och kan det antas att han upphört med sin verksamhet, skall registreringsmyndigheten undersöka om verksamheten fortfarande utövas. Detta skall ske genom brev till den i handelsregistret registrerade adressen samt genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar.

I följande fall skall registreringsmyndigheten undersöka om en i handelsregistret registrerad näringsidkare fortfarande utövar någon verksamhet:

1. *näringsidkaren har under de senaste tio åren inte gett in någon anmälan till registret och det kan antas att han har upphört med sin verksamhet, eller*

2. *näringsidkaren är ett handelsbolag och antalet registrerade bolagsmän är sedan minst ett år mindre än två och någon uppgift om likvidation har inte registrerats.*

Undersökningen enligt första stycket skall ske genom att registreringsmyndigheten skickar ett brev till den adress som finns registrerad för näringsidkaren i registret samt genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar.

Om det två månader efter kungörandet *enligt första stycket* inte framgår att verksamheten fortfarande utövas eller att näringsidkaren *ämnar återuppta den*, skall registreringsmyndigheten genast

Om det *ännu* två månader efter kungörandet *i Post- och Inrikes Tidningar* inte framgår att verksamheten fortfarande utövas eller att näringsidkaren *avser att återuppta den*, skall registreringsmyn-

² Senaste lydelse 1992:1448.

³ Senaste lydelse 1992:1448.

avföra näringsidkaren *ur* registret.

digheten genast avföra näringsidkaren *från* registret. *I fall som avses i första stycket 2 skall näringsidkaren dock inte avföras från registret, om antalet registrerade bolagsmän åter uppgår till två eller flera eller uppgift om likvidation har registrerats.*

Prop. 2002/03:147
Bilaga 5

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

2. En enskild näringsidkare, som är registrerad i handelsregistret vid ikraftträdandet, skall senast den 30 juni 2004 anmäla sådana uppgifter som anges i 4 § första stycket 5 till Patent- och registreringsverket. Någon anmälan behöver dock inte göras om uppgifterna redan är införda i registret.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2003-06-06

Närvarande: f.d. regeringsrådet Karl-Ingvar Rundqvist, regeringsrådet Marianne Eliason, justitierådet Severin Blomstrand.

Enligt en lagrådsremiss den 22 maj 2003 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar,
2. lag om ändring i bostadsrättslagen (1991:614),
3. lag om ändring i lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt,
4. lag om ändring i lagen (1975:417) om sambruksföreningar,
5. lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m., och
6. lag om ändring i handelsregisterlagen (1974:157).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Anna-Karin Winroth.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i lagen om ekonomiska föreningar

11 kap. 1 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om frivillig likvidation. I remissen föreslås bl.a. en ändring i andra styckets sista mening, som nu föreskriver att likvidationen inträder omedelbart eller den senare dag som föreningsstämman beslutar. Enligt den föreslagna ändrade lydelsen gäller beslutet om likvidation omedelbart eller från och med den dag föreningsstämman bestämmer. I författningskommentaren sägs att ändringarna i stycket är av redaktionell art.

Enligt Lagrådets mening är det emellertid naturligt att förstå den ändrade lydelsen, som innebär att ordet ”senare” har tagits bort, så att det skall stå föreningsstämman fritt att bestämma att likvidationen skall gälla från en tidigare dag än beslutsdagen. En sådan materiell ändring är uppenbarligen inte avsedd. Det kan också noteras att en motsvarande ändring nyligen har gjorts i aktiebolagslagen. Därvid uttalades i författningskommentaren att stämman kan besluta att likvidationen skall träda i kraft viss senare dag (prop. 2000/01:150 s. 88). Lagrådet utgår från att den ifrågasatta otydligheten har endast teoretiskt intresse och finner inte anledning att invända mot lagförslaget.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 18 juni 2003

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Ulvskog, Lindh, Sahlin, Östros, Messing, Engqvist, Lövdén, Ringholm, Bodström, Karlsson J. O., Sommestad, Karlsson H., Lund, Andnor, Nuder, Hallengren, Björklund

Föredragande: statsrådet Bodström

Regeringen beslutar proposition 2002/03:147 Överflyttning av vissa ärenden till Patent- och registreringsverket